

בדין תולין תחתון בעליון, (סעיף יז)

נתעסקה בכמה מיני דמים סעיפים כג – כד

נמצא עליה כגריס ועוד ואותו ועוד רצופה עליו מאכולת סעיף כח

נתעסקה בכגריס ונמצא עליה ב' גריסין סעיפים כו – כז

3	גמרא נח: עד כמה היא תולה
5	חידושי הרשב"א
6	ספר הישר לר"ת
7	רא"ש
9	האשכול
10	תורת הבית
14	רמב"ם
15	טור ט"ז – ל"ב
25	שו"ע ט"ז – ל"ב
31	סדר"ט חו"ד

טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה סעיף יז

נדה דף נט. היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תולה בעליון עד כגריס, בביאור ברייתא זו מצאנו כמה דרכים בדברי הראשונים:

שיטת רש"י - רש"י פירש שדמים למטה היינו כתמים קטנים ודמים למעלה היינו כתמים גדולים, ובתוס' הקשו ג' קו' על דבריו.

שיטת התוס' - התוס' (ד"ה היו בה) פירשו טיפי דמים למטה היינו למטה מן החגור וטיפי דמים למעלה היינו למעלה מן החגור, שבאופן זה אפשר לתלות אף את הדמים שלמטה מן החגור שהגיעו מחוץ לגופה שכשם שניתז על בגדיה למעלה כך ניתז על הבגדים למטה, והמקשן הבין מה שאמרו בברייתא תולה בעליון עד כגריס כלומר שאם הכתם התחתון היה בגודל של גריס יכולה לתלות עצמה בכתם שלמעלה, ודוחה הגמרא שהנידון בברייתא היה על גודל הגריס העליון ולא על הגריס התחתון, ועד"ז כתבו גם הרשב"א הרא"ש והר"ן.

שיטת רבינו תם - בספר הישר (סי' קסח) מפרש שלמעלה ולמטה היינו מעל החגור ומתחת לחגור וכדברי התוספות אלא שלפירושם גם בקושיית הגמרא ההוכחה היא לא מהכתם שלמטה מהחגור אלא מהכתם שלמעלה.

תליה תחתון בעליון כשנזדקרה - הרא"ש (פ"ח ה"ז) ביאר דברי הברייתא כפי' התוס' הנ"ל אלא דהוסיף דדין זה דווקא ביודעה שלא נזדקרה וכן פסק בשו"ע, אמנם בספר האשכול כתב להדיא דאפי' אם נזדקרה ונמצא רק על חלוקה תולה התחתון בעליון, ויש לתמוה לדעת הרא"ש אמאי לא תתלה התחתון בעליון דהא בנמצא על חלוקה למעלה מן החגור ונזדקרה טהורה, ועי' סד"ט ס"ק ל"ט.

כתם בבשרה בעליון פחות מגריס – החו"ד (סקי"ב) כתב דכשנמצא בעליון כתם פחות מכגריס לרמב"ם דבבשרה אינה תולה במאכולת הרי תולין במעלמא ואפשר לתלות כתם התחתון בעליון, אמנם רעק"א (עה"ג בשו"ע) כתב דכיון דסו"ס תולין דלא הגיע הדם מגופה שוב יש לומר גם דהוי דם מאכולת ואי אפשר לתלות התחתון בעליון.

נמצא על חלוקה ובשרה בעליון, ונמצא על בשרה בתחתון – עיין ברעק"א (שם) שכתב דבזה אין תולין תחתון בעליון, אמנם עיין בסד"ט (ס"ק מ) שהסתפק בנמצא על חלוקה בעליון ונמצא בבשרה בתחתון האם בכה"ג תולין עליון בתחתון.

נתעסקה בכמה מיני דמים (סעיפים כג – כד)

גמ' דף נ"ט. אמר רבא נמצא עליה מין אחד וכו' בביאור דברי רבא ישנם כמה דרכים בראשונים:

דעת רש"י (ד"ה נמצא) מפרש שמצאה עליה מין טהור מדבר הדומה לכתם תולה בו כמה מינים מפני שאנו רואים שאינה משגיחה על בגדיה.

דעת תוספות (ד"ה נתעסקה) והרא"ש (סי' ח' ה"ח) פירשו שאם נמצא מעל החגור מין אחד תולים בו את שאר המינים שנמצאו מתחת לחגור.

הראב"ד בעלי הנפש סי' ג' **והרשב"א** בתורת הבית פירשו כמו שפירש רש"י אלא שהוסיפו שמדובר בידעה בשעה שניתז עליה צבע אחד ולא הקפידה לבדוק את החלוק ומטעם זה אבדה חזקת הטהרה של החלוק והרי הוא כחלוק שאינו בדוק.

האם יש מחלוקת לדינא בין שתי הלישנות - איכא דאמרי אמר רבא נתעסקה וכו', כתב הרא"ש (סי' ח' ה"ח) שדעת רבינו חננאל שהלישנא בתרא חולקת על לישנא קמא והלכה כמותה שאין תולים כתם בכתם אלא רק אם נתעסקה בתרנגולת שיש בה כמה מיני דמים תולה בכמה מינים, אבל הראב"ד בעלי הנפש שער הכתמים והרשב"א פסקו כלישנא קמא שאם מצאה עליה מין דם אחד ולא בדקה את החלוק לאחר שניתז עליה יכולה לתלות בו משום שחלוקה איבד חזקתו ומתוך שלא נזהרה בכתם זה לא נזהרה בשאר הכתמים

נמצא שחור למעלה ואדום למטה - בבאר הגולה אחר אות מו כתב ואם כתם העליון אדום והתחתון שחור או איפכא עיין להלן סעיף כ"ג, והשיג עליו בחידושי רבי עקיבא איגר שהרי שם הכל מודים שאין לתלות בו כיון שאנו יודעים שלא נתעסקה אלא באדום, אבל כאן שאינה יודעת משום עסק אלא שמוכח שנתעסקה בלא ידיעתה אם כן יש מקום לתלות בו גם שאר צבעים, וכדעת כמה ראשונים שפסקו להלכה כרבא ללישנא קמא, ולהלכה נראה מדבריו שהסכים לדברי הלבוש שפסק כדעת הר"ח והרא"ש להחמיר בזה.

נתעסקה בכגריס ונמצא עליה ב' גריסין (סעיפים כו – כז)

גמרא נדה נט בעי רבי ירמיה נתעסקה בכגריס ונמצא עליה כגריס ועוד נחלקו הראשונים איך קיי"ל להלכה, הרמב"ם איסורי ביאה (פ"ט הכ"ו) והרמב"ן הל' נדה (פ"ד הכ"ב) פסקו לקולא וראה בביאור הגר"א (ס"ק לה) שטעמם מפני שכתמים הם דרבנן והולכים בספקם להקל, אבל הרא"ש (פ"ח סי' ח) כתב שיש לפסוק לחומרא כפשטות הברייטא שאמרה במועט אין תולה בו מרובה וכן פסק הטור אמנם הרשב"א תוה"ב ב"ז ש"ד הביא את דברי הרמב"ם שפסק לקולא ואף על פי שהוא עצמו כתב שלכאורה היה נראה לפסוק לחומרא כפשטות הברייטא ולא לסמוך על דחיית הגמרא, מכל מקום נראה שלהלכה הסכים לדברי הרמב"ם שכן סתם בתורת הבית הקצר שם.

נתעסקה בפחות מכגריס ומצאה כשני גריסין - הב"י הוכיח מלשון הרמב"ן שהובא בטור שהיה בידו דאפי' נתעסקה בפחות מכגריס ומצאה שני גריסים תולה וכן מפורש בדברי האגור, אכן הפוסקים הב"ח הש"ך הט"ז ועוד דחו דברי הב"י.

נמצא עליה כגריס ועוד ואותו ועוד רצופה עליו מאכולת (סעיף כח)

בגמרא נדה נט נחלקו רבי חנינא ורבי ינאי בדין מצאה כתם שהוא כגריס ועוד ואותו ועוד רצופה בו מאכולת לדעת רבי חנינא טמאה ולדעת רבי ינאי טהורה ולהלכה פסק הרמב"ם איסורי ביאה (פ"ט הכ"ג) כדעת רבי חנינא להחמיר, אבל שאר הראשונים הסכימו להלכה כדעת רבי ינאי וכן פסק בשו"ע, וכתב הרשב"א דעדיפא תליית בנמצא מאכולת רצופה מנתעסקה בכגריס, דבמאכולת רצופה הוי שור שחוט לפניך.

(ב) תוספתא פ"ו ה"א,
(ג) ע"י כי האי לישנא
בעירובין נט. (רש"ש
ע"י"ש, ג) תוספתא פ"ז
ה"ד (ע"י"ש, ד) [שנת
קו: וש"נ], (ה) פ"ב סוף
ה"ב, (ו) פ"ז ה"ד.

כגרים דס לפור ועוד דס מאכלות
הז: מא' מ'מרדא. הא אפילו
תליס כגרים נפסור אכתי פש ליה
גרים ועוד: מהו דמימא שקול
כגרים דס לפור ושדי צי מנעי:
נמצא ע'ידה מין אחד. מדבר הדומה
לכתס כגון קילור או שרף ואחר כך
מנאה על חלוקה כתס אפי' אין
מרמאיו דומה לאותו מנין מולד: צי
תעטסקה שאני. דקיון דנעטסקה
צמינ אדוס היכי תלינן ציה כתס

(א) רש"י ד"ה כגרים
מלמטה בפחות:
(ב) תוס' ד"ה היו וכו'
כלמטה בפחות מכגרי'
לא כלמעה ביותר
מכגרים: (ג) בא"ד
מעלמא אחי ועד כגרים
כו' כגרים מלמטה דעד
כו' ביותר מכגרים ומשני
לא כגרים מלמעלה:

הדרן עלך הרואה כתם

רבא נתעסקה במין אחד ו
אין תולדה בו שחור כי ק
במה מינו דמא: מעשה ב

תהדר

[א] ס"א עֲצִיּוֹן (גליון),
כצ"ל הגירסא לפי רש"י
וגירסתו [וכן הוא בחי'
הר"ן והרשב"א בגירסת
גרסי תולה העֲצִיּוֹן עד
כרשי עי"ש], אבל לפי
התוס' גרסנן תולה
בעֲצִיּוֹן וכר' (מהר"ם
עי"ש), ועיין אות הבא:
[ב] צ"ל מאי לאו
כגריס כַּמְמַטָּה לא
כגריס כַּמְמַעָּה (כתי'
ודפו"ר), והיא גירסת

*היו עליה טיפ דם
 למעלה תולה בעליון
 כגרים מלמטה לא כו
 נמצא עליה כגרים ועו
 מאכולת ר' חנינא אוט
^בטהורה רבי חנינא
 בכגרים בכגרים ועוד
 טהורה הני מילי ד
 מאכולת אבל היכא
 מוכחא מילתא דהאי
 פש ליה כגרים כיון ד
 תליא בעי רבי ירמ
 ונמצא עליה בכגרים
 חנינא תבעי לר' ינא
 כאן לא קאמר ר' ח
 דלא נתעסקה אבל ה
 דלמא אפילו לרבי י
 מילי היכא דרצופה
 דאין רצופה בו מאכו
^הנתעסקה באדום אי
 אין תולה בו מרובה
 גוונא לא ^הכגון דנתעס
 שני גריסין ועוד אי
 דתימא שקול כגרים
 הכא ליכא שיעורא
 קמ"ל אמר רבא נמצא
 כמה מינין מתיבי נת
 בו שחור נתעסקה ש
 תולה בו כמה מינין מ
 אמר רבא ^הדאנתעסקה
 אשה [וכו'] ^הוהתניא
 אמר רבינא לא להקל
 נתמים עצמן דרבנן: עה
 יא ברבי צדוק או לא ח
 שרפין מני אי רבי אליע
 יא טמא אלא לאו רבנן
 ק וכי אמר רבי אליעזר
 יהודה אמר שמואל הל
 בה מכלל דפליגי שמע כ

ברזולוציית מסך - להדפס
ממוד בבלי עמוד מס

למטה וטיפי דמים
עד כגרים מאי לאו
סם מלמעלה^י איתמר
ואותו ועוד רצופה בו
טמאה ר' ינאי אומר
מדר טמאה כי תליא
תליא רבי ינאי אומר
לא דלא רצופה בו
רצופה בו מאכולת
ועוד דם מאכולת הוא
עלמא תליא הכא נמי
ה נתעסקה בכגרים
ועוד מהו תבעי לר'
תבעי לר' חנינא עד
א התם טמאה אלא
דנתעסקה^י תליא או
י דאמר טהורה הני
מאכולת אבל הכא
לא תליא תא שמע
תולה בה שחור במועט
יכי דמי לאו כי האי
ה בכגרים ונמצא עליה
כי מאי למימרא מהו
ור^י שדי בי מצעי זיל
הכא ליכא שיעורא
לליה מין אחד תולה בו
לקה באדום אין תולה
י איכא דאמרי אמר
כי נתעסקה באדום
תרגומות דאית בה
אמרו חכמים את
ל דברי תורה אלא
שהוא נתון: איבעיא
שמע^י כתם ארוך
בר' צדוק למה לי
שטמע מינה פליגי לא
רבי צדוק בעד אבל
כרי ארעזר ברבי
:

128 הודפס ע"י אוצר

דמים לַמַּעֲלָה תִּלְוִין בַּעֲדָיו עַד
לַמַּעֲלָה גְדוּלִים תִּלְוִין עַלְיוֹן הַגְּדוֹל
עַד כִּגְרִיס לַמַּטָּה (ג) כַּפּוֹת
זו וְהוּא יוֹמֵה אֲמֵי נִקְטָ לַמַּעֲלָה
הַזֶּה הוּא לִיָּה לַמַּנְקָט גְּדוּלִים
נִים וְעוֹד הִיכִי מַשְׁמַע לִיָּה לַמַּטָּה
אוֹלָמִיָּה מַמְחִינִין וְעוֹד דֵּלָּה הוּא
לַמַּנְקָט לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה דְּהוּא לִיָּה
זֶה כַּפּוֹת מַכְגְּרִיס וְיֹחֵר מַכְגְּרִיס
אֵל דִּנְקָט עַד הֵכָּל וְגִרָּה לִי
פִּי לַמַּטָּה לַמַּטָּה מִן הַחֲגוּר לַמַּעֲלָה
הַזֶּה מִן הַחֲגוּר חוֹלֵה עַלְיוֹן אוֹתוֹ
לִיָּה נָחֵה עַלְיוֹן דְּשַׁמֵּי"כ כִּמו
יִיוֹן מַעֲלָמָל אֲחֵי תַחְמוֹן נָמִי
מֵאֵל אֲחֵי (א) וְיֹוֹד כִּגְרִיס נַחֲלָה

עליון מטממין ליה ולא תלין דם
 וזולת אלמא בגרים כיומר מכגרים
 נ"י לא כגרים ולמעלה¹⁷ כלומר
 ה' תחתון בעליון כשהעליון עד
 וּמלמעלה למטה קחשיב
 עליון ג' גריסין או שני גריסין
 כגרים שאז אין אנו תולין עליון
 מאכולת אלא מעלמא אחי או
 ה' תחתון ומיירי כשתחתון
 מכגרים אבל אם היה העליון
 א' לא יהיה התחתון טבור שאין
 לדבר דאחא דם זה מעלמא
 העליון ש' לתלמו דם מאכולת:
נעסקה בבגרים ובצאה עליה
 בגרים ויוד. אור"י
 הדין נעסקה צפחות מכגרים
 אלא עליה כגרים ועוד דצכלל
 ו' דאין לומר דצחא פשיטא
 דאינה חולה אפי' לרבי ינאי
 כ' כי פשיט לקמן מאי לאו צכה"ג
 מה שנתעסקה צפחות מכגרים
 יטא ליה דלדינה חולה אלא ודאי
 ענין צני: **נמצא** עליה מין
 ש"ה מדצחא הדומה לכתם כגון
 פ' קילור דחא ודאי מעלמא אחא
 ה' כנה מיני כתמים¹⁸ ואינה מכרת
 דם הוא ור"י מפרש נמצא שנאפה
 אחד למעלה מן החגור חולה זו
 מיניש שלמטה מן החגור משום
 ש' שהעליון ודאי מעלמא אחא כן
 אמר בתחתון דמעלמא אחא:

בנה
החכמה

[illegible]

ותו ועוד רצופה ב
נולת לא נשאר בו גריס
עליה בכגריס ועוד.
ופי"ב ככה"ג מספקא ליה
שיטא ליה שאניה תולה
ין הרבה. וכגון שאותו
פשוט מכאן דפליגי לא
לקח או על גבי הסדין.
חו היא תומרא גדולה
טמא מפני דם הקינוח:

4

חידושי הרשב"א מסכת נדה דף נט עמוד א

מיתיבי היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תולה העליון עד כגריס. מאי לאו גריס כלמטה לא גריס כלמעלה. ה"ג רש"י ז"ל, ופי' טיפי דמים למטה קטנים ולמעלה טיפין גדולים תולה העליון עד כגריס כלומר תולה הכתם הגדול עד כגריס אבל יתר מכאן אינה תולה, ופריך מאי לאו גריס כלמטה, והקשו עליו בתוספות חדא דאין משמעות לשון למטה ולמעלה קטן וגדול, ותו מאי פירכא מי אלימא ממתני' דפליגי בעד ועד בכלל, ומשום הכי גריס ר"י בעל התוס' ז"ל מאי לאו גריס דלמטה לא גריס דלמעלה, ומקצת ספרים יש דגרסי הכין, ופי' הוא ז"ל טיפי דמים למטה למטה מן החגור וטיפי דמים למעלה למעלה מן החגור, תולה בעליון עד כגריס כלומר את שלמעלה מן החגור אינו דם נדה דמהיכא אתא אלא נתעסקה במין או שעברה בשוק של טבחים ולאו אדעתה וכיון דכתם של למעלה לאו מגופה אתא אף שלמטה מן החגור תולה באותו כתם שלמעלה להקל דאמרי' ממקום שבא העליון בא התחתון מאי לאו עד כגריס דקתני היינו גריס **דלמטה** לומר דאע"פ שהתחתון גדול כגריס ובעלמא טמאה הכא דאיכא כתם למעלה תלינן ביה להקל, אלמא כגריס ממש למטה בעי תלייה ואי ליכא למיתלי טמאה, ועד כגריס דמתני' כיתר מכגריס דעד ולא עד בכלל וקשיא לרב חסדא, וא"ת מאי קושיא דילמא תנא

מלמעלה למטה קתני כלומר כתם גדול שלמטה אפי' הוא כשלשה גריסין או כשנים או כגריס תולין בעליון אבל פחות מגריס אי נמי כגריס ממש אין צריך תלייה ולעולם עד ועד בכלל, י"ל דהא ליתא דמה לו לתנא למימר דשני גריסין וגריס תלינן בעליון אחר שאמר שאפי' גדול שבגדולין תולין בעליון, ואי לאשמועינן דפחות מגריס אין צריך תלייה הא לא צריך לתנא למכפל ולמיתני עיקר בריתא משום הא, אלא עיקר חדושא לאשמועינן דכתם גדול תולין להקל ולטהר. ומשני לא כגריס דלמעלה כלומר אם יש בשלמעלה כגריס יתלו בו כתם התחתון, ומלמעלה למטה קתני כלומר אם יש בכתם העליון שלשה גריסין או שנים או אפי' כל שהוא גדול עד כגריס תולין בו הכתם התחתון, אבל אין בכתם העליון אלא כגריס ממש אין תולין בו כתם התחתון דכל שאין בו יתר מכגריס תלינן בדם מאכולת, וכיון שכן כתם התחתון שהוא גדול יותר מכגריס אין תולין אותו בעליון לטהר, דעליון איכא למימר דהוי דם מאכולת אבל תחתון אינו דם מאכולת אלא מגופה אתא, והכין מוכח בהדיא בתוספתא דתניא בתוספתא היו עליה שני כתמים אחד למעלה ואחד למטה אף על פי שהתחתון גדול והעליון קטן תולה התחתון עד כגריס שאני אומר ממקום שבא העליון בא התחתון.

הרואה. נמצאו עליה טיפי דמים למטה טיפי דמים למעלה. פי' למטה מן החגור שהכתם שהוא למטה מן החגור טמא כדתנן במתני' למעלה מן החגור שהיא טהורה. וה"פ היו טיפי דמים למטה מן החגור וגם למעלה מן החגור תולה תחתון בעליון עד כגריס כלו' אם יש למעלה מן החגור טיפין שהן כשני גריסין או מגריס וחצי או משלשה דליכא למימר ממאכולת הוא ותולין אותן שלמטה מן החגור אפי' הן כמאה גריסין וטהורין. שאותן שלמעלה מן החגור אמרינן עברה ולא אדעת' דמאותו מקום לא באו דאם כן הוה ליה לאישתכוחי למטה מן החגור אלא ודאי דאע"ג [דאמרינן] בתחלת פירקין ספק עברה ספק לא עברה [טמאה] ולא אמרינן עברה ולא אדעת' היינו היכא דמצינן למימר מאותו מקום באו. אם כן ודאי עברה ובאותה שעה שבאו למעלה מן החגור באו למט' מן החגור ומעלמא. שאם ודאי עברה אפי' לא היו דמים למעלה מן החגור והיו למטה תולין בדם צפור. והכא כמו ודאי עברה היא כיון שיש טיפי דמים למעלה מן החגור. ועתה מקשה מאי לאו כגריס כמלמטה מכגריס. דאם היה הכתם שלמעלה מן החגור פחות מכגריס דלא עברה בשוק של טבחים (שמא) [טמא] [ד]ודאי מדם מאכולת הוא ולמטה מן החגור היה למעלה מכגריס דלא הוה דם מאכולת וספק עברה ספק לא עברה טמאה כיון דמצינן למימר דמאותו מקום [באו]. ועתה בעי למימר מאי לאו כלמטה מכגריס וטמאה וא"כ (ו)עד ולא עד בכלל וקשיא לרב חסדא. ואל תתמה אמאי משמע האי בריית' עד כגריס אבל (מ)כגריס (אבל)

(בפחות) [כפחות] מכגריס טפי ממתני', ומתני' מפרש רב חסדא בעד ועד בכלל וכמו כן יפרש הברייתא מאי אולמה דברייתא. זה אינו יכול לומר דמתני' אינה מקילה כל כך כמו הברייתא ובקילות כל כך אין לומר דכגריס כמו כן אמרה הברייתא דאם כן היה לו לומר תולה בעליון (מכגריס) [בכגריס] וכ"ש למעלה מכגריס אלא מדלא תני הכי ודאי עד ולא עד בכלל קאמר. והוא מתרץ בכל מקום עד ולא עד בכלל ואפי' לקולא בכתם וכדר' אבהו דלעיל. ומיהו דלא תיקשי מתני' דקאמר רב חסדא דכגריס כמו ממאכולת ובכאן קאמ' דאינו ממאכולת אלא עברה ולא אדעתה ולפיכך תולה התחתון בעליון זה אינו דרב חסדא [סבר] פעמים שיש כגריס דם ממאכולת ומיהו מילתא דלא שכיחא הוי ואעפ"כ הכא והכא לקולא דבכל מקום מקילין בכתמים. מיהו לא תיפשוט כעין דלעיל. טיפין וטיפין מאי דהתם קאי אארוך אם תימצי לומר ארוך טמא. ארוך וטיפין מאי. וכדפרישי' לא נהירא דהיכא מצינו למעלה גדולים קטנים ועוד מאי אולמה דברייתא ממתני'. ר' יעקב. ובכל הספרים גרסי' תולה בעליון דמשמע תחתון ולמטה בעליון. ועוד קשה לפי פי' תולה העליון מיבעי ליה.

[דף נח ע"ב - נט ע"א]

נרמזות ונשווקים והיו החזירין נוצרין זהם ומחזין דם כל סביצמיהם [ב] והכל לפי הענין. [ג] כדאמר רב נחמן דדוקרת כעיר שיש זה חוריס דמיה: עד כגרים של פול [ד] אמר רב^{המנונא} כגרים אינה תולה פחות מכגרים תולה. ורב חסדא אמר כגרים תולה יותר מכגרים אינה תולה והלכתא כרב חסדא [ה] דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגרים של כתמים להקל:

ו [דף נט ע"א] **ת"ר** היו עליה טיפי דמים למעלה טיפי דמים למטה תולה תחתון צעליון עד כגרים [ז] מנאה כחם למעלה מן החגור [זב] וכחם למטה מן החגור טהורה שאנו חולין כמו שבה העליון ממקום אחר ולא מגופה [זג] שהרי היא יודעת שלא נזדקרה גם התחתון כן אם העליון גדול כשלשה גריסין או שנים [זד] עד כגרים ועוד אבל אם העליון אין זו כי אם כגרים והתחתון יותר מכגרים אין חולין זו [זח] דאימור ^ז דם מאכולת הוא. וה"נ מניא בתוספתא היו עליה שני כתמים אחד למעלה ואחד למטה אף על פי שהתחתון גדול והעליון קטן חולין התחתון צעליון עד כגרים שאני אומר ממקום שבה העליון בזה התחתון:

ח איתבור היה עליה כגרים ועוד ואומר עוד רשופה זו מאכולת רבי חנינא אומר טמאה אפילו לרב חסדא כגרים חולין כגרים ועוד לא חלין. רבי ינאי אומר טהורה ה"מ היכא דאין רשופה זו מאכולת אבל היכא

הגהות הב"ח ב דאימור עליון דם: ג טהורה ה"מ היכא:

רש"י

דדוקרת. טעמים הרבה ואשפות ושקלים מאוים זה: ז טיפי דמים למטה. כלומר קטנים: למעלה. גדולים: ח נמצא עליה כגרים ועוד. דהלכתא כרב חסדא דמיקל: כיון דבעלמא. היכא דליכא ועוד תליא כגרים במאכולת השחא נמי תליא האי גרים במאכולת אחרתא: נתעסקה בכגרים. דם נפור או קילור: אבל הבא דנתעסקה תליא. כגרים בדם נפור ועוד דם מאכולת הוא:

מעדני יום טוב

דלקמן סי' ס' ח': [ס] פ' **בוצאה בתם דמעלה**. גרסי' בדפוס ישן וכך פירשו התוס' ודלא כפירש"ש שהקשו עליו אמאי נקט למעלה ולמטה ה"ל למנקט גדולים וקטנים ועוד הקשו עליו בפירושו שצגמ' דאהך דברייתא: [ע] עד כגרים ועוד. כלומר ועד בכלל שאם יש זו כגרים ועוד שא"ל לתלות העליון במאכולת אלא מעלמא אחי או נתלה לו התחתון ומיירי כשתחתון יותר מכגרים דאל"ה א"ל לתלות צעליון וצמוק' ל"ג עד כגרים ועוד אלא גרס עד כגרים וכן עיקר דהא אלישנא דברייתא מהדרין ולא קתני זה אלא כגרים והשתא פירושא עד כגרים ולא עד בכלל וכדמסיק שאם העליון אין זו אלא כגרים כ' והקרוז אלי שיש חסרון וטעות סופר בדברי רבינו שז"ל עד כגרים ובתחתון כגרים ועוד: [פ] דאימור דם מאכזרת הואי. כלומר העליון היה דם מאכולת שהרי אין זו אלא כגרים ויכולין לתלותו במאכולת ואין כאן רגלים לדבר דאחא זה דם מעלמא וכ"כ התוס': [צ] ובד' שבין בבתמים. נ"ל מדא"ר אבהו לעיל סי' ו' כל שיעורה כתמים להחמיר חוץ מכגרים של כתמים: ד"ג אין תוהוין בו מרובה ת"ש נתעסקה:

דברי חמודות

יש ללמוד כן שכתב נתעסקה בפחות מכגרים ונמנא עליה כגרים ועוד טהורה כו' אבל בשם שם ז' גריסים ועוד אפילו ת"ל שהיה שם דם מאכולת כו' ולפיכך טמאה משמע דאינו מטמאה בנתעסקה בפחות מכגרים עד שתמנא שני גריסים ועוד וכל נציר מהכי טהורה ובכלל כגרים ועוד שטיהר הוא ונראה שיהא להם ז"ל זה מפני שהם פוסקים צעיא דרבי ירמיה לקולא וכדדחי ליה דכי מטמיא דרייתא בנתעסקה כגרים ונמנא עליה שני גריסים ועוד מהו דמימא שקיל כגרים דם נפור שדי זי מנעי כו' ומשמע להו דדוקא בנמנא עליה שני גריסים ועוד הוא דלא אמרי שקיל דם נפור שדי זי מנעי אבל בפחות מכאן כגון שלא נמנאו אלא שני גריסין אמרינן שקיל דם נפור שדי זי מנעי הלכך אפילו נתעסקה בפחות מכגרים ונמנאו עליה שני גריסין אמרינן שקיל דם העסק שדי זי מנעי זיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא אבל כשנמנא עליה שני גריסים ועוד אשמעין דרייתא דאפילו נתעסקה כגרים לא אמרינן שדי זי מנעי כך נ"ל לדעתם ז"ל עכ"ל הב"י ובאמת שזו היא קולא גדולה דמאי שנא לענין סברת שדי זי מנעי אם הוא מועט או מרובה שאם יש לנו לומר שדי זי מנעי במועט כך היה לנו לומר כן במרובה ומכיון שאין אנו אומרים שדי זי מנעי במרובה אף במועט אין לנו לומר כן וכבר הרגיש רמ"י ז"ל בחולשת סברת הב"י ופי' דשאני כשנמנא כשני גריסים ועוד שאע"פ שנתעסקה כגרים כיון דאיכא הרבה דם יותר משיעור מאכולת צפינו לא ראו להקל בכך במלתא דלא שכיחא דמתרמי הכי שהיה זי מנעי אבל הכא דם מועט הוא מעט יותר משיעור דם מאכולת אמת הקילו לתלות אפילו במלתא דלא שכיח כולי האי נצרוף שמה מאכולת גדולה היתה כאן וכולו דם מאכולת הוא וה"ל כמו תרי ספיקי ע"כ וגם זה דחוק מאוד דהא מ"מ נמנא יותר מדם מאכולת על דם העסק ולמה נקל בכאן יותר מדלעיל ובמקלף ספרי הטור לא נמנא כן אלא שכתב שהרמב"ן טיהר בנתעסקה כגרים ונמנא עליה שני גריסין וא"ת ומאי קמ"ל בזה יותר מדיו של הרשב"א שטיהר בין נתעסקה בפחות מכגרים ונמנא עליה כגרים ועוד יש לומר דטובא קא משמע לן שאף על פי שיש לומר שמה דם העסק לא נכתם

קיצור פסקי הרא"ש

א ונמנא עליה כגרים טמאה ד^א וכ"ש נתעסקה בג' גריסין ונמנא עליה כשני גריסים: נתעסקה בצדוס ונמנא שחור אין חולין זו ואפי' בלא נתעסקה מנא עליה מין אחד אין חולין זו ממיא אחרים. נתעסקה בתרנגולת חולין זה אדום ושחור וצבע כרכום. עד שנחון תחת הכר ונמנא עליה דם עגול טהורה עד שיהא זו כגרים. משוך כל דהו טמאה:

קובץ מפרשים

^א ומאכולת רצופה. כצ"ל [יעב"ץ]: ^ב או נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טמאה [בן אריה]: ^ג ונמצא עליה כגרים טמאה. ג"ב כצ"ל ותי' וכ"ש נתעסקה בג' גריסין ונמצא עליה כשני גריסים. מוטעה [ר"א חבר]: ^ד וכ"ש נתעסקה בג' גריסין ונמצא עליה כשני גריסים. [תיבת גריסין הראשון מוקף]. ג"ב צ"ל וכ"ש נתעסקה בגרים ונמצא עליה כשני גריסין ועוד [בן אריה]:

[דף נט ע"א]

ליה האִי ידִסוּיָא דחִיקָא הוּא דמִילתָא דפֿשיטָא הוּא דלָא שְׁדִינן דַּס לְפִור צִי מִינְעִי וּלָא הוּא לְרִיךְ לִמְחִינִיָּה. אִמֵּר רַבָּא הִיָּה עֲלֵיהּ מִיָּן אֶחָד תּוֹלֵה צו מִינִין הִרְבָּה. מִיחִיבֵי נִתְעַסְקָה בְּאִדּוּס אִין תּוֹלִין צו שְׁחֹר (דִּה) נִתְעַסְקָה שְׁאִי אֶבֶל הִיכָא דִּלָּא נִתְעַסְקָה אִמֵּרִינן כִּי הִיכִי דְּאוּתוּ מִיָּן אֶחָד צָא מַעֲלָמָא פִּי" [ק] נִמְנָא לִמַּעֲלָה מִן הַחֹגֹר וְאִינֵה טַמְאָה מִחֲמַתּוּ אִמֵּרִינן גַּם מִינִין אֲחֵרִים שֶׁמֶנְאָל לַמָּטָה מִן הַחֹגֹר צָאוּ מַעֲלָמָא. אִיכָא דְּאִמְרִי אִמֵּר רַבָּא נִתְעַסְקָה בְּמִין אֶחָד תּוֹלִין צו מִינִין הִרְבָּה. מִיחִיבֵי נִתְעַסְקָה בְּאִדּוּס אִינֵה תּוֹלֵה צו שְׁחֹר. כִּי קֹאמֵר רַבָּא דְּאִיעֻסָּק בְּתַרְגּוּמָא דְּלִית צֵה

הַגְהוֹת הַב"ה ד' עַד שֶׁנִּתְּנָן תַּחַת הַכֹּר. ג"ב פ"י בַּחֲזָקָת בְּדוּק וְעִיּוֹן מ"ש לַעֲלֹל בַּפֶּרֶק ב':

רש"י

נִמְצָא עֲלֵיהּ מִיָּן אֶחָד. מִדְּבַר הַדּוּמָה לִכְתֹּם כִּגוֹן קִילוֹר אוֹ שֶׁרָץ וְאִח"כ מִלָּאָה עַל תְּלוּקָה כְּתֵם אִפִּי' אִין מִרְאִיתוֹ דּוּמָה לְאוּתוּ הַמִּין מוֹלֵה צו: נִתְעַסְקָה שְׁאִי: דִּקְיֹן דִּנִּתְעַסְקָה בְּמִין אִדּוּס הִיכִי תְּלִינן צִיָּה כְּתֵם שְׁחֹר אֶבֶל נִמְנָא עֲלֵיהּ מִין אִדּוּס מוֹלֵה צֵה כְּתֵם שְׁחֹר דְּאִמְרִי' כִּי הִיכִי דִּנְתִּינן עֲלֵיהּ הָאִי מִין בְּדִלָּא יִדְעָה ה"ו הוּא עֲלֵיהּ מִינֵיהּ אֲחֵרִינָא וּלָא יִדְעָה:

מַעֲדָנִי יוֹם טוֹב

לְטַמָּא אֶלָּא שְׁאֵנו תּוֹלִין דְּכִמּוּ שְׂכַתָּה הַעֲלִיּוֹן אֲחִיא מַעֲלָמָא צָלָא יִדְעַתָּה כִּן צָאוּ הַכְּתָמִים הַתַּחֲתוֹנִים. צ"י: [ר] מִשּׁוּם דְּסִבֵּר (בְּזוּתִיָּה) דְּאִיבָא דְּאִמְרִי עִיקָר. עִיין בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמַסְכַּת ע"ג ס' ג': [ש] ה"ג שֶׁנִּמְצָא עֲלֵיהּ שׁוּם לְבַלְאָךְ עַל הַלּוֹקָה. וְכֵן הַעֲמִיק הַצ"י:

דְּבָרֵי הַמּוֹדוֹת

הָא צַעֲיִן אַחֵר תּוֹלֵה לַעֲוֹלָם מִן הַסָּתֵם הַשְּׂכָתָמִים דְּרַבְּנָן הֵם וּלֹא אֲמִרוּ דְּהִצֵּר לְהַחֲמִיר אֶלָּא לְהַקֵּל וְתַדַּע לָךְ שְׂאוּתָה אַשֶׁה שְׂבָחָת לִפְנֵי ר"ע וְאִמְרָה לֹא רִאֲיִי כְּתֵם א"ל שְׂמָא מַכָּה יֵשׁ לִיךְ הִיא יְכוּלָה לְהַחֲגֹלַע וְלִהְיוֹת דַּס אֲמִרָה לֹא וְיִטְהִירָה ר"ע דְּלִאֲחִתָּא בְּמַתְנִי' וּלֹא הִלְרִיבֵי לְהִצָּא לְכַתֵּם לִפְנֵיו וּלְגַלֵּעַ הַמַּכָּה וְלִהְיוֹת דַּס אֶלְמָא תּוֹלִין מִן הַסָּתֵם כִּמּוּ שְׂאִמְרֵנוּ וְכֵן דַּעַת הַר"א וּרְבוּתִינוּ הַלְּפָרְחִים ז"ל עכ"ל: (א) בְּקֶרֶן בְּרַבּוּם. לִישָׁנָא דְּמַתְנִי' דְּסוּף פֶּרֶק כֹּל הִיד וְשֵׁם פִּירִשׁ"י כּוּזִית גֵּן שְׂכָרְכּוּס גַּל צו ע"כ מַשְׁמַע דְּהָגֵן עֲמָנוּ מִרְאָה אֲדִמִּימוֹת יֵשׁ בְּזוּיָת שְׁלֹ שֵׁם גַּל הַכְּרֹכֹס וְהַרְוִירָת הַיּוֹמָא מִמִּרְאֹת הַכְּרֹכֹס מוֹחִיר לְוִיָּת הִיאָה עַד שֶׁנִּרְאָה אִדּוּס וְאִין נִרְאָה כֵּן בְּגַמ' דְּתַנָּא לֹא וּלֹא יֵצֵא וְתַנָּא חֲדָא כְּתַחֲתוֹן וּלֹא כַּעֲלִיּוֹן וְתַנָּא אִידֵךְ כ'י וְאִמֵּר אֲבִי תַלְתָּא דְּרִי כ'י וְאִר' אֲבִירו אֲבִירו שְׁאִינֵה שְׁיִנו כְּלוּמֵר וּלֹא לֶאֱחָר תַּלְשָׁתָן ש"מ דְּבִכְרֹכּוּס עֲמָנוּ הוּא דְּמַדְמִינן הַלֵּךְ נִרְאָה כִּפִּי' הַרְמַזִּים סְכַתָּא בְּפִירוּשׁוֹ וּ"ל וּפִי' קֶרֶן כְּרֹכֹס הוּךְ שְׂבָכְרֹכּוּס נִגְזֹר מִן קֶרֶן עוֹר פִּנּוּ ע"כ וְהַטּוֹר הַעֲמִיק בְּכֹאן כְּרֹכֹס וּלֹא הוֹכִיר קֶרֶן כְּרֹכּוּס: (ז) מִשּׁוּם דְּסִבֵּר **דְּאִיבָא דְּאִמְרִי** עִיקָר ב'י. וְגַם הַרְמַזִּים לֹא הוֹכִיר דִּין לִישָׁנָא קַמָּא דְּרַבָּא וְכַתֵּב הַמְּגִיד צֵם הַרְמַזִּין לֹא הוֹכִירו וְשִׁאֲפֹרֶשׁ שְׁהֵטֵם מַפְנִי שֶׁהֵם קוֹבְרִים לְלִישָׁנָא בְּתַרָּא פְּלִיג דְּלִישָׁנָא קַמָּא וּלְפִוס לִישָׁנָא בְּתַרָּא מַעֲוֹלָם לֹא אִמֵּר רַבָּא לִישָׁנָא קַמָּא הַלֵּךְ נִקְטִינן כְּלִישָׁנָא בְּתַרָּא לְחוּד ע"כ וְכַתֵּב הַרְשָׁב"א בְּתֵ"ה הָאֲרוּךְ עַל לִישָׁנָא קַמָּא דְּרַבָּא דִּהָךְ דְּקַתְּמִי בְּמוֹעֵת דְּאִין תּוֹלִין צו מַרְבִּזָּה דְּדוּקָא בִּידְעַתָּה בְּצִירוֹר שֶׁנִּתְעַסְקָה בְּמִין מוֹעֵת מִן הַכְּתֵם הַנִּמְנָא אֶבֶל כְּשֹׁאִינֵה יוֹדַעַתָּה בְּצִירוֹר מוֹלֵה צו כֹּל כְּתֵם צָאִירָה שְׁעִיור שְׁהִיָּה דְּכַתְּמִים דְּרַבְּנָן וְהוֹלִיבִים צו לְהַקֵּל וּכ"כ הַר"א ז"ל עכ"ל וְכַתֵּב צ"י שֶׁאֲע"פ שֶׁהַרְשָׁב"א וְהַר"א פִּסְקוּ כְּלִישָׁנָא קַמָּא וּר"ח וְהַרְמַזִּים וְהַר"ש פִּסְקוּ שְׁאִין הִלְכָה כְּלִישָׁנָא קַמָּא דְּרַבָּא מ"מ בְּדִין זֶה ג"ל דְּלִינְהוּ נִמִּי מוּדוּ צִיָּה כִּיּוֹן שְׁאִינֵה יוֹדַעַתָּה בְּצִירוֹר כְּמָה הִיָּה ע"כ: (ח) תַּנָּן בְּפֶרֶק דְּלִקְטֵן שְׂבָעָה סְמִינִים מַעֲבִירִין עַל הַכְּתֵם רוּק תַּחַל וּמִי גְרִיסִים וּמִי רִגְלִים שֶׁהִסְמִינִי וְנִמְר וְזוּרִית קִימוּתִי וְאֲשֵׁלָה הַעֲבִיר עֲלֵיו שְׂבָעָה סְמִינִים וּלֹא עֲבַר ה"י' לָצֵעַ וְכַתֵּב הַטּוֹר דְּרַב"א אִדּוּס שְׂחֹר וְשִׁאֲפֹרֶשׁ מִהִלְכוּת קִימוּרִי צִיָּה וּ"ל כֹּל כְּתֵם שֶׁנִּמְנָא עַל הַבְּגָד שְׁאִין לוֹ בְּמָה יִתְלָה אִין מַטְמָא עַד שְׂיוּדַע שְׁהוּא דַּס וְאִם נִסְתַּחֲפַק לָהֶם שְׂמָא הוּא דַּס אוֹ לָצֵעַ אִדּוּס מַעֲבִירִין עֲלֵיו ו' סְמִינִים אֵלוּ עַל הַסֵּדֶר אִם עֲבַר אוֹ כְּהָה עֵינִי הִרִי זֶה כְּתֵם דַּס וְטַמְאָה וְאִם עֲמַד כְּמוֹת שְׁהוּא הִרִי זֶה לָצֵעַ וְטַהוֹרָה וְכַתֵּב הַמְּגִיד דַּעַת רַבִּינוּ לִפִּי' הִנֵּל הוּא שְׂאֵם הָאֲשֶׁה מִלָּאָה כְּתֵם וְצִירוֹר הַדְּבַר שְׁהוּא דַּס טַמְאָה וְאִם הַדְּבַר מוֹסַפֵּק אִם הוּא דַּס אוֹ לָצֵעַ מַעֲבַרַת עֲלֵיו שְׂבָעָה סְמִינִים וְאִם עֲמַד בְּעִינְיוֹ הִרִי זֶה לָצֵעַ וְטַהוֹרָה וְאִם אִינֵה מַעֲבַרַת עֲלֵיו וְדִאִי טַמְאָה מַסַּפֵּק שְׁאִין זֶה סַפֵּק שֶׁל דְּבִירָהִם דְּהוֹלִיבִים צו לְהַקֵּל שְׁהִרִי כְבֵר אֵנו יְכוּלִין לַעֲמוּד עַל עִיקְרוֹ שֶׁל דְּבַר בְּצִדִיקָה זֶה ג"ל בְּרוֹר צִדְעַת רַבִּינוּ דְּכֹל שְׁאִינֵה צוֹדָקָת בְּסַמִּינִים הִרִי הִיא טַמְאָה וְהַבְּגָד טַמָּא וּמִ"מ אִינוּ טַמְאָה עַד שְׂיוּדַע שְׁהוּא דַּס עִידוּעַ שְׁמִינִים מַטְמָא וְדִלָּתִי שְׂאֵלָה יֵהָא לֹה בְּדִיקָה שְׂאֵם הִרִי דַּעַת שְׁמִינִים לִימֵר שֶׁכֵּל שֶׁנִּסְתַּחֲפַק הַדְּבַר וּלֹא בְּדַק מַטְמָא טַהוֹרָה הוּא לִיָּה לִמְיֹר נִסְתַּחֲפַק לָהֶם שְׁהוּא דַּס אוֹ לָצֵעַ אִדּוּס טַהוֹרָה וְאִם הַעֲבִירו שְׂבָעָה סְמִינִין וְעֲבַר אוֹ כְּהָה הִרִי זֶה דַּס וְטַמְאָה וְכֵן מִתְבָּאֵר מִדְּבָרֵינוּ פֶּרֶק ד' מִהִלְכוּת מַטְמָאִי מַשְׁכָּח וּמוֹשֵׁב בְּדִין טוֹמְאָת הַבְּגָד דְּכֹל שְׁאִינֵה מַעֲבַרַת הַסְּמִינִים טַמָּא וְהַרְשָׁב"א הִסְבִּים לֹוֹ בְּפִסְקֵי הַלְכוּתִיו שֶׁכֵּל שֶׁנִּסְתַּחֲפַק הַדְּבַר וְהַעֲבִירו עֲלֵיו הַסְּמִינִים הִרִי זֶה טַהוֹרָה אִפִּי' לְצַעֲלָה אֶלָּא שְׁהוּא ז"ל הִפִּין דְּבָרֵי בְּדֶרֶךְ אַחֲרַת לִימֵר שְׂדַעַת רַבִּינוּ לִימֵר דְּכֹל שְׂאֵל דְּבָקָה בְּסַמִּינִים אִינֵה חוֹשֶׁשֶׁת מַסַּפֵּק וְכֵן חֲשַׁב הַר"א בְּזוּנוֹת רַבִּינוּ וְכַתֵּב בְּהַשְׁגוֹת אִינוּ מַטְמָא עַד שְׂיוּדַע שְׁהוּא דַּס א"א זֶה אִינוּ אֶלָּא אִף הַבְּגָד מַטְמָא עַד שְׂיוּדַע שְׁהוּא לָצֵעַ עַל יְדִי הַבְּדִיקָה עוֹד כְּחוֹב שֶׁם וְאִם עֲמַד כְּמוֹת שְׁהוּא הִרִי זֶה לָצֵעַ וְטַהוֹרָה א"א טַעַה בּוֹה שְׁאִין זֶה הַבְּדִיקָה לְטַהֵר הָאֲשֶׁה אֶלָּא לְטַהֵר הַבְּגָד וְכֵן דַּעַת הַרְמַזִּין' כְּדִבְרֵינוּ שְׁאִין בְּדִיקָת הַסְּמִינִים דְּבַר בְּרִי לְטַהֵר אֶת הָאֲשֶׁה לְצַעֲלָה וּלֹא הוֹכִירו בְּגַמ' אֶלָּא לַעֲיִן מַגַּע ע"כ וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי שְׂדַעַת הַרְשָׁב"א מַסְכַּמַת בּוֹה לְדַבְרֵי רַבִּינוּ שֶׁכֵּל שֶׁהַעֲבִירו עֲלֵיו סְמִינִין וְעַמַּד כְּמוֹת שְׁהוּא הִרִי זֶה טַהוֹרָה לְצַעֲלָה וְכֵן ג"ל עִיקָר עכ"ל הַמְּגִיד ז"ל וְכַתֵּב הַצ"י וּ"ל וְצִאֲמַת שְׂמָה שְׁפִי' בְּצִבְרֵי הַרְמַזִּים' הוּא נִכּוֹן וְצִירוֹר וּלְפִי זֶה אִין מַחְלוּקַת צִין הַפּוֹסְקִים לַעֲיִן הִדִּין דְּלִכ"ע אִם הוּא מוֹסַפֵּק אִם כְּתֵם זֶה דַּס אוֹ לָצֵעַ טַמְאָה מַסַּפֵּק אִפִּילוֹ לֹא הַעֲבִיר עֲלֵיו סְמִינִין מִיָּהוּ הִיכָא דְּהַעֲבִיר עֲלֵיו סְמִינִין וְעַמַּד כְּמוֹת שְׁהוּא בָּהָא אִיכָא פְּלִיגְתָּא לְהַרְמַזִּין' טַמְאָה לְצַעֲלָה וְלַהַרְמַזִּים' וְהַרְשָׁב"א וְהַמְּגִיד טַהוֹרָה אֶבֶל קָלָת מַשְׁמוּתָם שֶׁל אֵלוּ הַשְׂבָעָה סְמִינִים לֹא נִתְבָּרַר לָנוּ עַכְשֵׁיו הַלֵּךְ לְדִידָן וְכֵל עֵינִן הַעֲבַרַת שְׂבָעָה סְמִינִים בְּצִירָא ע"כ: (ט) עַד שְׁהוּא בְּתוֹן תַּחְתּוֹ דְּהַבֵּר ב'י. הִיא בְּדוּק לֹה וְכִמּוּ שְׂכַתְּבִי בִּפִּי' כֹּל הִיד סַעֲיָף י"ד וְעִיּוֹן שֵׁם:

קוֹבֵץ מִפְרָשִׁים

(ב) דֹּאֲלַת"ה אֲשֶׁה שְׂמַצָּאָה שׁוּם לִיכְלוּךְ עַל לִיכְלוּקָה לֹא יִטְמָא. כְּצ"ל. ג"ב וְכֵן אֲנִי אוֹמֵר וְלִמָּה לֹא [יעב"ץ]:

ראש פה

הַדְּפָסָה בְּרוּזוֹלוצִיַת מוֹסָד - לְהַדְּפִסָּה אִיכּוּתִית הַדְּפָס יִשִּׁירוֹת מִן הַתַּכְתָּה תַּלְמוּד בְּבִלִי <עוֹז וְהַדְּר> - מ נדה תַּכְמוּד בְּבִלִי עַמּוּד מַס : 204 הוּדַפְס ע"י אוֹצֵר הַחֲכָמָה

בשדרתו עקומה, ואף בזה נראה דכך הל'. [יחוס תנאים ואמוראים לרבינו יהודה ב"ר קלונימוס משפירא רבו של הרוקח – ערך ר' חנינא בן אנטיגנס].

בגרים דהיינו חצי פול תולה במאכולת, וכן כגרים ועוד ומאכולת רצופה בו. אבל אין מאכולת רצופה בו אינה תולה. ואם עברה בשוק של טבחים או שיש שם מכה שיכול ליגלע ולהוצא דם, אפילו יותר מיכן תולה. ובספק ספיקא אינה תולה. [פסקי או"ז].

ובכל המקומות שתמצא כתם הרי זו תולה בבנה ובעלה אם דרכה ליגע בהם ויש להם מכה המוציא דם או עסוקים בדם או בצבע אדום ומכל שכן אם היא עצמה יש לה מכה בגופה והיא יכולה להתגלע פ' שאפשר שיצא לכלוך מהמכה אע"ג דהשתא נראית יבשה ואין חלוק בין נמצא הדם על בשרה או על בגדה. היתה לה מכה בצווארה שתוכל לתלות בו כגון שהוא לפנים כנגד בית תורפה תולה בו, ואם המכה על כתפה שאינה יכולה לתלות בה אינה תולה ואין אומרים שמא בידה נטלתו והביאתו לשם לפי שאין מחזיקין טומאה ממקום למקום. היו טיפי דם יותר מגרים למטה מן החגור וגם למעלה ממנו טהורה, שאני אומר ממקום שבאו עליונים באו הנך דלמטה מן החגור. אבל אם העליונים פחות מגרים ועוד שאפשר לתלותם בדם מאכולת, אין תולין בהם התחתונים הגדולים, וכן אם נזדקרה אין אומרים העליונים לא מגופה באו, ודוקא בנמצאו על בשרה, אבל אם על חלוקה לבד נמצאו למעלה ולמטה מן החגור אפי' באזדקרה תלינן התחתונים בעליונים, דליכא למיחש שהעליונים מגופה אתו דלמעלה מן החגור אי אפשר שיגע הדם בבגדיה ולא בבשרה וכיון דעליונים מעלמא התחתונים נמי מעלמא אתו. ואפי' בשני מיני דם תולין תחתון בעליון כדאמר רבא ה' עליה מין אחד למעלה מן החגור תולה בה מינין הרבה שמצאה למטה מן החגור, כיון דמין שנמצא למעלה ודאי מעלמא אתי הכי נמי הנך דלמטה, והוא הדין אם מצאה למטה כתרם כשרף שקמה דודאי מעלמא אתי ומצאה גם מראה דם אמרינן האי דם נמי מעלמא אתי, אבל אי ידעה שנתעסקה במין שחור ונמצא עליה ממין זה אין לה לתלות אם מצאה עליה מין אדום, אבל נתעסקה בתרנגולת שיש בה כמה מיני דמים תולה בו שחור ואדום, ברם ללישנא בתרא לא קאמר רבא דתולין במין אחד מינים הרבה כאשר בארנו, אלא דוקא בנתעסקה בתרנגולת שיש בה מינין הרבה. ולהאי לישנא לא תלינן תחתון בעליון אלא אם שניהם שחורים או אדומים וכה"ג שנראה שדומה קצת. ואיכא מרבואתא דאמרי דלישנא בתרא לא פליג אלישנא קמא, דלישנא בתרא לא קאמר אלא אם יודעת שנתעסקה במין אחד וממנו הכתם, אין לתלות בו מין אחר, ומסתבר הכי, אבל היכא דלא נתעסקה בכתמים, ומצאה למעלה מחגור, או מצאה למטה מחגור דם הניכר שאינו ממנה, ונמצאו גם כתמים ממראה אחר שיש לספק אם הם מגופה, גם ללישנא בתרא אמרינן ממקום שבאו כתמים

הטהורים גם הספקות באו, וכי היכא דלא נזהרה ולא ידעי מהני, לא נזהרה גם מהני. וכל כתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה טהור כר' נחמיה דשמואל נמי ס"ל כותי' דאמר [נ"ז ע"ב] בדקה קרקע עולם וישבה עליה ואח"כ נמצא דם עליה טהורה שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה ומפרש רב אשי דשמואל נמי ס"ל דכתמים אף דלא ארגשה וקרוב לומר לאו מגופה, שטמאה מדרבנן והא דאמר בדקה קרקע עולם ומצאה עליה דם טהורה, דס"ל כר' נחמיה דאמר כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים ורב חייא בר רב מתנה דרש משמ' דרב הלכה כרבי נחמיה והורו חכמים כרבי נחמיה וכן אם נמצא כתם על בגד צבוע שאינו לבן דלא ניכר אדמומית טהורה, דלא גזרו אלא על בגד לבן ודברים המקבלים טומאה, הלכך אם נמצא הכתם על אחורי כלי חרס שאין מקבלין טומאה ועל מטלניות שאין בהם שלש על שלש לא מטמאין האשה ויש מי שחולק ובכתמים שומעין להקל דאין בהם אלא גזרה דרבנן כמו ששינו [נ"ח ע"א] דם יהי' זובה מבשרה ולא כתם. נמצא עליה גרים ועוד או שני גריסין ורצופה בו מאכולת טהורה, דמוכח מלתא דחד גריס ממאכולת רצופה, פש ליה גריס, כיון דבעלמא תלי', הכי נמי תלי'. נתעסקה בגריס ונמצא עליה שני גריסין ועוד, זהו ששינו במועט אין תולין בו מרובה, אבל נמצאו עליה שני גריסין ולא יותר, אמרינן חד ממה שנתעסקה וחד מדם מאכולת, וכן אם הרגה פשפש תולה בו כתורמס... שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד שאין בו דם אלא כסלע ונמצא על זו כסלע ועל זו כסלע שתיהן טמאות, דמאי חזית לתלות סלע יתרה בהך תלי' בהך ואם תאמר נחלק חצי סלע על זו וחציו על זו ויתרון חצי סלע של שניהם נתלה בדם מאכולת כמו שאמרנו בנתעסקה כגריס ונמצא עלי' ב' גריסין... לבשה שלשה חלוקים ועברה בשוק של טבחים ומצאה כתם אפי' בתחתון טהורה דאמרינן שני בגדים עליונים נתקפלו ונתגלה התחתון ובא הכתם עליו ואין חלוק בין מצד פנים ובין מצד חוץ אבל מצאה על בשרה טמא דאי מעלמא על חלוקה בעי אשתכוחי, ולא אמרינן כל הבגדים נתקפלו עד שנתגלה בשרה דנזהרה שלא לגלות בשרה. בדקה חלוקה ואח"כ השאילה לחברתה וחברתה מצאה כתם, הראשונה טהורה שהרי בדקה, והשניה טמאה, אבל לענין דינא השניה אין צריכה לכבס דיכולה לומר הבא רא' דגבה דידך לא ה' כתם ואם לא בדקה חלוקה קודם שלבשה פשיטא לן דשתיהן טהורות דכל חלוק שלא נבדק בחזקת שאינו נקי, אבל אם לבשתו אחר שכבסתו והניחה במקום מוצנע ודאי נקי ה' שחזקת בנות ישראל בודקות חלוקיהן בשעת כבוסיהן. ואם לבשה חלוק ופשטתו ולא בדקתו ואח"כ השאילה לחברתה, ושניה מצאה כתם שתיהן טמאות, ואפי' באה הראשונה... [האשכול – רצב"א, הלב' נדה].

בדרך שהאשה תולה בכתמים שנתעסקה בהן כך תולה בכתמים שנתעסקו בהן בנה ובעלה לפי שהם רגילים ליגע

ברק הבית

פסקא י"ג

בהא דאמרינן לעיל נג' נשים שהיו ישנות זמטה אחת ונמלא דם תחת אחת מהן כלן טמאות ואוקימנא זמטולנות,

עצמה דומיא דספסל, הא בסדין שבמטה כולן טמאות בין משולבות בין שאינן משולבות, לפי שהסדין עשוי להתהפך דומיא דחלוק ופליג¹⁰² בזמן שמכסה בהן את ראשה, אבל לגופן אין חוששין

ברק הבית

יפה פירש החכם דלאו זמטה צסדינן איירינן, דאי צסדינן אפילו נשאין משולבות כולן טמאות לפי שהן עשויין להתהפך כדרך שאמרו בחלוק בזמן שמכסה זו ראשה.

שתתהפכנה מתוך שינה להיות משולבות, והעיקר לזה מפני שהכתמים דרבנן. אבל אשה אחת שאין לה מונע, בכל מקום שימצא דם במטה טמאה, שהמטה כולה מקומה, ועוד דם זה מהיכן בא. **תניא** בפרק האשה (ס, ב) שתי נשים שהיו טוחנות ברחים של יד ונמצא דם תחת הפנימית שתיהן טמאות, פירוש לפי שהחיצונה דוחקת להכנס ולהתקרב אצל הרחים. תחת החיצונה החיצונה טמאה והפנימית טהורה, שאין הפנימית דוחקת כלפי חוץ. בנתיים זה היה מעשה לפני חכמים וטמאום.

פסקא י"ד

דיני תלייה בכל דבר שיכולה לתלות

טוש"ע סי' ק"צ סעיף ט"ז, י"ח, י"ט, כ"ב

שנינו בפרק הרוואה (נח, ב) ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות שחטה בהמה חיה ועוף נתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקים תולה בהם. והוא הדין לעברה ביניהם, וכדתניא עברה בשוק של טבחים ספק ניתז עליה ספק לא ניתז עליה תולה. **ואפילו** נמצא דם בחלוק התחתון ולא על העליון, שאני אומר שמא ניתז מלמטה מבין רגליה או שנקפלו בגדיה וניתזו על התחתון, דתניא התם לבשה שלשה חלוקין הבדוקין לה אם יכולה לתלות תולה אפילו בתחתון אינה יכולה לתלות אפילו בעליון אינה תולה. וכבר כתבנו למעלה¹⁰³ דדוקא בשנמצא על חלוקה ואפילו נמצא על חלוקה ועל בשרה, אבל נמצא על בשרה לבד אינה תולה, דאי איתא דמעלמא אתא אף על חלוקה איבעי ליה לאישתכוחי. **ואעפ"י** שהכתמים דרבנן אינה תולה בשוק של טבחים אלא בשעברה בודאי,

ציונים והערות: 102 דחלוק ופליג. לעיל פסקא ד' (ידה ראתה) 103 למעלה. פסקא ד' (ידה וראה לי)

תורת הבית הקצר

היה להן עסק לצד פנים ודרבנן להתנודד ממקומן ולהתקרב לצד פנים, אעפ"י שנמצא תחת הפנימית שתיים הפנימיות טמאות. מעשה היה בשתי נשים שהיו טוחנות ברחים ונמצא דם תחת הפנימית ובא מעשה לפני חכמים ואמרו שתיהן טמאות. נמצא תחת החיצונה היא טמאה והפנימית טהורה, שאין הפנימית דוחקת לבא לצד החיצונה. נמצא דם ביניהן, שתיים הקרובות אליו טמאות.

[כל] הדברים שאמרנו בזמן שאין להן במה לתלות, אבל אם יש להן במה לתלות תולות כמו שיתבאר. לפיכך אם נתעסקה אחד מהן בכתמים ואפשר שמעסק זה היה כולן תולות בה, והוא שאפשר שנגעה כאן ב[עסק] כתמים.

פסקא י"ד

כבר ביארנו שהכתמים מדבריהם, ולפיכך הלכו בהם להקל [ולתלות] בכל דבר שהיא יכולה לתלות. כיצד, שחטה בהמה או חיה או עוף או שנתעסקה בכתמים או שישבה בצד העוסקים בהם או שעברה בשוק של טבחים וכיוצא בזה ונמצא דם בבגדיה, בין שנמצא בעליון או אפילו בתחתון ולא בעליון הרי זו תולה, שאני אומר משם ניתז ובא על בגדיה.

וכבר ביארנו למעלה שאם נמצא על בשרה לבד שאינה תולה בהן, אלא אם נתעסקה היא ממש בהן ונמצא על ידיה שהיא תולה בהן, שהרי נתעסקה ממש [בידיה] בכתמים.

נסתפקה אם עברה בשוק של טבחים [אם לאו] או אם נתעסקה [בכתמים] אם לאו, אינה תולה מספק. במה דברים

מראה הבית

אבל אם עברה דרך עליה חוששין שמא דרך עברתה נפל ממנה דם, וכענין ששנינו במשנתנו בישנות במטה אם עברו כולן דרך עליה כולן טמאות.

(חידושי הרשב"א נדה ס, ב)

גמרא. שתי נשים שהיו טוחנות ברחים של יד ונמצא דם תחת הפנימית שתיהן טמאות. לפי שהחיצונה דוחקת ליכנס ולהתקרב לרחים, תחת החיצונה החיצונה טמאה והפנימית טהורה. ומסתברא בשלא עברה פנימית דרך מקום החיצונה,

שנתעסקה בו גדול כשיעור הכתם שנמצא עליה או על בגדיה אבל בפחות מיכן לא, לפי שאי אפשר לכתם מרובה שבא מעסק כתם מועט. וכן נמי שלא יהא מראה הכתם הנמצא בהיפך מראה הכתם שנתעסקה בו, וכדתניא (נט, א) נתעסקה באדום אין תולה בו שחור במועט אין תולה מרובה. ומיהו דוקא שחור באדום הוא דאין תולין וכן כל כיוצא בזה, שהדמיון מכחיש את הכתם, אבל מן הסתם תולין כל כתם אדום בכל מין אדום וכל כתם שחור בכל מין שחור וכמו שכתבנו למעלה¹⁰⁶. ואפילו נתעסקה במימי תלתן או במימי בשר תולה בהן כל כתם אדום, דתנן בפרק כל היד (יט, ב) אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי ובית הלל מתירין, ואמרינן עלה בגמרא בית הלל היינו תנא קמא, כלומר דאמר חמשה דמים טמאים באשה, אלמא לתנא קמא נמי כמימי תלתן וכמימי בשר צלי טהורי מטהרי, ומשני איכא בינייהו לתלות, כלומר לרבנן אינו טהור לגמרי אלא שאין שורפין עליו את התרומה אבל מיתלא תלינן, ולבית הלל אפילו מיתלא לא תלינן. וכתב הר"ר אברהם ז"ל¹⁰⁷ מדקתני במראות הדמים מימי תלתן ומימי בשר צלי, שמע מינה דמראה אדום יש להן, וכיון שתולין מן הסתם אדום באדום, אם נתעסקה במימי תלתן או במימי בשר צלי תולה בהם את הכתם. מעשה היה ותלה ר' מאיר בקילור ורבי [תלה] בשרף של שקמה.

אבל אם נסתפק לה אם עברה אם לאו ספיקה טמא, וכדתניא עברה בשוק של טבחים ספק ניתז עליה תולה ספק עברה ספק לא עברה אינה תולה. ותולה בבנה ובבעלה, כלומר אם נתעסקו בכתמים הרי זה תולה בהן, לפי שהן רגילין ליגע בה ובבגדיה לפיכך מן הסתם תולה בהן. ואם יש בה מכה והיא יכולה להתגלע ולהוציא דם, אע"פ שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטפטפת, אפילו הכי תולה בה שמא גלעה שלא מדעת. והוא הדין למכת בנה ובעלה. ומעשה באשה אחת שבאת לפני ר' עקיבא אמרה לו ראיתי כתם אמר לה שמא מכה היתה ביך אמרה ליה הן וחיתה אמר לה שמא יכולה היא להתגלע אמרה לו הן וטהרה. ודוקא בשנמצא דם על מקום¹⁰⁴ שאפשר שמן המכה נטף ובא שם, אבל אם נמצא במקום שאי אפשר שמן המכה ממש נטף שם אינה תולה, וכדתניא על כתפה שאינה יכולה לתלות אינה תולה, ואין אומרים שמא בידה נטלתו והביאתו לשם. והילכך¹⁰⁵ אם פשטה חלוקה וכסתה בו את ראשה בלילה תולה בכל מקום שימצא שם לפי שהוא חוזר, וכדרך שאמרו לענין טומאה, וכל שכן היא, דכיון דכתמים דרבנן תולין בהן להקל.

פסקא ט"ו

דיני תליית כתמים בשיעורם ובמראיתם

טוש"ע סי' ק"צ סעיף כ"ב- כ"ח

כשהאשה תולה בכתמים דוקא בשיעור הכתם

ציונים והערות: 104 בשנמצא דם על מקום בו. ובכ"ג תלינן גם בנמצא על בשרה לחוד (קצר לפסקא ד') 105 והילכך כו'. וכ"כ בקצר לפסקא ד' 106 למעלה. פסקא ב' 107 הר"ר ז"ל. שער הכתמים סי' ג' (הל' י')

תורת הבית הקצר

אמורים בעיר שהטבחים או העוסקים בכתמים דרכן לעמוד במקום ידוע מן העיר, אבל אם דרכן להתעסק כאן וכאן תולה אפילו מספק, שמא נתעסקה במקום שעברה ולא הרגיש. ולפיכך אמרו עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמים הנמצאין על הבגדים, לפי שרגילים באשפות ואוכלים נבילות, ושמא דרך עברתן נגעו כאן וכאן. כדרך שהאשה תולה בכתמים (שנתעסקו) [שנתעסקה בהן] כך תולה בכתמים שנתעסקה בהן בנה ובעלה, לפי שהם רגילים ליגע בה. היה מכה בבנה קטן ובבעלה ונמצא דם במטה תולה בהם כדרך שתולה במכתה. היה בה מכה ונמצא דם בחלוקה במקום שאפשר שנטף שם מן המכה עצמה, או שנמצא דם בסדינים שלה, הרי זו תולה בה. הוגלד פי המכה כל זמן שהיא יכולה להתגלע ע"י חיכוך תולה בה.

פסקא ט"ו

נתעסקה בכתמים שחורים ונמצאו על בגדיה כתמים אדומים, או שנתעסקה באדומים ונמצאו שחורים אינה תולה, לפי שאין תולין השחור באדום ולא האדום בשחור. במה דברים אמורים בשנודע בבירור שאינו דומה זה לזה, אבל אם זה אדום וזה אדום או זה שחור וזה שחור ואינו ניכר אם דומה ממש אם לאו הרי זו תולה אדום באדום ושחור בשחור, שלא אמרו כתמים להחמיר אלא להקל. ואפילו נתעסקה במי תלתן או בבשר צלי או בשרף של שקמה או בקילורין אדומין קצת תולה בהן כל כתם אדום.

ברק הבית

פסקא ט"ו

האשה שמצאה עליה כתם ונתעסקה דם תולה זו. נתעסקה בכגריס ונמלא עליה שני גריסין, אומר גריס אחד ממה שנתעסקה וגריס אחד של מאכלת, ואינה טמאה אלא

ברק הבית

כשני גריסין ועוד. לא נתעסקה ככתמים ונמלא עליה גריס ועוד, ומאכלת לזופה באותו ועוד, תולין להקל לאמרינן אותו ועוד מאכלת אחרת הואי וטהורה.

גרסינן בפרק הרואה (נט, א) אמר רבא נתעסקה במין אחד תולה בו כמה מינין. ואוקימנא כי קאמר רבא בתרנגולתא דאית ביה כמה מיני דמא, דם שחיטתה אדום ודם איבריה שחור ודם בני מעיה כקרן כרכום, וכן הלכה. **פעמים** שתולה

האדום בשחור או השחור באדום, כיצד, גרסינן בפרק הרואה (שם) אמר רבא היה עליה [מין] אחד תולה בו כמה מינין. ואקשינן עליה והתניא נתעסקה באדום אין תולה בו שחור, ופרקינן נתעסקה שאני, פירוש¹⁰⁸ כי קאמר רבא כגון שניתז עליה צבע אחד ולא חששה לבדוק שאר החלוק ולא הקפידה בכך, ואחר מיכן מצאה עליו כתם אחר, הרי זו טהורה, מאי טעמא מימר אמרינן כי היכי דלא הקפידה בכך ולא נזהרה כך לא נזהרה בשאר כתמים ולא הקפידה בהן ואני אומר שנתעסקה ולא אדעתה, וברייטא בשנתעסקה במין אחד ולאחר שנתעסקה בדקה ומצאה בו כתם, ובזו ודאי מודה רבא דאין תולה שחור באדום. והלכתא כרבא, וכן פסק הר"ר אברהם ז"ל¹⁰⁹. והא דקתני נמי במועט אינה תולה בו את המרובה, דוקא בידעת בבירור שנתעסקה במין מועט מן הכתם שנמצא, אבל בשאינה יודעת בבירור תולה בו כל כתם באי זה שיעור שיהיה, דכתמים דרבנן ותולין אותן להקל. וכן כתב הר"ר אברהם ז"ל¹¹⁰. **תניא** (נח, ב) שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד ואין בו אלא כסלע דם ונמצא כסלע על זו וכסלע על זו שתיהן טמאות, פירוש דסלע שני מהיכן בא, ואי זו תולה בחברתה. **מועט** ומרובה שאמרנו לא שיהא המרובה מרובה מעט מן הכתם שנתעסקה בו וכגון שנתעסקה בפחות מגריס ועוד ונמצא עליו גריס ועוד, אלא בשנתעסקה בגריס ונמצא עליו שני גריסים ועוד, אבל נתעסקה בגריס¹¹¹ ונמצא עליו גריס ועוד מיבעיא בעי לה ר' ירמיה בפרק הרואה (נט, א), ואתינן למיפשטה מיהא דקתני נתעסקה במועט אין תולה בו את המרובה, ואמרינן מאי לאו כהאי גוונא, ודחינן לא כגון שנתעסקה בגריס ונמצא עליו שני גריסין ועוד וקמשמע לן דלא אמרינן שקול כגריס דם צפור ושדי בי מצעי זיל הכא ליכא שיעורא וזיל [הכא] ליכא שיעורא, דכולי האי לא מקלינן. ופסק הר"ר משה ז"ל (פ"ט מאיסור"ב הל' כ"ו)

צינונים והערות: 108 פירוש כו'. מפרש דלא כדפרשיי דדוקא בלא נתעסקה תלינן גם במין אחר כיון שגם המין הא' ניתן עלי' שלא מידעתה (כ"י סי' ק"צ- ופירוש רבינו כהרמב"ד) 109 וכו' פ' הר"ר ז"ל. שם (הל' י"ב) 110 וכו' הר"ר ז"ל. שם (הל' ט"ז) 111 אבל נתעסקה בגריס כו'. ה"ה נתעסקה בפחות מכגריס ונמצא יותר מכגריס תולין כדמוכח בקצר, דטעמא דנצטרף אליו דם מאכלת שייך גם בזה (כ"י סי' ק"צ, ועיי' עוד ובשרע סכ"ז שהקיל גם בנתעסקה פחות מגריס ונמצא ב' גריסין, ובזה השיגו עליו כל הפוסקים)

תורת הבית הקצר

פעמים שהיא תולה בעסק אחד כל כתם שנתמצא בין אדום בין שחור. כיצד, הרי ששחטה תרנגולת תולה בה כל כתם, לפי שדם שחיטתה אדום ודם איבריה שחור ודם בני מעיה כקרן כרכום.

פעמים שתולה אפילו השחור באדום או בהפך. כיצד, הרי שניתז על בגדיה צבע אדום ולא הקפידה לבדוק את בגדיה במה הוא ובאיזה מקום ניתז, ולאחר זמן נמצאו עליו כתמים אחרים ואפילו שחורים הרי זו טהורה, שאני אומר הואיל ולא הקפידה זו על כתמים שנתעסקה בהן ושניתזו על בגדיה, כך נתעסקה בכתמים אחרים ואינה זכורה לפי שאינה מקפדת.

אף על פי שהאשה תולה בעסק כתמים אינה תולה המרובה במועט. כיצד, שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד ואין בו אלא כסלע דם, ונמצא כסלע על זו וכסלע על זו שתיהן טמאות, וכל כל כיצא בזה.

וכן אשה שנתעסקה בגריס ונמצא עליה כשני גריסין ועוד הרי זו טמאה. נתעסקה בפחות מגריס ונמצא עליה כגריס ועוד טהורה, שאני אומר כתם זה מעסק הכתמים הוא, וכבר היה שם דם מאכלת שנצטרף (אליו ליתר) [שם עוד שחור יתר] מכגריס. אבל כשיש שם שני גריסין ועוד, אפילו תמצא לומר שהיה שם מאכלת, כבר בארנו שאין דם מאכלת זה מגיע ליתר מגריס, ועסק כתם זה שנתעסקה בו לא היה יתר מגריס, אם כן ועוד זה מהיכן בא, ולפיכך טמאה.

התם אלא דלא נתעסקה אבל הכא דנתעסקה תליא. לא היא, דלר' ינאי טפי עדיף ליה מאכולת רצופה מעסק כתמים משום דשור שחוט לפניך שהרי רצופה על הכתם, מה שאין כן בנתעסקה בכתמים דשמא לא נגע שם כתם זה. ותדע לך, דאי לאו הכי, לותביה לר' ינאי מההיא ברייתא. וכל שכן לדברי הרב ז"ל בעצמו שהוא פסק בבעיא דר' ירמיה להקל, וברייתא דנתעסקה במועט אין תולה בו את המרובה בנתעסקה בגריס ונמצא עליה שני גריסין ועוד כדדחינן לה, ולא כפשטה דברייתא. מקומות יש שאין חוששין בהם לכתמים כלל, דאמר רב אסי בפרק הרוואה (נח, ב) עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמים, פירוש לפי שהחזירים מצויין באשפות ומלוכלכין בדם נבלות, ושמא נגעו בה ולא אדעתה. ואע"פ ששנינו בברייתא ספק עברה בשוק של טבחים ספק לא עברה אינה תולה, הכא שאני שהחזירים הולכין אילך ואילך וכל העיר כשוק של טבחים. ומדלא קא יהיב רב אסי שיעורא, שמע מינה אפילו בכל שהוא תולה בו ואפילו ביתר מכתרמוס. וכן עיר

לקולא וכדדחינן בגמרא. ומיהו לכאורה הוה משמע¹¹² דאפילו לא נמצא עליו אלא כגריס ועוד טמאה, ואע"ג דכתמים דרבנן הכא אזלינן לחומרא כפשטה דברייתא, ואשינויי לא ניקום וניסמוך. לא נתעסקה בכתמים ומצא כתם כגריס ועוד ונמצאת בו מאכולת רצופה, פלוגתא דרבי ינאי ור' חנינא, דאיתמר בפרק הרוואה (שם) נמצא עליה כגריס ועוד ואותו ועוד נרצפה מאכולת ר' חנינא אמר טמאה ור' ינאי אמר טהורה. וקיימא לן כר' ינאי לקולא דכל בדרבנן הלך אחר המיקל, וכן פסק הרב רבי אברהם ז"ל¹¹³. והר"ר משה פסק לחומרא כרבי חנינא ולא נראו לי דבריו. ואם תאמר והלא פשטה דברייתא דנתעסקה במועט אין תולה בו את המרובה כר' חנינא אזלא, דאלו לר' ינאי אפילו מאכולת דאיכא למימר מעלמא אתיא רצופה תלינן, זו שנתעסקה ודאי בכתמים לא כל שכן, דהא טפי עדיף עסק כתמים ממאכולת רצופה, וכדאמרין בגמרא בעי ר' ירמיה נתעסקה בגריס ונמצא עליה כגריס ועוד מהו תיבעי לר' חנינא עד כאן לא קאמר ר' חנינא

ציונים והערות: 112 ומיהו לכאורה הוה משמע כו'. ומ"מ פסק בקצר להקל דבכתמים הלך אחר המקל כהרמב"ם ודלא כהרא"ש שהחמיר (ביי טי' ס"ז) 113 הר"ר ז"ל. שם (הל' ב')

תורת הבית הקצר

פעמים שאפילו לא נתעסקה בכתמים אינה חוששת עד שיהא בו כשני גריסין [ועוד]. כיצד, [הרי שהיה הכתם שני גריסין ו]נמצאת מאכולת מעוכה על הכתם, אני אומר מאכולת זו נתמעכה כאן, וכגריס מן הכתם ממאכולת היה והשאר הרי הוא ככתם גריס שתולין אותו מן הסתם במאכולת וטהורה. ויש מי שהורה להחמיר, ולא נראו דבריו, שלא נאמר שאין תולין מרובה במועט אלא בנמצא עליו כגריס ועוד על שיעור אותו מיעוט שנתעסקה בו כמו שבארנו.

כבר ביארנו שבמקום שרחש הפשפש נמצא אין חוששין לכתם עד שיהא בו כתורמוס ועוד, וחזר שם שיעור התורמוס כשיעור הגריס לכל הדינין שאמרו. (ע' בארוך פסקא א') יש מי שהורה שאין תולין [בזמן הזה לכתמים מפני שאין תולין] אלא במה שדומה לו ועכשיו אין אנו בקיין במראות ולפיכך אין [תולין, ואין] הוראה זו נכונה. (ע' בארוך פסקא ב')

מראה הבית

פסקא ט"ו

ומתלכלכים מדם, ועד שתאמר בריא לי שלא נגע בי חזיר אינה חוששת לכתמיה, וכן כתב נמי הראב"ד ז"ל. ודמיה נמי לאיך דאמר רב נחמן בר יצחק דארוקרת כעיר שיש בה חזירים דמיה, פ' משום דשכיחי בה טבחי טובא, וכן פירש רבינו שמואל ז"ל עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמיה ואפילו לא עברה בשוק של טבחים ואפילו אין לה מכה ואפילו מחגור ולמטה. ואמרו בתוספות דהאידנא אין לתלות בחזירים אם מצאה כתם בחלוקה, דאין נראה לומר שבא שם מן החזירים. ואיני יודע טעם לדבריהם.

(חידושי הרשב"א נדה נח, ב)

אמר רב אסי עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמיה. כבר כתבנו [א"ה ע' מרה"ב לפסקא א'] שר"ח ז"ל פירש משום שהרחש ההוא מצוי בחזירים, ואינו מחזור דאם כן לא הוה ליה למיסתם ולמימר אין חוששין לכתמיה, דמשמע דאין חוששין להם כלל באיזה שיעור שיהיה ואפי' גדול ככף איש, ואלו מחמת פשפש אין תולין בו אלא עד כתורמוס. אלא נראה כפירוש שני שכתב הוא ז"ל דאין חוששין לכתמיה כלל, מפני שהחזירים מתריזין דם או מפני שמצויין באשפות לאכול הנבלות

ומ"ש וכן הדין לענין טהרה וכו'. כך הוא לשון הרשב"א בתורת הדין הקצר כלומר כי היכי דתלין בפושטתו לחומרה הכי נמי תלין אף לקולא: ומ"ש שאם יש לה מכה בצוארה וכו'. הכי פירושו אע"פ שמקום המכה נזארה הוא צענין שאם לא היתה פושטתו לא היה אפשר ליגע שם במכה מ"מ היכא דפושטתו תולה

צמחה וטהרה ולעיל נקט רבינו כתפה משום דאיידי צמחא כחם ביום דנזארה איכא מקום לתלות צמחה כשמטה נזארה לפניו כדפירש רש"י להכי נקט כתפה דמילתא דפסיקא הוא דאיהי יכולה לתלות צו אצל כאן דמנא כחם צמחקה לאחר שקמה משכיבה לילה הו' נזארה ג"כ מילתא דפסיקא שאיהי יכולה לתלות צמחה שנזארה כששכבה צמטה אס לא היתה פושטתו ועיין צמח שכתבתי בצמח אצל מה שכתב אין מחזיקין לתלות ממקום למקום וכו' (פכ"ה):

כב **מצאה כתם למעלה מהחגור** וכו'. צרייתא שם היו עליה טיפי דמים למטה וכו' (מחל דף כ"ט) וכפי פירוש החוספות והרא"ש דלא כפירוש רש"י עיין שם ומיירי הכא שני הכתמים העליון והתחתון מין אחד שניהם אדומים או שניהם שחורים ויתבאר בצמח אצל מ"ש ופעמים שחולה צמח אחד וכו' (פכ"ה):

כג **כיון שכתמים דרבנן וכו'.** הוא לשון הרשב"א בתורת הדין (קצר ב"ז ש"ד כה). וכל זה משנה וצרייתא פרק הרוואה כתם והחוספות (מ: ד"ה על בשרה) והרא"ש (פ"ח סי' ה) הקשו מאי שנא דצמחא על בשרה

אמרין דמגופה אחת דאי מעלמא אחת על חלוקה מיצעי ליה לאשתכומי ונשלשה חלוקין זה על זה ועברה בשוק של טבחים תולה אפילו צמחון ולא אמרין אי אחת דמעלמא אחת העליון הוא ליה לאשתכומי וי"ל דהתם לפעמים שהיא מגלה חלוקה העליון ואחת על התחתון אצל אין דרך אשה להצביע חלוקה ויראה צמחה עכ"ל. והרשב"א (מ"ה"א שם יט.) הקשה דהא על בשרה נמי אפשר שנקפלו צנדיה וניתו על הבשר אי נמי מלמטה מבין רגליה ניתו על הבשר אלא היינו טעמא דצמחא על בשרה החמירו טפי דכיון דמגופה חזיא וצנופה לחוד אשתכח רגליה לדבר וגם עב איכא חזקה דמגופה אחת ולא תלין להקל: ומ"ש ואפי"ו אם נתרפאת וכו'. משנה שם:

פרישה

(כז) או מבגדים ועוד ולמעלה. קצת קשה הא כל שכן הוא אם כגרים ועוד אמרין דמעלמא אחי כל שכן צמחלה ממנו וי"ל דצמחיה גדול הוא רצוא טפי דאפילו נגדול כזה תלין להקל ולא אמרין הואיל דהוא כל כך גדול סבירא הוא דאחא משני מקומות דהיינו מעלמא ומאוחו מקום: (כח) **שאפשר לדם לינפח משם ד"שם.** כן ז"ל: (כט) **(אם אפשר לה להתגלע.** כן הוא לשון הרשב"א וכן גורם דם יוסף ופירש להתקלקל ולהוילא דם ונפריס אחרים להתלה נה"א והוא מלשון גילוי ונאמת שם לשון התגלע צע"ן פירושו לשון גילוי כמו שכתב צמחלי י"ז (יד) ולפני התגלע הרינו נטוש שפירש רש"י שקודם

דרישה

[ח] **וכן הדין אם נמצא במעפורת.** זה לשון ב"י ונראה מדברי הרשב"א דוקא כשמכסה ראשה כיסוי בעלמא ואינו מקושר יפה אבל אם קשרה בו ראשה יפה וכשנעורה משנתה מצאתו גם כן קשור יפה פשיטא שאינה חוששת לו דהא חזינן שלא נתהפך ולא חזר אילך ואילך: [ט] **אם אפשר לה להתגלע.** כתב הרשב"א אף על פי שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטפטפת אפילו הכי תולין בה ואמרין שמה (עלה בה) [גלעה] שלא מדעתה. בית יוסף.

חדושי הגהות

[יא] **הא דענין הכא דוקא יודעת שלא נזקרה ולעיל צמחא למעלה מהחגור מטהרין דנקמחא לא חיישינן שזקרה עיין צמ"ך א"ק ל':** [יב] **לינפח משם** לשם כז"ל (פרישה):

הגהות והערות

עב [צמחיה] בתורת הבית הלשון "רגלים לדבר וחזקה מגופה אתא" ובחידושי הרשב"א (מכ"ה) דף נו ע"ב (ד"ה איבעית) איתא "דרגלים לדבר דכיון שנמצא על גופה ומגופה קא חזיא חזקה מגופה אתא" ומשמע דאין כאן ב' טעמים נפרדים, וכן משמע בתורת הבית המובא בב"י דף סב ע"א סוף דיבור ראשון:

כן קשור יפה פשיטא שאינה חוששת לו דהא חזינן שלא נתהפכה ולא חזר אילך ואילך:

כז **כתב רבינו ירוחם** (נ"ז מ"ז רכז) וכן שמי נשים שמיסו ראשן בחלוק אחד שמהן עמאות ואם אחת כיסתה והאחרת לא כיסתה אע"פ ששמהן לנשו החלוק ונמצא הכתם למעלה מהחגור אותה שכיסתה עמאה והאחרת עטורה:

כז **ומ"ש רבינו וכן הדין לענין טהרה.** כן כתב הרשב"א בתורת הדין (שם קצר י"ז: ארוך כב) שלענין טהרה תולה כדרך שאמרו לענין טומאה וכל שכן הוא כיון דכתמים דרבנן תולין (כדי) [נחן] להקל ע"כ:

יז **(א) מצאה כתם למעלה מהחגור** וכתם למטה ממנו וכו'. נפרק הרוואה כתם (נע). תניא היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תולה צמחין עד כגרים ופירושו החוספות (ד"ה היו) והרא"ש (פ"ח סי' ז) דהכי קאמר מנא כחם למעלה מן החגור וכחם למטה מן החגור [טהורה] שאלו תולין כמו שנא העליון ממקום אחר ולא מגופה שהרי היא יודעת שלא נזקרה גס התחתון כן אס העליון גדול כשלשה גריסין או שנים עד כגרים ועוד אצל אס העליון אין צו כי אס כגרים והתחתון יותר מכגרים אין תולין צו דאמור דס מאכולת הוא ואף על פי שרש"י פירש צענין אחר לא נחמור להס וכחז הרא"ש והכי נמי תניא בחוספתא (נדפ פ"ו ה"ז) היו עליה שני כתמים אחד למעלה ואחד למטה אע"פ שהתחתון גדול והעליון קטן תולין התחתון צמחין עד כגרים

שאי אומר ממקום שנא העליון צא התחתון עד כאן: **ואם הכתם העליון אדום והתחתון שחור** או איפכא כתב רבינו משפטו לקמן צמחין זה (סד):

יח **כיון שכתמים דרבנן מקיילים בהם ותולין אותן בכל דבר שיכולין לתלות בהן כיצד שחטה בהמה או חיה או עוף או שנתעסקה בכתמים או שישבה בצד המתעסקים בהם.** פשוט צמחנה נפרק הרוואה כתם (נח): **ומ"ש או שעברה בשוק של טבחים.** צרייתא שם עברה בשוק של טבחים ספק ניתו עליה ספק לא ניתו עליה תולה: **ומ"ש אפי"ו לובשת שששה חלוקים זה על זה ונמצא אפי"ו בתחתון וטהורה.** צרייתא שם וכבר נתבאר (סב) דינור ראשון צמח הרשב"א שהטעם משום דאמרין שמה ניתו מלמטה מבין רגליה או שנקפלו צנדיה וניתו על התחתון: **ומ"ש אב"א אם נמצא על בשרה אינה תולה**

אלא אם כן יש לה מכה בגופה או תולה בה אפי"ו על בשרה אם הוא במקום שאפשר לדם לינפח משם. כל זה נתבאר צמחין זה (שס וצ"י ד"ה ומ"ש ואס): **ומ"ש ואפי"ו אם נתרפאת אם אפשר לה להתגלע תולה בה.** משנה שם ופירוש להתקלקל ולהוילא דם וכחז הרשב"א (שם כה): שאף על פי שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטפטפת אפילו הכי תולה בה שמה גלעה שלא מדעתה וכן כתבו המרדכי (שעוים סי' תשל דף א ע"ג) וסמ"ג (לאין קיא ל.) וספר התרומה (סי' נז) ופשוט הוא: **כתב המרדכי** צעצועות (שס) גבי אשה שראתה דם מחמת

ומ"ש וכתב הרשב"א דהוא הדין אם נתעסקה ממש בידיה וכו'. כלומר כי היכי דאם היה לה מכה חולה זה אפילו נמצא הכתם על צדקה נלכד הוא הדין נמי אם נתעסקה צדיקה ממש בכתמים ונמצאו כתמים צדיקה חולה בהן אף על פי שנמצאו על צדקה נלכד:

בד וכשם שתולדה בה כך תולדה בבעלה ובבנה. משנה שם: **וכתב הרמב"ן אב"ל** אם היו עסוקים בדם ולא נמצא בהם דם וכו'. נראה דהכי קאמר ולא נודע שנמצא בהם נודלי דם לאחר שהיו עסוקים בדם אלא אם היה נודע שהיה נמצא בהם דם אף על פי שעכשיו אין בהם דם תלין שנשעה שנגעו זה היה בהם דם:

בה אין מחזיקין פתילות במקום במקום בדפרישית דע"ל. ראונו לומר דלעיל כתב דאם המכה בכתמה וכו' טמאה ולא אמרינן שמה נגעה צדקה וכו' והוא אמירה דוקא כתפה וקאמר השתא דלאו דוקא כתפה אלא הוא הדין בכתמה נזוהרה ולמד רצונו לפרש כך מדברי הרשב"א שכתב כך להדיא וזה לשונו היתה המכה על צדקה ונמצא הכתם צריכה או בשוקה אינה חולה זה וכו'. ותמה צ"ל דהלא כך שנינו צריכתא היתה לה מכה נזוהרה שחולל לחלות זה חולה על כתפה שאינה יכולה לחלות זה אינה חולה ופירש רש"י דהטעם דיכולה לחלות בכתמה נזוהרה הוא לפי שפעמים

הגהות מיימוניות זכרון ט' (א"ת ז) וזכרון י"א (א"ת ח). וכתוב בתרומה הדשן סימן רמ"ט הא דכתבו התרומה והמרדכי וכתב"ן (סי' טע"ט) ובהגהות מיימוניות דג' ימים הראשונים של ספירת ו' נקיים צריכין טהורין לגמרי ואם נמצא בהם כתם אע"פ שיכולה לחלות אותו בכתמה או בטהוריה אינה חולה נראה דהיינו דוקא בכתם כגריס ועוד אלא פחות מכן אפילו תוך ג' ימים תולין במאכלות דאין לך מטה שאין עליה כמה טיפי דם מאכלות עד כאן ותחלת דברים אלו כתבתי בסימן קפ"ו (מו: ד"ה אלא הגמ"י) ושם כתבתי אם יש חולק בדבר: **וכתב הרשב"א דהוא הדין אם נתעסקה ממש בידיה בכתמים ונמצאו על ידיה תולין בהן.** זה לשונו בתורת הכות

יב וכשם שתולדה בה כך תולדה בבנה ובבעלה וכו'. שם נמשנה ותולה נזנה ונבעלה ופירש הרשב"א (תו"ה סוף דף כ"א) כלומר אם נתעסקו בכתמים הרי זו חולה בהם לפי שהם רגילין ליגע זה ונבעלה ונזנה לפיכך מן הסתם חולה בהן וגבי אם יש זה מכה והיא יכולה להתגלע ולהוציא דם חולה זה כתב (שם) והוא הדין למכת נזנה ונבעלה וכן כתבו הרמב"ם (א"ס"ז פ"ט הכ"ד) ורמב"ג (לאין קול לו) וספר התרומה (סי' נ"ז ע"ט): **וכתב הרמב"ן** (בהלכותיו פ"ד ה"ב) אב"ל אם היו עסוקין בדם ולא נמצא בהם דם אינה תולדה בהן. כן כתב גם כן הרצ המגיד (שם) בשמו והטעם מוצא דהיחל נמלה שם זה בא מנגיעתה בהם כיון שאין אנו מוצאין בהם דם כלל ומיהו אם היו עסוקין בדבר שדרכו לינוח כגון שחיטה וכיוצא בה פשיטא שאף על פי שלא נמצא בהם דם חולה שמה ניחא (ה):

י"א אין מחזיקין פתילות במקום במקום. צריכתא בפרק הרוואה כתם (נח). כתבתי כבר בסימן זה (פ"ב ד"ה ומ"ש ואם המכה) ומיהו מה שכתב שם יש לה מכה נזוהרה טמאה הוא תמוה שהיה לו לומר כתפה במקום נזוהרה דהכי איתא צריכתא היתה לה מכה נזוהרה שחולל לחלות זה חולה על כתפה שאינה יכולה לחלות זה אינה חולה ופירש רש"י נזוהרה אם נמצא כנגד חורפה יכולה לחלות בכתמה נזוהרה שפעמים שמטה את נזוהרה לפניה ונפל דם המכה ונפל על תחתית חלוקה פ' וכן כתב הרמב"ן בהלכותיו (פ"ד הל' כ"א—כ"ב) היתה לה מכה בכתפה אינה חולה זה היתה

דרכי משה

(ה) ובמרדכי דף (ש"ל ע"ג) (א ע"ג סי' תשלח) בהלכות נדה ובשערי דורא (הל' נדה סי' ה ע"ה): ואם אשה שכבה אצלה דינה כמו בנה או בעלה עכ"ל ועיין בבית יוסף סוף סימן זה מה שכתב בשם הרשב"א במי שיצא ממנו דם דרך פי האמה וכו':

פרישה

שתתגלה ע"ה מפתח טעם הריב עד כאן המגיה): (ל) ונמצאו על ידיה תולין בהן. פירוש אע"ג דאמרין דכשנמצא על צדקה נלכד אפילו עברה בשוק של טבחים אינה חולה מכל מקום היכל דנתעסקה ממש צדיקה בכתמים וגם נמצא דם על ידיה תולין דם שנגופה דם העסק ואמרין דמהידים שנתלכלכו בהעסק דם זה לא לשם שנגעו שם ז' והוא דומה למה שכתב אחר זה שחולין שמבעלה ונזהר זה על גופה מחמת שנגעו זה ועיין צד"ת יוסף: (ל"א) וכתב הרמב"ן אב"ל אם היו עסוקין בדם וכו'. לשון מיותר הוא דהא גם צריכתא נעסקין דם איירי

דרישה

(ועל אשה מוכת שחין דבר פשוט הוא שכתמיה טהורין אפילו אם בשעת וסת לא בדקה ושוב בדקה ע"ה) ומצאה כתמים על סדינה או חלוקה טהורה וכל שכן בימי ליבונה דתלין להקל ע"ה. סימן תרג"ט מן תשובות מהר"ם (תשרי מהרי"ם דפוס לבוב סי' קפ"ה). רש"ל (בביאורו לטור). עד כאן המגיה): [י] **כך תולדה בבעלה ובבנה.** הוא הדין שתולה באחר אם שוכבים עמה אלא שאלו אפילו מסתמא דרכן ליגע בה וכן הוא בשולחן ערוך (סי' ט): [יא] **וכתב הרמב"ן אב"ל אם היו עסוקין בדם וכו'.** מיהו אם היו עסוקין בדבר שדרכו לינוח כגון שחיטה וכיוצא בה פשיטא שאף על פי שלא נמצא בהם

הגהות והערות

ע"ה פ"נ במרדכי איתא שיצא, אמנם בביאור הגר"א סי' קפ"ד העתיק כמו הביי, וכן הוא בספר התרומה: [עד] **בהגהות** הביי שם הגיה "שדם", ובביאור הגר"א שם משמע ג"כ שצריך להגיה כן וכו' בספר התרומה, ועי"ש. וע"ה לעיל בסי' קפ"ד בהערות לו, לה: [ע"ה] פ"נ כתוב ברש"י שם "שתתגלע", ואולי ט"ס הוא, ועכ"פ מובן מדבריו שכן הבין כוונת הלשון כאילו כתוב "תתגלה" בה"א (ועיין סנהדרין ז' וביר"מ"ה שם), וע"ה משלי י"א א, נזיר (כג'): וברש"י שם, ובערוך ערך גלע: [ע"ה] **בתשב"ץ** קטן סי' טע"ט (ובס"א סי' קפ"א) ששם הובאה תשובה זו איתא "ושם מצאה" ותיבת "בדקה" ליתא שם, ועיין הערה קסד: [ע"ה] **תשובה** זו הובא בביי סוף הסימן בבדק הבית בהוספת לשון "הגיה עליו רבינו פרח והני מילי לאחר

מפתח סדרי טהרה

ז' ט"ט ט"ז כח:

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
 טור <מכון שירת דבורה> - ט (יו"ד קפג - רמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס: 135 הודפס ע"י אוצר החכ

מולה זו כמה מייים מיתבי נחעסקה בלדוס אין מולה זו שחור נחעסקה שאני. ופירש רש"י נמצא עליה מין אחד. מדבר הדומה לכם כגון פח קילור או שרף ואח"כ מנאה על חלוקה כחם ואפילו אין מראיתו דומה לאותו המין מולה זו: נחעסקה שאני. דמיון נחעסקה במין אדום היכי תליין ביה כחם שחור אבל נמצא עליה מין אדום

גמרא פליג אלישנא קמא וס"ל דלין
חולין מין בשאניו מינו אללא אס כן
דהכל הוא מין אחד: ובי"ש
ואפי"ו דדבריו וכו'. דנחא מודה
רבינו חננאל דתנינא לשם היו עליה
טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה
חולה צעליון עד כגריס וכדכחז רבינו
לעיל (סג.) מנאח כחם למעלה מהחבור
וכחם למטה ממנו וכו'.

איפכא אין תולין בו. כמה דברים אמורים אדום בשחור ושחור באדום אבל אדום באדום ושחור בשחור אפילו אם אינו ניכר ממש שדומה לו תולה בו כגון שנתעסקה במי תלתן או במי בשר או בקילור אדום קצת תולה בו האדום. ואם נתעסקה בתרנגולת תולה בה (לה) אדום ושחור וכרכומי לפי שדם שחיטתה אדום ודם איבריה שחור ודם בני מעיה כרכומי. ופעמים שתולה במין אחד כמה מינין כגון שנמצא עליה מין אחד שידוע שלא נתעסקה בו

כחם שחור אבל נמנא עליה מין אדום
חולה זו כחם שחור דלמרינן כי היכי
דנימו עליה האי מין בלא ידיעה הכי נמי
הוה עליה מינא אחרינא ולא ידעה:
וגרסינן חו בגמרא איכא דלמרי אמר
רבא נעטסקא בזמן אחד חולה זו כמה
מינים מייחבי נעטסקא בחדום אין חולה
זו שחור כי קאמר רבא דלעטסקא
בחרגולותא דלית בה כמה מיני דמא
וכחז הרב"ש (פ"ח סי' ח) ו"ל דלית בה
כמה מיני דמא פירש רבינו חננאל דם
שמיטה אדום ודם איברייה שחור ודם בני
מעיה קרן כרכוס ורבינו חננאל לא פירש
לישנא קמא דרבא משום [דסבר] פט
דאיכא דלמרי עיקר ואף על גב דלמרינן
לעיל (נט.) דחולה חמחון בעליון היינו
כשהם ממין אחד דלמרינן שזפעס אחת
נחלכלך חלוקה למעלה ולמטה אבל בשני

ונמצא למעלה מהחגור שודאי בא מעלמא ואם נמצאו עליה כמה מינין למטה מהחגור שהיתה ראויה ליטמאות בהן אנו תולין כמו שאותו המין שלמעלה מהחגור בא מעלמא בלא ידיעתה כך באו עליה מעלמא גם המינין שלמטה מהחגור. ורבינו חננאל מחמיר בזה שאין תולין מין בשאינו מינו. ואפילו לדבריו אם המין שמהחגור ולמטה הוא מאותו המין שממנו ולמעלה תולין זה בזה כדפרישית לעיל. ומסקנת

מינים לא תלין דאי תימא דאי אשה שנמלא עליה שום לכלוך על חלוקה לא יעמא זה שום כחם דנימא דכי היכי דבא עליה לכלוך זה בלא דעמא הכי נמי בא הכחם מעלמא בלא ידיעמא עכ"ל: והשתא מ"ש רבינו נתעסקה בדבר אדום ונמצא עליה כתם שחור או איפכא אין תולין בו. הוא פשוט ממאי דמהדרין ללישנא קמא נתעסקה שתי: ומ"ש במה דברים אמורים אדום בשחור ושחור באדום אבל אדום באדום ושחור בשחור אפילו אינו ניכר ממש שדומה לו תולא בו. כן משמע מדאמרין בגמרא (נח): תנינא להא דתנו רבנן מעשה ותלה רבי מאיר בקילור אדום ורבי זשורף שקמה ולא קאמר שהקיפוס לכתם לראות אם דומים לו וסתם קילור אדום אינו אדום הרבה שהרי הדבר האדום מעורב עם דברים אחרים שאינם אדומים (ח) וכן פסק הרשב"א (תוה"א ד"ז ע"ד כ"א): וכ"כ רבינו ירוחם (נכ"ו מ"ד דף רכז ע"ג): ומ"ש בגון שנתעסקה במימי תלתן או במימי בשר. כ"כ הרשב"א (שם ותוה"א כג) והב"א ראה מדתן צפרק כל היד (יט.) [בית שמאי אומרים] אף כמימי תלתן וכמימי בשר עלי וצית הלל מתירין ואמרין עלה בגמרא (שם) צית הלל היינו ת"ק כלומר דאמר חמשה דמים טמאים בלשה אלמא לתנא קמא נמי כמימי תלתן ומימי בשר עלי טהורי מטהרי ומשני איכא צינייהו לתלות כלומר לרבנן אין טהור לגמרי אלא שאין שורפין עליה את התרומה אבל מיתלי תלין ולצית הלל אפילו מיתלי לא תלין וכתב הר"א ז"ל (בצה"ק שעה"כ ע"א/כ) מדקמי צמרלות הדמים מימי תלתן ומימי בשר עלי שמע מינה דמראה אדום יש להן וכיון שחולין מן הסתם אדום באדום אם נתעסקה במימי תלתן או במימי בשר עלי מולה בזה את הכתם וכ"כ הריטב"א (יט: ד"ה עולא) בשם הראש"ד והרשב"א ז"ל: ומ"ש שאם נתעסקה בתרנגולת תולא בה אדום ושחור וברבומי וכו'. מצוה דהיינו לישנא בתרא דרשא: ומ"ש ופעמים שתולא במין אחד כמה מינים כגון שנמצא עליה מין אחד שידוע שלא נתעסקה בו וכו'. מצוה דהיינו לישנא קמא דרשא: ומ"ש נמצא למעלה מן החגור. מוכרח הוא דאי נמצא למטה מן החגור כיון שהיא יודעת שלא נתעסקה בזהו המין טמאה היא מפני אותו המין והיאך אפשר דתולין בו מינים אחרים כדי לטהרה אלא ודאי בגמרא למעלה מהחגור מיירי דמשום מין אחד טהורה היא אפילו אין לה צמה לתלות ומפני שאר מינים שנמצאו למטה מן החגור היה ראוי לטמאה אלא שאנו חולין דכמו שהכתם העליון אחיא מעלמא בלא ידיעמא כן באו הכתמים התחתונים: ומ"ש ורבינו חננאל מחביר בזה וכו'. הוא מה שכתב הראש"ש (פ"ח סי' ח) שרבינו חננאל לא פירש לישנא קמא דרשא משום דקצר דליכא דאמרי עיקר: ומ"ש ואפילו לדבריו אם המין שמון החגור ולמטה הוא מאותו המין ששמון ולמעלה תולין זה בזה. מצוה הוא דצדרי הראש"ש שהבאנו: ומ"ש בדפרישית צי"ל. הוא מה שכתב צסימן זה (אג.) מלאה כתם למעלה מהחגור וכתם למטה ממנו ויודעת שלא נודקה טהורה: ודע שהרשב"א (תוה"א ד"ז ע"ד כב) פוסק גם כלישנא קמא דרשא וכתב שכן פסק הר"א ז"ל (בצה"ק שעה"כ ע"א/כ) ונראה מדברי הרשב"א דאינו גורס בלישנא בתרא איכא דאמרי ומשום הכי משמע ליה דהי תרי מימרי לדברי הכל אמרינן רצא והלכתא כוותיה בתרווייהו דהא ליכא מאן דפליג עליה כלל ואינו מפרש מימרא קמא דרשא כדפירש רש"י אלא צענין אחר וז"ל נתעסקה שאני פירוש כי קאמר רצא כגון שניתו עליה נצב אחד ולא חששה לצדוק שאר החלוק ולא הקפידה ולאחר מכן מלאה עליה כתם אחר הרי זו טהורה מימרא אמרינן כי היכי דלא הקפידה צדק ולא נזהרה כך לא נזהרה בשאר כתמים ולא הקפידה בזה ואני אומר נתעסקה ולא אדעתה וצריכתא צנתעסקה צמין אחד ולאחר שנתעסקה צדקה ומלאה זו כתם וצו מודה ודאי רצא דאין חולין שחור באדום עכ"ל וזה לשונו בצורת הבית הקצר (שם) פעמים שחולה אפילו השחור באדום או צהיפק כילד הרי שניתו על צדדיה נצב אדום ולא הקפידה לצדוק את צדדיה כמה הוא ולאחיה מקום יתו ולאחר זמן נמצאו עליה כתמים אחרים ואפילו שחורים הרי זו טהורה שאני אומר הואיל ולא הקפידה זו על הכתמים שנתעסקה בזה ושניתו על צדדיה כך נתעסקה בכתמים אחרים ואינה זכורה לפי שאינה מקפדת עכ"ל: אבל הרמב"ם (פ"ט הכ"ו) לא הזכיר דין לישנא קמא דרשא וכתב הרב המגיד שגם הרמב"ן (פ"ד הכ"ג) לא הזכירו וכתב הוא ז"ל שאפשר שהטעם מפני שהם סוברים דלישנא בתרא פליגא אלישנא קמא ולפוסק לישנא בתרא מעולם לא אמר רצא לישנא קמא הילכך נקטינן כלישנא בתרא בלחוד עכ"ל ומאחר שרבינו חננאל והרמב"ם מסכימים דאין הלכה כלישנא קמא דרשא וכן נראה שהוא דעת הראש"ש משמע לי דהכי נקטינן ודלא כהרשב"א והרא"א ז"ל:

פרישה

(לה) אדום ושחור וברבומי. שהן מראות טמאות כמו שכתבתי לעיל ריש סימן קפ"ג (אות 6):

הגהות והערות

פח] כגון שרף או קילור דהא ודאי מעלמא אתא תולה בו כמה מיני כתמים ואינה מכרת אם דם היא עכ"ל התוספות בבאור דברי רש"י, וכלומר דהכתם הראשון ניכר שהוא שרף או קילור ונמצאו אח"כ כתמים אחרים שאינם ניכרים מהיכן הם. אולם הרי"י מפרש שם באופן אחר, ופירושו הוא המקור לדברי הטור בענין זה להלן וכן מבואר גם מדברי הכ"י לקמן ד"ה ומ"ש נמצא: פט] תוקן על פי הרא"ש, (וכן העתיק בכ"י להלן ד"ה ומ"ש ורבינו חננאל), ועיין ברא"ש פרק קמא דע"ז סי' ג שם דן בענין אי בכל מקום איכא דאמרי עיקר (מעדני יו"ט):

מפתח סדרי מהרה

(ח) ט"ט ט"ק מה ד"ה ולכאורה לא נראה:

כז שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד וכו'. גריימא שם ונראה
לחלוק לאשמעינן אפילו היכא דלא נתעסקו בצפור כאלה וז' אחר
זו ואם הייתה נשאלת הראשונה היינו מטהרים אותה והאיל ונתעסקה אפילו
הכי כיון שבזין לשאול כאלה שמהן עמאות צא והכי משמע בתוספות
(נח: ד"ה מאי) על שם רבינו תם:

נתעסקה בגרים וכו'. שם נעיל
דרכי ירמיה ננתעסקה בכגרים ונמצא זה
כגרים ועוד דילמא אף כזו עמאה וכתב
הרא"ש דהוא הדין דמיבעיא ליה נמצא
עליה שני גריסין דילמא אף כזו טהורה
כיון דלזין ציתרון שיעור כחם והוא הדין
דהוה מלי למיבעי ננתעסקה צפחות
מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד
ופשטין לחומרם מדתניה נתעסקה
צמועט אין חולין זו מרובה דכל ענין
טמאה ואע"ג דדמי לה לא סמכין
לדיחויא ואחריו נמשך רבינו שכתב דכל

שלש חלוקות אלו טמאה דכל אלו קמיבעיא ליה לרבי ירמיה כיון דלזין
ציתרון שיעור כחם ופשטין לחומרם. אה"כ כתב ואין לר' לומר נתעסקה
בכגרים ונמצא עליה שני גריסין ועוד כלומר דהא לא קא מיבעיא ליה לרבי
ירמיה דפשיטא ליה דטמאה מדינא ולא קשיא אס כן רבינו למה כתב דיש
לומר דהוה אמינא שקול כגרים ציפור שדי צי מילעי זיל הכא ליכא שיעורא
זיל הכא ליכא שיעורא קמ"ל וכדאיתא להדיא בגמרא: וב"ש והרשב"א

שם שפסקו כן: והרשב"א כתב צמורת הית הארוך (כז) מועט ומרובה שאלמנו לא שיהא המרובה מרובה מעט מן הכחם שנתעסקה בו וכגון
שנתעסקה צפחות מכגרים ועוד ונמצא עליה גרים ועוד אלא ננתעסקה בכגרים ונמצא עליה צ' גריסין ועוד אלא כשנתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים
ועוד מיבעיא צי לה רבי ירמיה ואחיה למיפשיטא מהא דקמי נתעסקה צמועט אין חולין זו מרובה ואמרין מאי לאו כהאי גוונא ודמיין לא כגון שנתעסקה
בכגרים ונמצא עליה כשני גריסין ועוד וקמ"ל דלא אמרין שקול כגרים דם ציפור שדי צי מילעי דכולי האי לא מקיליין ופסק הר"ם לקולא וכדדמיין
בגמרא ומיהו לכאורה הוה משמע דאפילו לא נמצא עליה אלא כגרים ועוד טמאה ואע"ג דכתמים דרבנן הכא חולין לחומרם כפשיטא דגריימא ואשינויא
לא ניקום ונסמוך עכ"ל וזה לשונו צמורת הית הקצר (שם) אע"פ שהאשה חולה צעק כתמים אינה חולה את המרובה צמועט כ"ל שמי נשים שנתעסקו
בציפור אחד וכו' וכן האשה שנתעסקה בכגרים ונמצא עליה כשני גריסין ועוד טמאה נתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טהורה שאני
אומר כחם זה מעסק הכתמים הוא וכבר היה שם דם מאכלות מגיע ליתר מכגרים ועסק כחם זה שנתעסקה בו לא היה יותר מכגרים א"כ ועוד זה מהיכן
בא לפיכך טמאה ע"כ: וב"ש מ"ב לי צ' שהוא פוסק צעיל דרכי ירמיה וסובר דאע"ג דצעי רבי ירמיה נתעסקה בכגרים לדין דפשיטא לן דטהורה אפילו
ננתעסקה צפחות מכגרים מטהריין דהא טעמא דשמי אומר כחם זה מעסק הכתמים הוא ונכטרף עמו דם מאכלות שייך בין ננתעסקה בכגרים בין ננתעסקה
צפחות מכגרים ולפיכך כתב לטהר ננתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה גרים ועוד ומשם נלמד דכל שכן לנתעסקה בכגרים וכן לרש דצדיו צמורת
הית הארוך שכתב מועט ומרובה שאלמנו לא שיהא המרובה מרובה מעט מן הכחם שנתעסקה בו וכגון שנתעסקה צפחות מכגרים ועוד ונמצא עליה
גרים ועוד אלא כשנתעסקה בכגרים ונמצא עליה צ' גריסין ועוד וכל שכן כשנתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה צ' גריסין ועוד דטמאה וצ"י האי גוונא
הוי מועט ומרובה שאלמנו אלא כשנתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד מיבעיא צי לה רבי ירמיה ופסק הר"ם לקולא ואף על פי שלכאורה היה
נראה לפסקה לחומרם מכל מקום על פסק הר"ם יש לסמוך וכיון דפשיטא לן ננתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד דטהורה מינה נשמע דהוה
הדין לנתעסקה צפחות מכגרים דחד טעמא שייך כדפרישית: והשתא מ"ש רבינו נתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טמאה. היינו
צעיל דרכי ירמיה ופסקה לחומרם כדעת הרא"ש לאפוקי מהרמב"ם והרשב"א שפסקוה לקולא: וב"ש או בשני גריסין טמאה. לא היה לר' לר' לומר
לכתוב דכל שכן הוא מכגרים ועוד אלא משום דהרמב"ם טיהר ננתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה צ' גריסין כתב דהיכא דנתעסקה בכגרים דין נמצא
עליה צ' גריסין ודין נמצא עליה כגרים ועוד שוים: וב"ש וכן אם נתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טמאה. אף על
גב דבכל דומה אפי' ננתעסקה בכגרים דטמאין נמצא כגרים ועוד מכל מקום כתב רבינו לאפוקי מהרשב"א שטיהר ננתעסקה צפחות מכגרים ונמצא
עליה כגרים ועוד: וב"ש ואין צריך לומר נתעסקה בכגרים ונמצא עליה ב' גריסין ועוד. זה פשוט דאפילו הרמב"ם והרשב"א מטמו
זה כמו שנתבאר צמוקין: וב"ש והרשב"א טיהר בנתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד. מנזיל הטעם דצדיו שכתבתי:

פרישה

(לו) שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד וכו'. וקמ"ל דלא אמרין דכל אמת תמלה כחם כסלע שנמצא זה דם הפור והיו שמהן טהורות ועיין דרישה:
(לז) או שני גריסין טמאה. אע"ג דכל שכן הוא כהנה משום הרמב"ם שכתב. צי יוסף. ועיין מה שכתבתי צמוקין (דרישה אות יד ד"ה ומ"ש) י"שנו אחר:
(לח) וכן אם נתעסקה צפחות מכגרים ונמצא וכו'. גם זה כל שכן הוא מעסקה בכגרים אפילו הכי כהנה משום הרשב"א: (לט) והרשב"א טיהר

דרישה

[יג] שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד וכו'. אין להקשות דנתלה חצי סלע
מכל אחת בצפור והחצי השני מכל אחת בכינה, דהא לא ידעינן אם הסלע
אינו יותר משני גריסין וק"ל. וגם אין להקשות דלמה לא מחלק הכא בין באו
לישאל בפעם אחת או בזה אחר זה (צב) משום דלא מקילין בזה כי אם
באיסור דרבנן אם כבר ביטל או בשתי קדירות לעיל בסימן קי"א ויש באחת

חדושי הגהות

[טו] הא דלא מחלק כאן בין נזל אמת לזה אחר זה (עיין פסחים י.) עיין צ"ז א"ק י"ז:

הגהות והערות

[צ] ש"הוא פוסק בעיא דרבי ירמיה לקולא (הגהת הגר"ד גולדשטיין): [צא] עיין ט"ז ס"ק י: [צב] כמבואר בפסחים (ט: —) לענין חמץ, עיי"ש היטב. ותירץ הדרישה דלא
הקילו בזה אלא באיסור דרבנן כגון בחמץ אם כבר ביטלו וכו'. ועיין בט"ז ס"ק י' ובנקודת"כ שם שדנו בדברי הררישה כאן: [צג] ברש"י גרס כאן "שקול כגרים דם ציפור":

ומ"ש והרמב"ן טיהר בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה ב' גריסין. אומר אני שגם מדברי הרשב"א יש ללמוד כן שכתב (פאה"ק דף כב) נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טהורה וכו' אבל כשיש שם ב' גריסין ועוד אפילו תמצא לומר שיהיה שם דם מאכלות וכו' ולפיכך תמצא משמע דאילו מטמא בנתעסקה בפחות מכגרים עד שתמצא ב' גריסין ועוד וכל ציר מהכי טהורה וכלל כגרים ועוד שטיהר הוא ונראה שילא להם ז"ל זה מפני שהם פוסקים צעיר דרבי ירמיה

טיהר בנתעסקה בכתמים בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד. כן כתב צמורת הצית הקצר וטעמו מפורש בדרך דפסק צעיר דרבי ירמיה לקולא ומציאו בית יוסף:

בא ומ"ש והרמב"ן טיהר בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה שני גריסין. כך היתה הנוסחה לפני הצית יוסף וכתב עליה וז"ל אומר אני שגם מדברי הרשב"א יש ללמוד כן שכתב נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טהורה וכו' אבל כשיש שם שני גריסין ועוד אפילו תמצא לומר שיהיה שם דם מאכלות וכו' ולפיכך תמצא משמע דאילו מטמא בנתעסקה בפחות מכגרים עד שתמצא שני גריסין ועוד וכל ציר מהכי טהורה וכלל כגרים ועוד שטיהר הוא ונראה שילא להם ז"ל וכו' עכ"ל ועל פי זה פסק ששלחן ערוך (פכ"ו) דאם נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כשי גריסין טהורה ושרי ליה מאריה דליכא למאן דלמא דמטארה דהא כיון דליכא ציתרון שיעור כחם דמאי שנה זו מאס נתעסקה בכגרים ונמצא עליה כשי גריסין ועוד דכתב גם הוא דטמאה וכדליתא להדיא צמרתא דלא אמרינן שדי דם ליפור צי מינעי ולמה יגרע נתעסקה בכפחות מגרים ונמצאו עליה שני גריסין דנימא בזה שדי דם ליפור צי מינעי הלא הערך שזה דצין בזה ציור כחם שיעור כחם: ומה שכתב הצית יוסף עוד דגם מדברי הרשב"א יש ללמוד כך הוא דבר תמוה שהרי הרשב"א כתב וזה לשונו וכן האשה שנתעסקה בכגרים ונמצא עליה כשי גריסין ועוד הרי זו טמאה נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טהורה שאני אומר כחם זה מעסק הכתמים הוא וכבר היה שם דם מאכלות שנזכרף אליו ליחר מכגרים אבל כשיש שם שני גריסין ועוד אפילו תמצא לומר שיהיה שם מאכלות כבר ביארנו שאין דם מאכלות זה מגיע ליחר מגרים ועסק כחם זה שנתעסקה בו לא היה יחר מגרים א"כ ועוד זה מהיכן בא ולפיכך תמצא עכ"ל והוא ז"ל הדין דמה שכתב אבל כשיש שם שני גריסין וכו' הוא מקושר עם מה שכתב נתעסקה בפחות מכגרים וכו' ומחלק בנתעסקה בפחות מגרים צין נמצא עליה כגרים ועוד וצין נמצא עליה כשי גריסין ועוד ואינה טמאה אלא צנמצא עליה כשי גריסין ועוד אבל בדלא נמצא עליה אלא כשי גריסין טהורה אף על פי שלא נתעסקה אלא בפחות מכגרים ותימה על הצנה זו הלא הרשב"א אמר בסוף דבריו דאין דבריו עסק כחם זה שנתעסקה בו לא היה יחר מכגרים א"כ מבורר דאין דבריו אלו אלא בנתעסקה בכגרים לא בפחות מכגרים אבל הדבר פשוט דמה שכתב הרשב"א אבל כשיש שם שני גריסין וכו' הוא חוזר אמה שכתב במחלת דבריו היכא דנתעסקה בכגרים ונמצא כשי גריסין ועוד דטמאה וקאמר השתא לבאר טעמו של איסור זה דהא דלא תליין בזה ג"כ דהיתרון הוא בא מדם של מאכלות כי היכי דתליין בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד דשאי הכא דאפילו אם תמצא לומר שיהיה שם מאכלות אינו מגיע אלא לכגרים ועסק כחם זה נמי לא היה אלא כגרים א"כ ועוד זה מהיכן

לקולא וכדדחי ליה דכי מטמאה צרייתא בנתעסקה בכגרים ונמצא עליה ב' גריסין ועוד מהו דמימא שקול כגרים ליפור שדי צי מינעי וכו' ומשמע להו דדוקא צנמצא עליה ב' גריסין ועוד הוא דלא אמרינן שקול דם ליפור שדי צי מינעי אבל בפחות מכן כגון שלא נמצאו אלא שני גריסין אמרינן שקול דם ליפור שדי צנמצא הילכך אפילו נתעסקה בפחות מכגרים ונמצאו עליה ב' גריסין אמרינן שקול דם העסק שדי צי מינעי זיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא אבל צנמצא עליה ב' גריסין ועוד אשמועינן צרייתא דאפילו נתעסקה בכגרים לא אמרינן שדי צי מינעי כך נראה לי לדעתם ז"ל: **כתב הרשב"א** צמורת הצית הארוך (שם כב) על לישנא קמא [ו] דרבה דלמא צה נתעסקה צמין אחד תולה בו כמה מינים הא דקמני צמועט אין תולה (צמורה) [המורה] דוקא צידעת צירור שנתעסקה צמין מועט מן הכחם הנמצא אבל כשאני יודעת צירור תולה בו כל כחם צארה שיעור שיהיה דכתמים דרצנן והולכין צהן להקל [ו] וכן כתב הוא ז"ל (נעה"נ שעה"כ ע"כ: כ:סג) עכ"ל ואף על פי שכתבתי בסמוך (פד) ד"ה אבל הרמב"ם שרצנו חננאל והרמב"ם והר"ש פסקו שאין הלכה כלישנא קמא דרבה מ"מ דצין זה נראה לי דאנינו נמי מודו ציה כיון שאנינו יודעת צירור כמה היה:

יזב) כתב הרמב"ד בספר צעלי הנפש (שם) מה שאמרנו היה עליה מין אחד תולה בו כמה מינים הרי היא תולה בו אפילו שיעור מרובה לפי שאנינו תולה צגוף אותו המין אלא שאנו עושים אותו חלוק כמי שאינו צדוק הילכך תולין בו כמה צין ולא אמרו כגרים ועוד אלא לענין מאכלות ואפילו כמה גריסין צחלוק אחד תולין הואיל ואין יותר מכגרים צמקום אחד והיינו טיפין טיפין דחניא צצרייתא (נע). כחם ארוך מצטרף פירוש ליותר מכגרים טיפין טיפין אין מצטרפין צין ולא עוד אלא אם יש צחלוק [למעלה מן החגור] כגרים צה ולמטה ממנו צט אפילו יותר מגרים הרי היא תולה את החתמון צעלין דחניא צצוספתא (נדה פ"ו ה"ג) ומייתי לה צצמרתא (שם) היו עליה ב' כתמים אחד למעלה ואחד למטה אע"פ שהחתמון גדול והעלין קטן הרי זו תולה את החתמון צעלין עד כגרים שאני אומר ממקום צנה העלין בא החתמון ואקשינן מינה למאן דלמא כגרים עזמו תולה ואמרין מאי לאו כגרים ולמטה ק' ושני לא כגרים ולמעלה כלומר הא כגרים אעלין קאי קא אלא החתמון אפילו יותר מכגרים עכ"ל:

בא ולפיכך תמצא ולפי זה הוא הדין בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה

פרישה

אבל גם הוא מודה בעוסקת אפילו בכגרים ונמצא כחם כשי גריסין ועוד דטמאה (ופה מיושג מה שסקשה רש"ל [נמצאו לשון] על מה שכתב רבינו ואין צריך לומר נתעסקה בכגרים וקשה לי פשיטא עכ"ל אלא כדי להשיעור דמה אף הרמב"ן מודה. (עכ"ל) [נעד כאן המגיה] ולא אמרינן שדי דם העסק צי מינעי והכי מוכח מהגמרא והטעם צריך לומר משום דכגרים ועוד שם כחם עליו ועיין בדרישה:

דרישה

[יד] והרמב"ן טיהר בנתעסקה וכו'. עיין בב"י שכתב דגם מדברי הרשב"א יש לדקדק שסבירא ליה הכי שהרי כתב דוקא במצאה שני גריסין ועוד

חדושי הגדה

[טז] הב"ה כתב שט"ס הוא וז"ל והרמב"ם טיהר וכו' ושכן מצא נקטת נוסחאות ועיין שם שהאריך עוד צהננת דברים אלו: [יז] צ"ה דרבה: [יח] וכן כתב הר"א ז"ל:

הגהות והערות

"כמה מינים": [צז] **מכאן** אינו בבעלי הנפש הרגיל אלא בבעלי הנפש מכת"י: [צח] **בכ"ז** כגרים ועוד, כן צריך לפרש לפי המבואר בתוספות (העתיקנוהו בהערה קא) וכן הוא ג"כ בטור לעיל דף סג ע"א ובב"י שם ד"ה מצאה. וכן צריך לפרש במפתח הב"י (בריש הסימן) שכתב כמו כאן, ודוחק וצ"ע (ועיין היטב בספר הישר לר"ת חידושים סימן קסח בבאיור הסוגיא ואולי על פי דבריו אפשר להצדיק הגירסא בבעלי הנפש ובב"י): [צט] **בגנדה** אפילו, כ"ה בבעלי הנפש: [ק] **בכ"ז** וטעמא דאיכא עליון דאיכא למיתלי תחתון בעלין הא לאו הכי לא תליין כגרים אלא פחות מגרים ושני וכו', כ"ה בבעלי הנפש (מכת"י), וכן התיקון לעיל בפנים הוא על פי בעלי הנפש: [קא] צ"ה כוונתו כמו שכתבו התוספות (נט. ד"ה היו) וזה לשונם כלומר תולה תחתון בעלין כשהעליון עד כגרים ומלמעלה

[צד] כן היא הגירסא בדפוסים ישנים ובכת"י שבידינו וכן העלה הב"ח שזו היא הגירסא הנכונה, וכן כתבו הדברי חמודות (פ"ט סקל"ד) והט"ו (סקי"ח) והש"ך (סקל"ו). ועיין גם בפרישה אות מ. ולפני הב"י היתה הגירסא והרמב"ן טיהר בנתעסקה בפחות מכגרים וכו' וכן הוא בדפוסים האחרונים. ומה שתיקן הב"ח "והרמב"ם" במקום "והרמב"ן" (העתיקו בחידושי הגהות) ליתא בשום נוסח שבידינו, וגם אין צריך לכאורה לתיקון זה שהרי הרמב"ן כתב בדין זה (פ"ד הכ"ג) כלשון הרמב"ם ממש: [צה] צ"ה נמצא עליה מין אחד, כ"ה לפי לישנא קמא בגמרא (העתיקו ב"י לעיל סג: ד"ה נתעסקה), וגם בחזרת הבית הלשון "היה עליה מין אחד" ולא "נתעסקה" (אלא דברייתא שהזכיר הרשב"א "הא דקמני וכו'" אוקמה גמ' בנתעסקה עי"ש): [צו] כ"ה בבעלי הנפש מכת"י ונכון לכאורה, ובשאר הדפוסים הגירסא

אמרין שדי דס ליפור צי מינעי וכו' וכדפרישית: ומה שכתבנו צנוסמאות רבינו והרמב"ן טיהר נחמסקה בפחות מכגרים ונמלא עליה צ' גריסין אין ספק שהוא טעות סופרים אלא הנוסחא האמיתית היא והרמב"ם טיהר נחמסקה בכגרים ונמלא עליה שני גריסין שכן כתב להדיא בפרק ט' דביאה (הכ"ו) וכן נמלא נחמסקה ספרי רבינו

דפוסים ואע"פ דגם מדברי הרשב"א נראה כן שהרי לא כתב דטמאה אלא נחמסקה בכגרים ונמלא עליה כשני גריסין ועוד ומטעם דכתב דאפילו תלין היתרון נמאכולת אחתי ועוד זה מהיכן הוא צא אס כן לפי זה נחמסקה בכגרים ונמלא כשני גריסין כיון דאין ביתרון שיעור כחם תלין לקולא שהוא

דס מאכולת מכל מקום כיון שלא כתב הרשב"א בפירוש דטהורה אלא נחמסקה בפחות מכגרים ונמלא עליה כגרים ועוד כתב כך על שמו והרמב"ם שכתב בפירוש דטהורה נחמסקה בכגרים ונמלא עליה שני גריסין כתב כך גם כן על שמו:

בט מצאה עליה כשני גריסין וכינה מעוכה בו וכו'. בפרק הירואה כתב איתמר נמלא עליה כגרים ועוד ואותו ועוד רלופה זו מאכולת רצי חנינא אמר טמאה רצי ינאי אמר טהורה וכתב הרא"ש דהוא הדין נמלא עליה שני גריסין לרצי ינאי טהורה כיון דכי מדלית כגרים של המאכולת לא נשאר צו כגרים ועוד והא דנקט כגרים ועוד לרבותא דרצי חנינא נקטיה דאפילו צהא מטמא והלכתא כרצי ינאי דנשל סופרים הלך אחר המיקל וכל שכן צנחמים עכ"ל ואחריו נמשך רבינו שכתב מלאה עליה כשני גריסין וכו' דלרצי ינאי טהורה בכל ענין כשלא נשאר ביתרון שיעור כחם ולכן כתב רבינו דין זה כאן לאחר שכתב דין נחמסקה צנחמים מפני שצין צה וצין צה תלין לקולא קג' כשאין ביתרון שיעור כחם וכן כתב הרשב"א דינים אלו סמוכין קד'.

ד' ומ"ש ויש אומרים שעבשיו אין תולין בכחם וכו' ולא נהירא וגדולה מזו כתב הרמב"ן וכו'. נראה דרבינו הכי קאמר דאף לדעת י"ש אומרים שאין תולין אלא דומה לו ואין אנו צוקלין צנחמא דמיס הא ודאי אע"פ שאין אנו צוקלין צנחמא דמיס טמאים וטהורים כשני דמים שכן לפנינו יוכל להצחין אס הם שוים או משונין צנחמא דמיס וא"כ שפיר תוכל להצחין צנחמים שנתעסקה בהן או צדס ליפור וצנחמה אס הוא דומה לכתם שנתמלא אס לאו וכדכתב הרא"ש הביאו רבינו צסימן קפ"ו (מח). ולכן אמר רבינו ולא נהירא. אס"כ אמר וגדולה מזו כתב הרמב"ן וכו' כלומר דאף הרמב"ן שכתב צרי רואה דס מתמם חשמיש ויש לה מכה צנחם דהאידינא אין תולין צנחמה משום דאין אנו צוקלין והביאו רבינו צסימן קפ"ו (סס) והיינו כצנחמא

פרישה

(מא) **מצאה עליה כשני גריסין וכו'.** הכא מיירי צלא נחמסקה צנחמים ופשוט הוא. צ"י: (מז) **יש אומרים שעבשיו אין תולין משום שאין תולין אלא בדומה.** קמ קשה ט' הא כתב לעיל צסמוך (צג): זה לשון אצל אלוס צלדוס אפילו אין דומה לו ממש תולין צו וצוה אין טועין גם צנמן חז:.

דרישה

ומשו"ה דייק רבינו וכתב בסמוך שהגרים האחד ודאי מכינה וכו' לשון ודאי קרייך הכי וק"ל: ומה שכתב ב"י דמה שכתב (הטור) או ב' גריסין משום הרמב"ן כתבה וכן מה שכתב אס נחמסקה בפחות מכגרים וכו' משום הרשב"א כתבה נראה לענ"ד דשני תירוצים הללו הם דחוקים, גם קב' בשלחן ערוך (סע' כרכ) דלא כתב שם לשון הרמב"ן ורשב"א וכתבה בלשון זה. ולכאורה היה נראה לענ"ד דמשום הכי כתב רבינו משום דיש לחלק ולומר הסברא איפכא דפ"י יש סברא לטמאה בנחמסקה כגרים ונמצא עליה כגרים ועוד דאם נאמר דגרים הוא מרם העסק צ"ל דהמעט הנשאר הוא מרם כינה ואינו מהסברא דאם כן טפי מהאי מעט הו"ל להמצא ממנה משא"כ בנמצא עליה שני גריסין ומה שכתב וכן אס נחמסקה בפחות מכגרים וכו' קאי אמה שכתב או שני גריסין וכאילו אמר או ב' גריסין וכן אס נחמסקה בפחות וכו' והשתא אתי שפיר מה שכתב זה לשון ורשב"א טיהר בנחמסקה בפחות מכגרים דהוה ליה למימר אפילו נחמסקה בפחות וכו' ולפי מה שכתבתי יכול להיות דרוקא קאמר או אינו רבוחא משום הכי לא כתב אפילו:

חדושי הגהות

[יט] ואותו ועוד [חוקן צנסיס ע"פ דפ"ר]: [כ] והא דנקט:

הגהות והערות

העניינים בסוגיין: קה' בתורת הבית נקט דין זה בסתמא במקום שמצוי בו פשפשים ולא כשהרגה פשפש או הריחה ריחו כהטור, וצריך עיון אם ברוקא שינה הטור מלשון הרשב"א, עיי' בבית יוסף לעיל דף ס ע"ב (סוד"ה ואם) שנחמסק בועת הטור אי סבירא ליה נמי כדעת הרשב"א דבמקום דשכיחי פשפשי תלין עד כחורמוס או לא, ועיי"ש הערה כה: קון הפסוק "ולא נהירא" ליחא לפנינו בתורת הבית הקצר אלא בארוך כריש השער (טז). דחה דעה זו, אולם נראה שיש ט"ס בקצר שזה לשונו שם "יש מי שהורה שאין תולין אלא במה שדומה לו ועכשיו אין אנו בקיאים במראות ולפיכך אין הוראה זו נכונה", ויש כאן חסרון לשון בשתי מקומות וצריך לגרוס "יש מי שהורה שאין תולין כתם בשום דבר שאין תולין אלא במה שדומה לו ועכשיו אין אנו בקיאים במראות ולפיכך אין תולין ואין הוראה זו נכונה" וכן העתיק רבינו ירוחם (נכ"ו ח"ב רכב): בשם הרשב"א, וכנראה דילגו בטעות מחיבה לחיבה דומה:

מפתח סדרי מהרה

ט ס"ט ט"ז מה ד"ה וצוה:

וּמִשָּׁם וּגְדוּלָּהּ מִזּוֹ כֶּתֶב הַרְמֵצִין (בהלכותיו פ"ד הכ"ד) שְׁאִינָה צְרִיכָה לְהִקְיָא הַכֶּתֶם וְכוּ'. גַּם הֵרֵץ הַמְגִיל (פ"ט הכ"ו) כִּסָּת סִפְרֵת הַרְמֵצִין בְּשֵׁמוֹ וְדַבְּרִים אֵלּוּ מִצְוָאִים יִפָּה בְּשֵׁרָשׁ וְטַעֲמֵם בְּמִוֶּרֶת הַיָּם הָאֶרֶץ וְאֵילָּו הִיא צִדְּ רַבִּינוּ הַסֵּפֶר הַהוּא קרי' לֹא הִיא כּוֹתֵם וּגְדוּלָּה מִזּוֹ כֶּתֶב הַרְמֵצִין דִּהְרַשְׁבֵּ"ל גּוֹפִיָּה נְמִי קֹאמֵר הֵי גַם אִינָה גְדוּלָּה מִזּוֹ

שעכשיו אין תולין כתם בשום דבר שאין אנו תולין אלא בדומה לו ואין אנו בקיאים במראה דמים ולא נהירא (מג) וגדולה מזו כתב הרמב"ן שאינה צריכה להקיף הכתם לדבר שהיא תולה בו אלא תולה מן הסתם עד שתדע שזה שחור וזה אדום: לא כתב הרשב"א יש מי שהורה שאין האשה חוששת משום

נמי קאמר הכי וגם אינה גדולה מו
אלא היא היא שהרי כחז שם בתחלת
שער ד' (פז.) ו"ל עכשיו שאין אנו רואין
דמים יש מי שאומר כשם שאין רואין
דמים כך אין תולין בתחמים שאין תולין
אלא כמה שדומה לו וכיון שאין אנו
בקיאים במראות איך נדון מה דומה לו
כדי שנתנה בו וסומכין על זה דלמדינן
בפרק כל היד (ע"ט:) גבי איהו אדום כדס

[המכה] מאי כדס המכה אמר רבי יהודה אמר שמואל כדס שור שחוט וזעיר
אמר רבי חנינא כדס מאכולת של ראש איטיביה הרגה מאכולת הרי זו תולה
בה מאי לאו דכולי גופא לא דרישא ואמרין נמי הסם אמר רבי אבהו כדס
אכצע קטנה שנגפה וחיטה וחזרה ונגפה ולא של כל אדם אלא של בחור
שלא נשא אשה ואקשינן והא רבנן אמרי תולה בצנה ובצעלה בשלמא צנה
משכחת לה אלא צלה היכי משכחת לה ומשני כגון [נא] בחור שנשא אשה
אלמא אין תולין אלא אם כן דומה לו ולאו מילתא היא דהסם היינו טעמא
משום דקא סלקא דעמייה דמתניתין (נא:) תולה כל כהן במאכולת או בצנה
ובצעלה קאמר ואפילו כהן אדום שבאדומים ומשום הכי אקשינן אם איתא
לדדום אינו דומה למאכולת של גוף אם הרגה מאכולת של גוף היאך תולה

ושריא לבעלה מיהו ודאי היכא דאפשר לה לזכורי אם הוא דם או נבע אִין זה נקרא ספק ואסורה לבעלה עד שיחזרר לה ע"י העצרת ו' סמנים אם עבר הרי זה דם ואסורה לבעלה ואם לא עבר הרי זה נבע אלא דהיכא דאי אפשר לה לזכורי כגון שאין כאן מי שנקי בהן ובשמותיהן אינה חייבת לכתמים ומותרת לבעלה והשיג עליו הרשב"א דלפילו מן הקטם ללא ידיעין אי דם הוא אם נבע ואי אפשר לזכורי נמי אסורה לבעלה גם הרשב"ד הבין כך מדברי הרמב"ם כמו שהבין הרשב"א והשיג עליו אצל הרב המגיד הליך בעד הרמב"ם שגם הוא סובר דכל שאינה בודקת בסמנים הרי היא טמאה לבעלה והאריך ומציאו בית יוסף:

ב' אדום שצאדוקיים שאינו דומה לו וכן היאך חולה אותו צבנלע שדמו אינו אדום כל כך אבל מי שאינה יודעת צדמיונות או שהלך מראש הדם ונפסקה צו מנגד עיניה חולה צו כל כחמיה לכולי עתמה אלא אם כן צרור שאינו דומה כגון שהכחם אדום והיא לא נתעסקה אלא בשחור אי נמי שנתעסקה צדבר מועט והכחם מרובה וכיוצא בזה הא צענין אחר חולה לעולם מן הכחם שהכחמים דרבנן הם ולא אמרו צדבר להחמיר חלה שפסק ונפסק לך שאותה אשה שצאה לפני רבי עקיבא ואמרה לו ראיתי כחם אמר לה שמא מכה יש לך והיא יכולה להחגלע ולהוציא דם אמרה לו הן וטירה רבי עקיבא כדאימא צממימין פרק הרוואה (סא) ולא הצריכה להציא הכחם לפניו ולגלע המכה ולהוציא דם אלא חולין מן הכחם כמו שאמרנו וכן דעת ה"ר אברהם (צבעה"י שעה"כ ע"א/כ:סא) ורבותינו הצרפתים ז"ל קח עכ"ל:

לא כתב הרשב"א יש מי שהורה שאין האשה חוששת משום בתם עד שתדע בבירור שהוא דם וכו' ואין ראוי לסמוך על זה אלא חוששת לו מן הסתם וכו'. כל זה נחמת הית הקצר (ב"י ש"ד טו.) וזה לשונו צארוך (שם טו:) כתב הרמב"ם (פ"ט הל"ו) שאינה חוששת לכתם עד שידע שהוא דם דתנן צפרק האשה (פ"א:) שצעה סמנין מעצבין על הכתם רוק חפל ומי גריסין ומי רגלים שהחמיאו ונחר וצורית קימויאל ואשגל העציר עליו ו' סמנים ולא עבר הרי זה זכע וסובר הרב דלענין צעלה נשתי משנה זו ולומר שאינה חוששת עד שחעציר עליו שצעה סמנים ועבר וצאמת אם העציר עליו ולא עבר מסתברא דטהורה לציחה דאפילו לגבי טהרות הרי זה זכע כל שכן לצעלה דכתמים דרצון אבל סתמא ודאי נראה דטמאה לצעלה צלה העצרת סמנים והכא לטהרות שנינו ועוד נראה לי דאפילו מאמר לצעלה שנינו לא נפקא מינה מיד דהא מדקתני שצעה סמנין מעצבין על הכתם אלמא אינה טהורה עד שחעציר עליו ו' סמנין ואינו עובר וכן דין דכיון דעריב ותי צעלה וטהרות אלמא צעלה כטהרות ואילו לגבי טהרות על כרחך כל שלא העציר טהרותיו טמאות מספק כדמשמע קטן צגמרא וכיון שכן כל שלא העצירה חוששת אפילו לצעלה ואם עבר הרי זה צחוקת דם וטמאה ואם לא עבר ודאי צחוקת זכע הוא וטהורה והרמב"ן (נתי"א פ"א:) פירש משנתנו לענין טהרות ויפה פירש עכ"ל: וזה לשון הרמב"ם צפרק ט' כל כתם שנמצא על הבגד שאין לו צמה יתלה אין מטמא עד שידע שהוא דם ואם נסתפק להם שמה הוא דם או זכע אדום מעצבין עליו שצעה סמנים אלו על הקדר אם עבר או כהה עינו הרי זה כתם דם וטמאה ואם עמד כמות שהוא הרי זה זכע וטהורה. וכתב הרב המגיד דעת רבינו לפי הנראה לי הוא שאם האשה מואלה כתם וצורר הדבר שהוא דם וטמאה ואם הדבר מסופק אם הוא דם או זכע מעצרת עליו שצעה סמנים ואם עמד צעינו הרי זה זכע וטהורה ואם אינה מעצרת עליו ודאי טמאה מספק שאין זה ספק של דבריהם דהולכים בו להקל שהרי כבר אנו יכולים לעמוד על עיקרו של דבר צדיקה וזה נראה לי צורר דעת רבינו דכל שאינה צודקת בצמנין הרי היא טמאה והצד טמא ומה שכחצ אינו מטמא עד שידע שהוא דם ר"ל שאינו מטמא טומאה ודאית שלא יהא לה צדיקה שאם היה דעתו לומר שכל שנסתפק הדבר ולא צדק בצמנים טהורה הוה ליה למימר נסתפק להם שהוא דם או זכע אדום טהורה ואם העצירו שצעה סמנין ועבר או כהה הרי זה דם וטמאה וכן מתבאר בדבריו פרק ד' מהלכות מטמאי משכב (ה"ד) דצין טומאת הבגד דכל שאינה מעצרת הסמנים טמא. והרשב"א הסכים לזה בצסקי הלכותיו שכל שנסתפק הדבר והעצירו עליו הסמנין הרי זו טהורה אפילו לצעלה אלא שהוא ז"ל הין דברי רבינו בדרך אחרת לומר שדעת רבינו לומר דכל שלא צדקה בצמנין אינה חוששת מספק וכן חשב הר"א בכוונת רבינו וכחצ בהשגות אינו מטמא עד שידועת שהוא דם א"א זה אינו אלא אף הבגד מטמא עד שידוע שהוא זכע ע"י הצדיקה ע"כ. עוד כתוב שם ואם עמד כמות שהוא הרי זה זכע וטהורה א"א טעה צה שאין זו הצדיקה לטהר האשה אלא לטהר הבגד קין וכן דעת הרמב"ן (שם, ובהלכותיו פ"ד הכ"ט) כדבריו

פרישה

(מג) וגדולה מזו כתב הרמב"ן שאין צריך להקיא וכו'. נראה דדוקא בנחם היקל הרמב"ן משא"כ בדם עצמו וכמו שכתב לעיל סימן קפ"א (במ) דהחמיר עיי"ש ואין להקשות למה הוצרך רבינו לכתוב וגדולה מזו כתב הרמב"ן הא רבינו היקל יותר בסימן קפ"א * קח"ל דכתב דאפילו בנחמה דם מולין מסתמא בנחמה עיין שם וי"ל דהיינו דוקא כשאין שיהיה לפנינו אבל דם מנחה ודם ראשיתה שלפנינו כתב שם דלרבינו להקיא ולנדוק אם הן שוין משא"כ הכא בנחם דצבירא ליה להרמב"ן דאפילו לפנינו אין צורך להקיא וק"ל:

חדושי הגהות

ובאז בגמרא אימא כגון שניכנסה לחופה ולא נשעלה וכו' ק"ל והכל עולה למכוון אחד:

הגהות והערות

ק"י] כן כתב הבית יוסף בהרבה מקומות (כגון לעיל סימן קפט, דף נו ע"ב ד"ה ו"מש" ואפילו) שלא היה ביד הטור אלא תורת הבית הקצר: קצו] וכן הוא לפנינו בתוה"כ: קח] עיניו בתוספות הרא"ש נדה דף יט ע"ב ד"ה מאי: קח*] עיי"ש בפרישה סוף אות כ וכדרישה סוף אות ג: קט] דתניא (נדה סב.) העביר עליו ששה סמנין ולא עבר העביר עליו צפון ועבר סהרותיו טמאות שאם העביר סם שביעי מתחילה שמא עבר, כן הוא בתוה"כ (וליתא שם חיבות "כדמשמע בגמרא:").

ק"י] וּלְפָנֵינוּ במגיד המשנה מובא גם המשך "ואם בא"ד מטעם הדבר וז"ל "שאף על פי שהיה דם מאדחן שאינו יכול להטא אינו מטמא מפני שהוא בלוע שאינו יכול לצאת והוא אכל המשנה לעולם טמאה" עכ"ל, וראב"ד במשנה הרי זה צבע עיניו בתוספות דאח"כ ודאי (צבע). וגם הרמב"ם הביא בחידושייו (סא: ד"ה א) טעם זה וטומאה בלועה היא ואינה טמאה. וכן משמע להלן ברמב"ם (סב. ד"ה עבר) דמטעם זה חלוק לבעלה מלטהרות. ולפי זה צריך לפרש כן גם מה שכתב בלחכותיו

ומ"ש והרמב"ן כתב שאין לסמוך וכו'. איכא למידק הלל צפ"ק דנדה (יא:) גבי נדיקה מחלה קאמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא אשה עסוקה בטוהרות וכו' אלמא דהחמירו יותר בטוהרות וכלליל צמינן קפ"ו וי"ל דאין זה אלא צבאה לעסוק בטוהרות להבא הסם הוא דהחמירו שלא

תעסוק בטוהרות אלא ע"י נדיקה מחלה אצל כל לבעלה הקילו שלא יהא לכו נוקפו ופורש הילכך לא נריך נדיקה אצל צמאחא כחם דלריך העצרת סמנין לידע אם דם הוא למא טוהרות למפרע אם לאו הסגרה הפוכה דהקילו חכמים בספק טוהרות למפרע כדי שיעמדו בהכשרן וסמכו על נדיקת סמנין אצל לבעלה לא הקילו להבא ואסורה לבעלה אף לאחר שהעבירו עליו סמנין ולא עבר ודוק:

פ"ב האשה שהיתה עוסקת במלאכתה וכו'. פרק הרואה כחם ההיא איתמא דאשתכח לה דמא נמשחיתא (פירוש נשמי) אחאי לקמיה דרבי ינאי אמר לה חיל ומימי פירוש מחזור להעסק כמו שעשמה אם יודמן שמעבור צרגליה על המקום שנמא צו

הדם טמאה דודאי מגופה נפל הדם ודוקא שהיה דדוק לה מחלה שלא היה שם דם ואפילו הכי אם לא היה מודמן שמעבור צרגליה על המקום שנמא צו הדם היתה טוהרה דאימור מעלמא אחא ולא אדעתה והאי מקום שנמא צו הדם ל"ל דהוא דבר המקבל טומאה כמו משחיתא קטון אצל קרקע עולם דאינו מקבל טומאה אינה חוששת אפילו אם יודמן שמעבור צרגליה על המקום שנמא הדם וכלליל צמינן קימן זה (דף סא):

דרכי משה

(ו) ונראה דדוקא שנמצא הדם על דבר המקבל טומאה אבל אם נמצא על הקרקע או על דבר אחר שאינו מקבל טומאה אין בו משום כחם כמו שנחבאר ריש סימן זה (דף סא):

פרישה

אצל לעיל צדיקה לא ראו להחמיר צנעלה משום לכו נוקפו אצל לענין טוהרות דלא שייך האי טעמא הנריכו לצדוק ואם תמצא דם צדיקה הרי היא וטוהרומיה טמאות מן הדיו ואם לא תמצא דם הרי לא תפסיד כלום צדיקה וק"ל. שוב מלאחא שהצית יוסף כתב (פס: ד"ה כחם הגמיר) צמינן ק"ל (על עין אחר שכתב הגהות מיימוניות בשם רבינו חננאל שפירא ליה דמחמירין יותר לגבי צנעלה מלגבי טוהרות כחם הדין עין שם. עד כאן הגמיה) ללבעלה דיש כרת יש להחמיר טפי בטוהרות והא דהחמירו לענין נדיקה בטוהרות טפי מלבעלה שאם החם משום דגזירת מעט נעם לא שייך אלא בטוהרות וכו' עין שם קיד: (מו) **האשה שהיתה עוסקת במלאכתה ונמצא דם במקום וכו'.** ר"ל על דבר המקבל טומאה וכתב הרשב"א דדוקא שהמקום היה דדוק לה מחלה ועין דרישה: (מו) **אם יודמן שמתעבור על המקום שנמצא בו הדם.** ר"ל שצוה מקום בין רגליה נגד אותו מקום וכן פירש רש"י בגמרא והביאו דם יוסף ואף על גב שרבינו סתם הדברים מכל מקום נריך אחא לומר כן דלא לא כן קשה הא כתב מחלה שנמא דם במקום "שעברה" ואם כן מה זה שכתב אם יודמן שמעבור על המקום וכו' הא כבר גם כן עברה שם ודו"ק:

דרישה

זה אינו דהא בפרק האשה שעושה צרכיה (נט:) שמחלק שם בין נמצא על הספסל שמקבל טומאה או לא שם גמי אנמצא עליו דם קאי והביאו בית יוסף לעיל (אס.) בד"ה כחם הנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה. ועוד יא) דאין לחלק בין כחם לדם דהא כחם אם אין ידוע שמדם הוא בא לא מטמאין אותו כמו שכתב רבינו כאן וגם דם בעין הנמצא ולא הרגישה שיצא מבשרה טוהרה מדאורייתא כמו שכתב רבינו בריש הסימן וק"ל:

חדושי הגהות

[כז] אף על גב דנכל העניינים מנינו דלטהרות חמיר מלבעלה כמחזר לעיל ריש סימן קפ"ו עין צפרשה וצ"ח וכבר הביא דבריהם הט"ו א"ק י"ח:

הגהות והערות

(מובא בב"י כאן), ולא משום חומר לבעלה מלטהרות, אך הב"ח סל"א והפרישה אות מ"ה לא הבינו הטעם כן. הערת כרתי ופלתי סק"ו, ועין סדרי טהרה ס"ק נא. (ועין לעיל בדבור הסמוך לשון הרשב"א "דאפילו לגבי טהרות הרי זה צבע כ"ש לבעלה דכחמים דרבנן" ועכ"ו סיים דהרמב"ן יפה כתב, ואולי טעמו משום דלא שייך לומר כ"ש וכו' ל: קרא וכן להראב"ד (וכנ"ל): קיא* עיין שבת צ. וברשי"ר ד"ה שלוף (ביאור הגר"א סק"מ). ורשי"ר סנהדרין מט: ד"ה קמוליא: קיב] **במשנה** (נו.) מבואר דמטמאה עד שעת בדיקה או כיבוש, ואף יותר ממעת לעת, ועיין רמב"ם וכתף משנה פ"ג מהלכות מטמאי משכב ומושב ה"ז שמבואר כן, אולם בהלכות איסורי ביאה פ"ט ה"ג כתב הרמב"ם מעט לעת, ועיין בסדרי טהרה סקע"ד שרן בסתירת הרמב"ם. וע"ע בסוגיא דף נג ע"ב פלוגתא בזה: קיג] **לא** מצאתי פלוגתא בזה, אלא לענין עד שעת כבוש, כמובא בהערה הקודמת: קיד] ודעין פ"ה גור הגהות פרישה סי' קצח אות לו: קטון **דמקבל** ע"כ"פ טומאת נגעים. תוספות דף נח ע"א ד"ה כר' נחמיה. ועיין בראש פ"ט סוף סי' ב (דף פב:): קטורש מסדרת חוסי השתי. ע"פ פירוש רש"י שבת עה: ד"ה שובט:

מפתח סדרי טהרה

(י' ס"ט ס"ר נא: (יא' ס"ט ס"ר נג:

לג(א)–לד(א) בדקה עצמה בעד הדבוק לה ולמחר מצאה עליו דם כל שהוא וכו' עד והוא משוך במאה. הכל מדברי הרשנ"א צמרת הצית הקלר וטעמו דהכי מוכחא הסוגיא משנה וגמרא צפרק כל היד (דף י"ד) דהיכא דדקה עצמה לאחר תשמיש בעד הדבוק לה וגמלא עליו דם טמאה לצלה משום ספק לדברי הכל ואפילו אשכחא מכלולא מיוורה דיוק

המקום שנמצא בו הדם טמאה ואם לאו טהורה: ואין דם כגריס ועוד לא חליין לקולא כיון שנתקמה זו: ונראה דלוי חילוק בין מנשא מאכלות מעוכה זו רסוח מן הדם הלא וציון מנאן על דם אפילו כל שהוא [טז] (מס) או שהניחתו בקופסא

[illegible]

הדס טמאה: **וְרַבִּינוּ יְרוּחָם** (נכ"ו ח"צ דף רכ"ג ע"ג) כתב כלשון הזה לעולם יש חומר בעד מחלוק כמו שכתבתי כי עד הדדוק לה וקנחה ענמה והיחסו בקופסא במקום שאין לתלות במאכלות ונמצא עליו [דס] בין משוך בין עגול טמאה וזלתי אם מנחה עליו מאכלות מעובה וכן אם דקה ענמה בעד הדדוק ה' ומנחה עליו דס טמאה בין משוך בין עגול ואפילו כל שהוא ואפילו מנחה עליו מאכלות מעובה שאותו מקום דדוק הוא אצל מאכלות עכ"ל ומה שכתב מחלה דעד הדדוק אפילו הניחתו בקופסא טמאה וזלתי אם מנחה עליו מאכלות מעובה הוא תמוה דמשמע שאם מנחה עליו מאכלות מעובה טהורה אלא הרי הניחתו בקופסא ואותו מקום דדוק הוא אצל מאכלות וכמו שכתב הוא עצמו בסמוך ולכן נראה לי שצריך להגיה במחלת דצריז עד שאינו דדוק במקום עד הדדוק יב): **וְגַרְסֵינִי** חו בצמרא (ס) איחמר דקה בעד הדדוק לה וטחתו בירכה ולמחר מנחה עליה קטן דס אמר רב טמאה נדה. ופירש רש"י נמצא עליה דס. על הירך: טמאה נדה. טומאה ודאית דכיון דהעד דדוק לה שלא היה בו דס קודם בדיקה ודאי מגופה הוטח על העד ומשם הוטח בירכה ולא אמרינן דילמא מעלמא אחא על ירכה וספק טומאה היא. וכתב הרשב"א (תה"א ס"ז יח): פירש רש"י שנמצא הדס בירכה פירוש לפירושו שנמצא בעד ובירכה ולכרותה נקטיה לומר דאע"ג דנמצא קיין [גס בירכה אין אומרים דס זה בירכה היה וממנו נדבק בעד ולא מטמא משום נדה אלא משום כחם דכין דס הנמצא בירכה לצד דכיון דבדיקה בעד ונמצא עליו דס ודאי מגופה אחא ודוקא כשנמצא עליו כגרים ועוד דנפקא ליה מדין מאכלות הא פחות מכן דלגיון במאכלות והביא ראיות לדבר ואח"כ כתב (ס"ז יט) אצל הרמב"ם בפרק ד' (ס"ז ה"ט) כתב דאפילו בפחות מכגרים טמאה הואיל וצדקה בו רגלים לדבר הראשון נראה לי עיקר וכן פסקו הרא"ה (צעה"י עשה"כ ס"ט/י"א) והרמב"ן (בהלכותיו פ"ד המ"ו ז"ל) ומכל מקום דוקא כשהכתם עגול דלגיון במאכלות כל שאין בו גרים ועוד הואיל וטחתו בירכה אצל משוך רגלים לדבר דדס קנינה הוא הואיל וצדוק היה לה מתחלה וכדמין בפרק הרוואה כחם (נח): עד שהיה חון חתם כר ונמצא עליו דס אם עגול טהור ואם משוך טמא דברי רבי אליעזר ב"ר לודק ותינוא בתוספתא (פ"ו ה"ד) אם עגול טהור שהוא דס מאכלות אם משוך טמא שהוא דס קנינה קיח. זה לשון הרא"ה (פ"ח ס"ח) על משנה זו משוך טמא אפילו כל דהו עגול טהור עד שיהא בו כגרים ועוד וכתם נודה רבי אליעזר ברי דדוק דאף במשוך [כד] בעינן כגרים והכי תינוא בתוספתא משוך טמא מפני הקנינה ואיפסיקא הלכתא בצמרא כרבי אליעזר ב"ר לודק: (גכ)–ג"ה(ב), ג"ה(א) **והשתא** מה שכתב רבינו בדקה בעד הדדוק דה' ולמחר מצאה עליו דס כ" שהוא. כלומר ולא טחתו בירכה ולא הניחתו חתם כר או כסת טמאה וכו' ומ"ש אפילו בכל דהו שנמצא טמאה: **וְכִי־שֵׁן או שהניחתו בהופסא ולמחר מצאה עליו**

בם אפילו כל שהוא שמא. (יד.) איפליגו צדקה ענמה צעד שאינו צדוק לה והניחמו בקופסא ולמחר נמלא עליו דם וסובר רציו דעד כאן לא פליגי אלא מפני שהעד לא היה צדוק אבל אם היה צדוק מודו כולי עלמא דעמאה. וזה לשון הריטב"א (שם ד"ה אימור) הא דאמרינן שלא היה צדוק הלשון מוכיח שלא נטלנו מהאשפה או ממקום התורפה דא"כ הא ודאי אינו באו צדיקה ודכולי עלמא דיו שיהא בהם וגם פחות מבהם. גם

פרישה

שְׁהִיחֲתוּ בַקּוּפְסָא. נראה לענ"ד דמה שכתב או שהיטחו בקופסא קאי אבדקה בעד שאינו בדוק לה אף על גב דקאמר הניחמו י"ש לומר דאעד קאי (י"ד) בבדקה בעד שאינו בדוק לה והניחמו בקופסא (מיהו נר"ך עיון אי פליגי אפילו במלאה על עד שאינו בדוק לה דם "כל שהוא" קב) דיש לומר דלא בכל שהוא מיירי ועיון צדק יוסף שהצילו ועיון מה שכתבתי בסוף סימן זה (אם נצ) על מה שכתב רבנו און בכתמים משום וספ וכו') ורשב"א פסח הולא

דרישה

או שהניחתו בקופסא. זו ואין צריך לומר זו קתני דאפילו בהניחתו מגולה כתב שטמאה ולא אמרינן שמא מעלמא נפל וכל שכן בהניחתו בקופסא וכתבו רבינו כדי לימשך אחר לשון הגמרא. בית יוסף. אבל נראה לענ"ד דפירשוו כמו שכתבתי בפרישה:

חדושי הגהות

גַּם: דְּחוּק הוּא וְכִי כֵן הוּא עֲמֵמָה דְלִי"ם וְכֵן הוּא הַנְּכוּן: [כד] בְּעֵינָן כְּנֵרִים וְעוֹד כְּל"ל (מַעֲדֵי יוֹם טוֹב): [כה] לֹא מִזְאֵמִים כֵּן עָשׂוֹר שְׁלֵמִינִי קִיט] וְ"מִ"שׁ אִלּוּ" כָּל שְׁהוּא" קָמָה הִרֵי כְּבֵד הַעֲמִיקוּ בַּמָּוֶן וְאִי כּוֹנֵנִי אִלּוּ כָּל שְׁהוּא" בְּמֵה הִרֵי הַעֲמִיקוּ אַחֵר כִּי גַבִּי הִנֵּחְמוּ בְּקוֹפֶסֶת לִכֵּן נִרְאָה לַעֲנִיד מִן "יִחִ"שׁ אִפְלִירו" עַד "וּמִ"שׁ אִלּוּ מִיּוֹמֵר:

הגהות והערות

כך היא גירסת רש"י עליה דיינו על הירך, ובבב"א ריש סל"ד העתיק עליו דיינו על העד והוא גירסת הר"ח (הובא בתוס' ד"ה ולמחר עיי"ש) וכ"ה ברמב"ם (פ"ד היט):

על פי תורת הבית, וכן הגיה בתפארת למשה: קית] עד כאן בתורת הבית: קיט] בדפוס קניגסבורג הגיה הגר"מ בכרך בבי" וימשה"ה במקום ימשה"ה

ל"י ליישב התמיהות, והוא המשך למה שכתב מקודם: קכ] צ"ע דלהדיא איתא בגמרא שם ע"ב דדומא בכורים ועוד פליגי (אז אחת מודה וכו') מ"ז מ"ב ראשון מ"ב ראשון

מפתח סדרי פתרה

(יא*) ס"ט סי' קפג סק"ב ד"ה ובאמת דברי הרשב"א: (יב) ס"ט ס"ק נו מד"ה בב"י:

מד. טור [עמוד נח] וכן כתב הרשב"א [מורה הנבית הארץ בית ז שער ד כה, א; הקלר י, ב] וכל שכן הוא כיוון דכתיבם דרבנן ותולין בהן להקל: מה. ברייתא שם דף ג"ט ע"א וכפירוש המוספות [ד"ה היו] והרא"ש שם [פ"ה סימן ז, גשם מוספתא פ"ו הלכה יב]:

מו. שם [בגדא"ש שם, גשם המוספתא]: (*) ואם כתם העליון אדום והתחתון שחור או איפכא (א) ע"ן לקמן סעיף כ"ג: מו. משנה שם [גדה] דף כ"ח ע"ב: מת. ברייתא שם: מט. שם, דלמרינן שמה ניתו מלמטה מבין רגליה או שנקפלו בגדיה וניתו על התחתון, [ג"י עמוד זא ד"ה ומ"ש אפילו לכתם, גשם הרשב"א בתורת הבית בית ז שער ד יח, א]; ג. זיינמו לעיל בסעיף י"א [אות גב]:

נא. שם צמשה [גדה נח, ב]:

נא*. רשב"א [מורה הנבית בית ז שער ד כא, ב] וחדרי [שבוש רמז תשלח] וספר התרומה [סימן גב] וסמ"ג [לאין קיא לו, א]:

נב. שם צמשה [גדה נח, ב] וכפירוש הרמב"ם בפרק ט' מהלכות איסורי ביאה [הלכה כד] וכן פירש הרשב"א [מורה הנבית בית ז שער ד כא, ב] וכן כתב הטור [עמוד זט; סמ"ג לאין קיא לו, א; ספר התרומה סימן גב]:

נג. טור [עמוד זט] גשם הרמב"ן [הלכות נדה פ"ד הלכה יט] וכן כתב הרב המגיד שם [איסורי ביאה ט, כד] צממו: נד. בית יוסף [עמוד זט ד"ה וכתב הרמב"ן]:

ציונים לרמ"א עם ציונים מזה"ך

י' מדרכי הלכות נדה [שבוש רמז תשלח] ובשערי דורא [הלכות נדה סימן ת]:

קיב שפתי

כט בצוארה. היינו צדדי האור, שאז אי אפשר ליגע שם מהמכה, אם לא על ידי שפוטטו ומתכסה בו, אבל צואר ממש צללו הכי תולה זה, כדאימא צש"ס [גדה נח, א] ופוסקים, וכן כתב צ"י צד"ה אין מחזיקים כו' [עמוד ק דינור ראשון]:

ד ויודעת שלא נזקקה בו.

ואף על גב דלעיל סעיף י"א אמרינן שאינה מושעת שמה נזקקה, שאני הכא שיש עוד ריעותא אחרת צכתם התחתון, ואם היינו תולין לומר לא נזקקה ומעלמא אחי, ואחר כך נתלה גם הכתם התחתון בזה, לומר כשם שזה מעלמא אחי כן האחר מעלמא אחי וצבת אחת נחלכלכו, הוי שמי תליות לקולא, וכולי האי

בשיש בעליון כגרים ועוד או יותר שודאי מעלמא בא שהרי אין לתלותו בכנה לא א אבל אם אין בו כגרים ועוד אין תולין אותו מעלמא דשמא דם כנה הוא ואם יש בתחתון כגרים ועוד שאין לתלות בכנה (*) טמאה: יח. כיוון שכתמים דרבנן מקילין בהם י' ותולה בכל דבר (ב) שיכולה לתלות כיצר שחמה בהמה חיה או עוף או נתעסקה בכתמים או ישבה בצד המתעסקים בהם או מ' שעברה בשוק של טבחים ונמצא דם בבגדיה תולה בה ומהורה מ' אפילו לובשת שלשה חלוקים זה על זה ונמצא אפילו בתחתון מהורה י' אבל אם נמצא על בשרה אינה תולה לב (כ) אלא אם כן יש לה מכה בגופה או תולה בה אפילו על בשרה אם הוא במקום שאפשר לדם לגמף משם נ' ואפילו נתרפאת אם אפשר לה להתגלע ולהוציא דם על ידי חיכוך תולה בה נ"א* ואף על פי שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטמטפת:

יט. כשם שתולה בה (ב) כך תולה בכנה ובבעלה אם נתעסקו בכתמים או אם יש בהם מכה לפי שדרבם ליגע בה י' לא אבל אם היו עסוקים בדם [ג] ולא (כ) נמצא בהם דם אינה תולה בהם י' אלא אם כן היו עסוקים בדבר שדרבו לינתו כגון שחיטה וביוצא בה: הגה לד' ו' והוא הדין אם שכנה צמטה עם נשים שיש להם מכות צגופן מולה בהן כמו צננה וצנעלה:

ערך לאם לאהריק"ש

ספיק י' מהורה בו. כשעיהם ממין אחד:

הגהות רעק"א

י' (שם ספיק י') אבל אם אין בו כגרים ועוד. ואף לדעת ה"ס אומרים לעיל סעיף ו', מכל מקום כיוון דנאמר דלאו מגופה הוא, שוב י"ל דם כנה הוא, ואין ראייה דנתעסקה. אחר זה ראיתי שכן כתב בתפארת למשה [על שו"ע סעיף יח]. וכתב עוד, דאם שלמעלה מהחגור צבשה לחוד ושלמטה ג"כ צבשה לחוד דחולים, וזלם אם שלמעלה על חלוקה ובשרה, ושלמטה על בשרה לבד. וכן כתב בעבודת הגרשוני (סימן כ"ג). ונראה לי דאף תוך שלשה ימים לספירתה תולה תחתון בעליון, כיוון דהעליון ודאי אינו מגופה ידעין דבא מעלמא, הוי כאילו ידענו שנשפך דם על החלוק ולא ידעין כמה, דפשיטא דגם תוך ג' ימים תלינן. ועדיין ז"ע לדניא:

באר היטב

(כא) בצוארה. כתב הש"ך [ס"ק כען] היינו צדדי האור, שאז אי אפשר ליגע שם מהמכה אם לא על ידי שפוטטו ומתכסה בו, אבל צואר ממש צללו הכי תולה זה, כדאימא צש"ס [פוסקים: (כב) נזקקה. ואף על גב דלעיל סעיף י"א אמרינן שאינה מושעת שמה נזקקה, שאני הכא שיש עוד ריעותא אחרת צכתם התחתון, ואם היינו תולין לומר לא נזקקה וגם לתלות גם כתם התחתון דמעלמא אחא הוי שמי תליות לקולא, וכולי האי לא מקילין, כן כתב הלבוש, [ש"ך ס"ק ל: (כג) נמצא. אבל אם היה נודע שהיה נמאל צבם דם, אף על פי שעכשיו אין צבם דם, תלינן דבשעה שנגעו [צנה] היה צבם דם, צ"ח, [ש"ך ס"ק לג]:

אדומים. ועיין בסדרי טהרה ס"ק ג"ב [ד"ה מיהו] שכתב דהאידינא שכיחי נשים טובא ושואפים אבק הטאב"ק בחזותיהן, וכשנופל הליחה מחזותיהן על גבי בגד פשטן נעשה כתם אדום, דיש לתלות בו, והוא הדין כשבעלה דרכו בכך ונמצא על הסדין ששכב עמה דיש לתלות בו. ועוד בא ליד, שכמה פעמים מלפפים התינוקות בבגד אדום, ועי' שהתינוק מטיל מים מפליט הצבע אדומה מהבגד, ונצטבע חלוקה והסדין שלה, דודאי יש לתלות בו. וכן לפעמים היא לובשת בתי שוקיים מבגד אדום, וכשהיא מזיעה נתלכך חלוקה מהצבע שהבגד מפליט, יש גם כן לתלות בו, והכל לפי ראות עין המורה, על כאן דבריו. וכתב עוד בספר חמודי דניאל שם, מה שכתב בשלחן ערוך כיצר שחטה כו', נראה דלא בעינן שיכול הדם או הכתם לבוא לרשם, אלא שידיה נתלכלכו, תלינן שבא על הבגד מדידה שידים עסקניות הם, לכן נשך הקצבים יכולים לתלות כל כתמיהם בדם שנתלכלכה בידיהם, ע"כ. ועיין מה שכתבתי לעיל ס"ק כ"ה מענין זה: (לב) כך תולה בבנה ובבעלה. עיין בסדרי טהרה [ס"ק מג] שכתב בשם הפרישה [אות ל] דאפילו נמצא על בשרה לבד תולה בבנה ובבעלה, אבל בסיפא כשלא נמצא בהם דם אלא שהיו עסוקים בדבר שדרכו לינתו, ודאי דאין תולין אלא כשנמצא גם על חלוקה, אבל בנמצא על בשרה לבד לא, דלא עדיף מעברה בשוק של טבחים, ע"ש. והביאו גם כן החכמת אדם שם [כלא קיג] דין ט"ז. ונציין בתשובת חתם סופר [יו"ד] סימן קפ"ו שרב אחד פקפק על לשון השלחן ערוך, דמשמע שיש לבנה ובעלה כל דין מכה שבגופה, שאפילו היתה רק יכולה להתגלע נמי תולה בהם, והוקשה לו דמנא ליה להרב ב"י זה, דבמתניתין פרק הוראה כתם [גדה נח, ב] משמע דבה דוקא תלינן אפילו חיתה ויכולה להתגלע, אבל בבנה ובבעלה די לתלות במכה שמוציאה דם, וגם מלשון הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ככ וכד] משמע כן. והוא ז"ל השיב, הגם דלכאורה משמע גם כן הכי בספר בעלי הנפש הראב"ד [שער הכתמים סימן ז] הלכה ז' מהלכות הרמב"ן ז"ל [פ"ד הלכה טו ויח], אף על פי כן דברי השו"ע צודקים לדניא, כי כן מבואר בדברי רוב הפוסקים, הרשב"א [תורת הבית בית ז שער ד כא, ב] וסמ"ג [לאין קיא לו, א] וספר (התרומות) [התרומה סימן צב] והמרדכי [שבוש רמז תשלח] וסמ"ק [סימן רצג] ורבינו ירוחם [נתיב כו ח"ב רכב, ג], וגם מדברי הש"ס [גדה יט. כן יש הכרח לזה, וקורבו לפרש דברי הרמב"ם ורמב"ז הסתומים שיטכינו עם דברי רוב הפוסקים המפורשים, להקל בכתמים דרבנן. ע"ש]:

יורה דעה קצ הלכות נדה

כהן

לא מקילין, כן כתב העטרת זהב [לבוש סעיף יח]: לא אבל אם אין בו' דשמא דם כנה הוא, והלכך אם יש בתחתון כגרים ועוד טמאה: לב אלא אם כן יש לה מכה בו'. עיין צמחנת הרב [שו"ת הרמ"א] סימן ל"ו מדינים אלו: לא אבל אם היו בו'. נראה דהכי קאמר, ולא נודע שנמאל צבן צודאי דם לאחר שהיו עסוקים צבם, אבל אם היה נודע שהיה נמאל צבם דם, אף על פי שעכשיו אין צבם דם, תלינן שצבשה שנגעו [צנה] היה צבם דם, צ"ח [עמוד זט ד"ה וכתב הרמב"ן]: לא והוא הדין בו'. והא דנקט צש"ס [גדה נח, ב] ופוסקים צנה וצנעלה, היינו משום דאלו מסתמא דרבנן ליגע צה, וכן כתב דרישה [אות י]:

בשיש בעליון כגרים ועוד או יותר שודאי מעלמא בא שהרי אין לתלותו בכנה לא א אבל אם אין בו כגרים ועוד אין תולין אותו מעלמא דשמא דם כנה הוא ואם יש בתחתון כגרים ועוד שאין לתלות בכנה (*) טמאה: יח. כיוון שכתמים דרבנן מקילין בהם י' ותולה בכל דבר (ב) שיכולה לתלות כיצר שחמה בהמה חיה או עוף או נתעסקה בכתמים או ישבה בצד המתעסקים בהם או מ' שעברה בשוק של טבחים ונמצא דם בבגדיה תולה בה ומהורה מ' אפילו לובשת שלשה חלוקים זה על זה ונמצא אפילו בתחתון מהורה י' אבל אם נמצא על בשרה אינה תולה לב (כ) אלא אם כן יש לה מכה בגופה או תולה בה אפילו על בשרה אם הוא במקום שאפשר לדם לגמף משם נ' ואפילו נתרפאת אם אפשר לה להתגלע ולהוציא דם על ידי חיכוך תולה בה נ"א* ואף על פי שעכשיו עלה עליה קרום ואינה מטמטפת:

יט. כשם שתולה בה (ב) כך תולה בכנה ובבעלה אם נתעסקו בכתמים או אם יש בהם מכה לפי שדרבם ליגע בה י' לא אבל אם היו עסוקים בדם [ג] ולא (כ) נמצא בהם דם אינה תולה בהם י' אלא אם כן היו עסוקים בדבר שדרבו לינתו כגון שחיטה וביוצא בה: הגה לד' ו' והוא הדין אם שכנה צמטה עם נשים שיש להם מכות צגופן מולה בהן כמו צננה וצנעלה:

ערך לאם לאהריק"ש

ספיק י' מהורה בו. כשעיהם ממין אחד:

הגהות רעק"א

יא' (באר הגולה אחר אות מו) עיין לקמן ספיק ב"ג. צמחנתה"ס, דינא דהתם אינו דומה לזה, דהתם ידיעין דנתעסקה צאדום צה אין תולין בו שחור, אבל הכא דלא ידעה משום עסק, אלא דמוכח דנתעסקה ולאו אדעתה, י"ל דתלינן כי היכי דנתעסקה צאדום ולאו אדעתה הכי נמי נתעסקה בשחור ולאו אדעתה. והכי אימא להדיא כסוגיא [גדה נח, א] לחד שנויא, והכי פסקו הרבה פוסקים. אבל הרבינו חננאל [הוצא צדא"ש] והרא"ש [גדה פ"ח סימן ט] פסקו דגם הכא אין תולין שחור צאדום, והואנא מחלקים בטור [עמוד קא]. אבל היא דלקמן סעיף כ"ג היא ברייתא ערוכה [שם נח, א], ואין צוה חולק. ועיין בלבוש [סעיף יח] דפסק כהרצינו חננאל והרא"ש:

פתיחי תשובה

(כט) שאני אומר. כתב הסדרי טהרה [ס"ק מן דצ"ע אם למעלה מהחגור מצאה הכתם על חלוקה ולמטה מן החגור מצאה על בשרה, אם זה הוא כמו בנמצא על בשרה וחלוקה שתולה אם עברה או לא כיון דלא ראתה הכל במקום אחד, וגם בלא עברה אם תולה התחתון שעל בשרה בעליון שעל חלוקה, דכיון שנמצא למעלה מהחגור על חלוקה ודאי עברה ולאו אדעתה, או לא, ע"ש: (ל) כמו שהעליון. כתב הסדרי טהרה [ס"ק מא] דוקא אדום באדום תולה למטה בלמעלה, אבל שחור באדום לא, ע"ש: (לא) שיכולה. כתב בספר חמודי דניאל כתאי' אשה שיצא דם מחוטמה לפעמים, ורוצה לתלות בזה, נראה אם דרכה בכך דבהכאה מועטת נוטף דם מחטמה יכולה לתלות. וכתב עוד, אם אפשר לה לתלות בצואת תרגולים, לכאורה נראה דתלינן, שלפעמים הם אדומים. ועיין בסדרי טהרה ס"ק ג"ב [ד"ה מיהו] שכתב דהאידינא שכיחי נשים טובא ושואפים אבק הטאב"ק בחזותיהן, וכשנופל הליחה מחזותיהן על גבי בגד פשטן נעשה כתם אדום, דיש לתלות בו, והוא הדין כשבעלה דרכו בכך ונמצא על הסדין ששכב עמה דיש לתלות בו. ועוד בא ליד, שכמה פעמים מלפפים התינוקות בבגד אדום, ועי' שהתינוק מטיל מים מפליט הצבע אדומה מהבגד, ונצטבע חלוקה והסדין שלה, דודאי יש לתלות בו. וכן לפעמים היא לובשת בתי שוקיים מבגד אדום, וכשהיא מזיעה נתלכך חלוקה מהצבע שהבגד מפליט, יש גם כן לתלות בו, והכל לפי ראות עין המורה, על כאן דבריו. וכתב עוד בספר חמודי דניאל שם, מה שכתב בשלחן ערוך כיצר שחטה כו', נראה דלא בעינן שיכול הדם או הכתם לבוא לרשם, אלא שידיה נתלכלכו, תלינן שבא על הבגד מדידה שידים עסקניות הם, לכן נשך הקצבים יכולים לתלות כל כתמיהם בדם שנתלכלכה בידיהם, ע"כ. ועיין מה שכתבתי לעיל ס"ק כ"ה מענין זה: (לב) כך תולה בבנה ובבעלה. עיין בסדרי טהרה [ס"ק מג] שכתב בשם הפרישה [אות ל] דאפילו נמצא על בשרה לבד תולה בבנה ובבעלה, אבל בסיפא כשלא נמצא בהם דם אלא שהיו עסוקים בדבר שדרכו לינתו, ודאי דאין תולין אלא כשנמצא גם על חלוקה, אבל בנמצא על בשרה לבד לא, דלא עדיף מעברה בשוק של טבחים, ע"ש. והביאו גם כן החכמת אדם שם [כלא קיג] דין ט"ז. ונציין בתשובת חתם סופר [יו"ד] סימן קפ"ו שרב אחד פקפק על לשון השלחן ערוך, דמשמע שיש לבנה ובעלה כל דין מכה שבגופה, שאפילו היתה רק יכולה להתגלע נמי תולה בהם, והוקשה לו דמנא ליה להרב ב"י זה, דבמתניתין פרק הוראה כתם [גדה נח, ב] משמע דבה דוקא תלינן אפילו חיתה ויכולה להתגלע, אבל בבנה ובבעלה די לתלות במכה שמוציאה דם, וגם מלשון הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ככ וכד] משמע כן. והוא ז"ל השיב, הגם דלכאורה משמע גם כן הכי בספר בעלי הנפש הראב"ד [שער הכתמים סימן ז] הלכה ז' מהלכות הרמב"ן ז"ל [פ"ד הלכה טו ויח], אף על פי כן דברי השו"ע צודקים לדניא, כי כן מבואר בדברי רוב הפוסקים, הרשב"א [תורת הבית בית ז שער ד כא, ב] וסמ"ג [לאין קיא לו, א] וספר (התרומות) [התרומה סימן צב] והמרדכי [שבוש רמז תשלח] וסמ"ק [סימן רצג] ורבינו ירוחם [נתיב כו ח"ב רכב, ג], וגם מדברי הש"ס [גדה יט. כן יש הכרח לזה, וקורבו לפרש דברי הרמב"ם ורמב"ז הסתומים שיטכינו עם דברי רוב הפוסקים המפורשים, להקל בכתמים דרבנן. ע"ש]:

מחצית השקל

יורה דעה קצ הלכות נדה

תורת השלמים

קיג

[כף] **אם יש לה מכה בצווארה**. כתב הש"ך [פ"ק טז] היינו צלדדי נואר שאז אי אפשר ליגע שם מהמכה אם לא על ידי שפוטט ומתכסה בו, אבל נואר ממש בלאו הכי מולה זה (עיין מה שכתבתי ס"ק י"ט), כדאימה בש"ס ופוקסים, וכן כתב צ"י בד"ה אין מחזיקין בו, עכ"ל. ובתוס כתב כן, דאפשר לומר דהכא מיירי אפילו באלמע נואר, מכל מקום כיון שמיירי בלינה שהיא ישנה ולא היתה שומה, אם כן אי לא שפוטט ומתכסה לא היה שייך למחלי בלוארה כמו בכתפה. וכהא' גוונא כתב הב"ס ס"ק כ"א (עמוד טז ד"ה ומ"ש שאס). ומה גם כן כוונת הב"י שלא נענש כן גבי דין זה [עמוד זח], רק אחר כך [עמוד טז] בד"ה אין מחזיקין, וק"ל: [כג] **ויודעת ש"א נזדקרה**. אבל מסתמא אמרינן שנזדקרה. ולא דמי לדלעיל סעיף י"א דנענין דוקא שידעת שנזדקרה אבל מסתמא אין חוששין שמה נזדקרה, דשאני הכל שיש זה עוד ריעיונא אחרת בזמנא התחתון, ואס' (רלונו) [היינו מוליץ] לומר לא נזדקרה ומעלמא אחא ואחר כך נמלה גם הכתם התחתון בזה לומר שזה בלא מעלמא וצבת אחת מתלכלכו, הוי לזו שמי לאוהם לקולא, וכולי האי לא מקילינן, עכ"ל הלבוש [פסקי יז]. [כג] **ולא אם כן יש לה מכה בגופה**. ובתוס הריב במשנה [ט"ז מהמ"א] סימן ל"ז דלאש שיש לה מכה, אך שנמצא עס הכתם מראה לזן או ירוק, כיון דמראה לזן וירוק מגופה אחי, גם האדום תלינן דמגופה אחא ולא תלינן בדם מכתה, עיין שם המשנה בנזרק. והט"ו סוף סימן זה [פ"ק מה] השיג עליי, ודעמו להקל בכיוולא בזה. וכן הסכמת הש"ך בספר נקודות הכסף [פ"ק יג] וע"ש: [כד] **ולא נמצא בהם דם**. ולא נודע שנמצא בזה דם לאחר התעסקס בדם. אבל אם היה נודע שהיה נמצא בזה דם, אף על פי שעכשיו אין בזה דם,תלינן שזעמה שנגעו (בזה) [כזה] היה בזה דם, ב"ס וש"ך [פ"ק לג]:

בדלא ידעה הכי נמי הוה עליה מינא אחרינא ולא ידעה). איכא דאמרי אמר רבא נתעסקה במין אחד תולה בו כמה מינים, מיתיבי נתעסקה באדום אין תולין בו שחור, כי קאמר רבא דאתעסקה בתרנגולת דאית בה כמה מיני דמים (כמו שכתוב בסעיף כ"ד). וא"כ ללישנא קמא בין לפירוש רש"י ובין לפירוש התוספות מבואר אם נמצא עליה מין אחד שידוע שבא מעלמא אמרינן כמו שזה בא מעלמא כן שאר הכתמים דמספקא לן ודאי מעלמא אחי, ואפילו ללישנא בתרא דלא מיקל כל כך ולא תלינן מין בשאינו מינו רק במקום שנמצא מינים הרבה כמו בתרנגולת, מכל מקום הרי קמן דאם נתעסקה במין אחד תולה בו כמה מינים, דאמרינן כמו שזה מעלמא בא הוא הדין מינא אחרינא ואולינן ביה לקולא, כל שכן שניזיל לחומרא לתלות מין אחד בתבירו ולומר שכמו שזה מראה הלבן בא מן המקור הוא הדין שזמראה אדום בא מן המקור, דבמקור נמי נמצא דמים הרובכ כמו בתרנגולת, ולא מבטיא בידיון הנזיל שהאדום סביבו נודמה למראה עין שהכל הוא ראהה אחת ודאי טמאה, אלא אפילו האדום הוא למעלה על הירוק או הלבן, דאינו רק ספק, אזלינן לחומרא וטמאה, כדמוכת מהראיה הנ"ל. אבל הט"ז סוף הסימן כתב דאין זה כל שכן, דכתמים דרבנן, ודוקא להקל תלינן חד כתם באידך אבל לא להחמיר, ומביא ראיות דלא כהרמ"א (וכתב בנקודות הכסף ס"ק יב וז"ל, השיג על תשובת רמ"א, ויש לדחות כל ראיותיו, מיהו דינו מסתבר, עכ"ל). וסיים הט"ז, דמודה הוא באותו ענין שנשאל רמ"א עליי שהיה נראה למראה עין שהאדום הוא סוף של מראה הטהור, דהיינו שהולך ומתפשט סביב המראה הטהור כעין קו אז ודאי טמאה, ואין חולק ומתיר רק כשהאדום הוא על הלבן או תחת הלבן, ע"ש. ועיין בתשובת מעיל צדקה [סימן כ] שנשאל אם אין בקו אדום מסביב הלבן כגריס ועוד, אם יש גם כן לטמא, הואיל ונראה לעין שהכל הוא ראהה אחת, ואי"כ ודאי האדום הוי גי"כ מהמקור ולא ממאכולת וטמאה אפילו בפחות מכגריס ועוד, או לא. והשיב, שבתשובת הרמ"א הנ"ל גופא ברמזא להדיא בסוף הסימן דפחות מכגריס ועוד אפילו בכהא גוונא שטורה, דבמאכולת שהוה שכית טפי אף בכהא' גוונא תלינן, ואף שיש לומר דהרמ"א בא בתשובה שם בקאי פחות השני שהאדום על הלבן, דלשיטתו אפילו בזה טמאה, ועל זה כתב דבפחות מכגריס ועוד תולין במאכולת דשכית טפי, אבל כשהאדום סביב הלבן נראה לעין שהכל הוא ראהה אחת, גם בפחות מכגריס ועוד טמאה, ואי"כ למאי דקיימא לן כהט"ז אין חילוק, דכשהאדום הוא על הלבן אפילו ביותר מכגריס ועוד טהורה כיון שיש מקום לתלות בזה שהאשה היא בעלת חטטין, ואם האדום הוא סביבו אפילו הוא בפחות מכגריס ועוד טמאה, מכל מקום (ר"ל) [נראה לון] לבעל תשובת מעיל צדקה דגם באדום סביבו בפחות מכגריס ועוד טהורה, דגם על זה קאי שם בתשובת רמ"א להתיר בפחות מכגריס [ועוד], דמאכולת שכית טובא ותולין בה מכל מקום. וכתב עוד בתשובת מעיל צדקה, דהיינו דוקא שידוע לה שדם הארבל לבן הוא מגופה, כגון שכבר הרגישה פעם אחת שנפתח מקורה ובדקה מיד ומצאה מראה לבן, ושני מראות הלבנים שרים זה כזה, אבל באין ידוע לה אם המראה לבן מגופה או לא אז אפילו אם האדום הוא סביב הלבן וגם הוא כגריס ועוד אפילו הכי שטורה, דאימור המראה לבן גופא מעלמא אחי. מיהו סיים התשובת מעיל צדקה על ב' הדינים הנ"ל, שהוא אומר להקל רק להלכה ולא למעשה, עד שיסכימו עמו בעלי הוראה על כך, ע"ש: (פ"ק ג) **אבל בו' דהכי קאמר ולא נודע בו' ר"ל**, שעכשיו אין בהם דם, וגם לא נודע בודאי שנמצא בהם דם לאחר שהיו עסוקים בדם, ומשום הכי אינה תולה בהם. אבל אם היה נודע כו': **היה בהם דם בו'**. ומה שעתה אין בהם דם, היינו לפי שנתקנתה מהם: (פ"ק ד) **והוא הדין בו' היינו משום בו' ר"ל**, דאורחא דמלתא נקט:

ביאור הגר"א

[כט] **[פסקי טז] אם יש בו'**. עיין תוספות [נדה] ג"ח א' ד"ה ומי בו' וי"ל כיון כו', וכן כתב בתורת הבית [בית ז שער ד יז, כו]. וכתב, וכל שכן הוא להקל

גליון מהרש"א

[ט] [שם ספיף יז] **מצאה כתם למעלה**. עיין משנת עבודת הגרשוני סימן כ"ג:

אוצר מפרשים

טז [שם פספי יז] **מצאה כתם למעלה מהחגור וכתם למטה ממנו וכו'**. מקור דין זה נשמע מברייתא נדה דף נ"ט, היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תולין בעליזין עד כגריס, וכפירוש התוספות נד"ה [הין] והרא"ש [פ"ח סימן ז] והסכימו כל הראשונים, ותימה גדולה בעניי שלא מצאתי דין זה בדברי רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל, ולא ידעתי טעם להשטמתו. ובעין משפט [שם אות א] נרשם על הך דין דבריייתא הנ"ל מיימון פרק ט' מהלכות איסורי ביאה, ולא מצאתי, ותמורה לו שלא הרגישו בזה האחרונים, וביותר על הגאון מוהר"ר ישעיה ברלין ז"ל בתהנותיו אשר בדק בחזרין וסדקין כל מקומות הפוסקים למושביהם. והנראה לענ"ד בדת הרמב"ם, דהרמב"ם ז"ל מפרש הך ברייתא כפירוש רש"י היו עליה טיפי דמים למטה היינו קטנים, וטיפי דמים למעלה היינו גדולים, והיינו כגריס ויותר מכגריס, או פחות מכגריס וגריס, לפי הפירושים בברייתא לכל חד מהצאח כחם בוודאי כדאית להו, וכיון שכן לא נשמע מברייתא דין חדש שכבר הביא רבינו דין זה דגריס תולה, ויתר מגריס אינו תולה, כן נראה לי ברור: (מקור שם יחיה) יז [שם פספי יח] **ותולא בכף דבר בו'**. אשה שמצאה כתם על חלוקה כנגד הטבור, והיא מהנשים שיש להם וסת קבוע, וכחיים היא מסתפקת שמה הכתם זה היה מצואה של צפור דרור, ורגילה למצוא כן על הבגדים שאחר הכביסה משטיחין אותם לשמש בחצר, וזה החלוק שמצאה עליו הכתם לילה שלפני לבישהה היתה שטוחה בחצר, ודומה כתם זה שבחלוק לכתם אחר מצואת צפור דרור, גם כשרקקה על הכתם חלף הלך לו מיד, גם לא היה לובן כנהוג, מותרת

שו

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
אבזדרהם <מהדורת קרן רא"ם> - ג אבזדרהם, **דוד בן יוסף** עמוד מס': 136 הודפס ע"י **אוצר החכמה**

נה. הרשב"א
בתשובותיו [ח"ו סימן
קס"א]:
נו. הרשב"א ד' בספר
בעלי הנפש [שער הכתמים
סימן ג הלכה ט]:
נז. גרייטא שם דף נ"ח
ע"ב:
נח. טור [עמוד ק] ג'ס
(הרמב"ן) [הרשב"א]
תורת הבית הארוך בית ז'
שער ד כג, ג; הקלף כה, א; [א]
מהא דרב אשי עיר
שם זה תוריס וכו',
שם [נח, ג]:
נט. גרייטא שם דף
ק"ט ע"א:
ס. גרייטא שם דף נ"ח
ע"ב מעשה דרבי מאיר
ורבי, [הרשב"א] תורת
הבית בית ז' שער ד כה, ג;
רבינו ירוחם נתיב כו ח"ב
ככ, ג]:
ס*. הרשב"א תורת
הבית הארוך בית ז' שער
ד כב, א; הקלף שם כה,
ג; הרשב"א ד' צנעלי
הנפש שער הכתמים
סימן ג הלכה י;
ריטב"א נדה יט, ב ד"ה
עולא:
סא. מסקנת הגמרא
שם דף נ"ט ע"א אליבא
דרבנא:
סב. גרייטא שם דף
נ"ח ע"ב:
סג. הרשב"א תורת
הבית [בית ז' שער ד כה, א]
מנעיא דרב ירמיה שם
דף נ"ט ע"א ולא
נפשיטא, [הנפיש מה ש"ד
הלכה כג] והרשב"א [שם]
לקולא מטעם שכתב
הרמ"א בזה"ה רמב"ם
[אסורי גיהא] פרק ט'
[הלכה יז] ורוא"ה בבבא
הבית [כה, א] והרב המגיד
[שם]:
סד. שם בגרייטא:

ציונים לרמ"א עם ציונים מהש"ך

(א) הרא"ש נדה פ"ח
סימן טן והטור
[עמוד קב]:

הגהות והערות

[ד] מינה "טהורה" הוסיפה
הגר"א בהגהותיו לתוספתא,
ובגדל הבית ילחא:

(טז) אבל אם דרכם להתעסק בו. לזו הוה כולה מתא כשוק של טעמים: (יז) שתי נשים שנתעסקו בו. בתוספות פרק
הרואה [גדה] דף נ"ח [ע"ב ד"ה מאי שנא] כתבו ג'ס רבינו תס דליירי שנתעסקו זו אחר זו, ואם היתה נשאלת הראשונה היינו מטהרין
אותה הויל ונתעסקה, ובציל חזרתה אנו מטמאין הראשונה שהיא טהורה גמורה בו, עכ"ל. ומו"ח ז"ל [עמוד קב ד"ה שתי נשים]
העתיק בזה, הויל שצאן לשאול כחתם שמהן טמאות, והכי משמע בתוספות, עכ"ל. משמע אם בלו לשאול זו אחר זו טהורות, ולא
נראה לענ"ד כן, דאם כן הוה ליה
לתלמודא ולפוסקים לתלק בזה
צהיאל, כמו שמצינו שחילקו כן
פרק קמא דפסחים [י, א] לענין
עכבר וחמץ צפוי בו, והציאו
באור חיים הלכות פסח [סימן חלט
סעיף ב]. ומו, דעד כאן לא כתבו
התוספות שחתם מהן טהורה אלא
הראשונה, והיינו אילו היתה בזה
קודם שנודע כלום מן השניה, אבל
אחר שנודע ודאי שמהן טמאות
אפילו בזה אחר זה, וכן ראיתי
בתורת הבית הארוך [בית ז' שער ד
יט, ג] לענין שלש נשים, כמו
שהבאתי לקמן סעיף מ"ט
[ס"ק נז]. וטעמא דמילתא נראה לי
דהכא שאני מההיא דחמץ, דבחמץ
ספק על העכבר צבית (אחר)
[אחד] או לא על, הוה היתר, כמו
שפירש רש"י שם בגמרא אחר כך
בסמוך [ד"ה וחמץ], רק צנני
במים החמירו, שעל כרחק אחד
מהן יש צו חמץ בזה, מכל מקום
הקילו בזה אחר זה, כיון דבספק
אזלינן לקולא. וכן צנני שצילין
[שם] דאם יש אחד שספק לו אם
הלך בטמא או לא, אזלינן לקולא,

לה ויש מחמירין בו. ולדידהו
אפילו נתעסקה בצגרים ונמצא עליה
כגרים ועוד טמאה, כדליתא
בדבריהם [רא"ש נדה פ"ח סימן ח; טור
עמוד קב] מן הש"ס [שם נט, א] להדיא:
ב
היבא דאשתכח בתם בשיפולא מאחורה
ומכה איבא מקמה תליא בה דאפשר
אדיבתא הך דבתרה אתא לקמה ונשפה בה מההיא מכה:
בב
ספק אם עברה בשוק של מבחים או אם ישבה בצד המתעסקים בכתמים
אינה תולה בהם [לב] במה דברים אמורים בעיר שהמבחים או
המתעסקים בכתמים יושבים במקום ידוע (טז) אבל אם דרכם [כד] להתעסק באן
ובאן תולין אפילו מספק שמא נתעסקו במקום שעברה ולא הרגישה:
בג
נתעסקה בדבר אדום ונמצא עליה בתם שחור או איבא אין תולין
בו במה דברים אמורים אדום בשחור ושחור באדום * אבל אדום באדום
ושחור בשחור אפילו אם אינו ניכר ממש שדומה לו תולה בו כגון שנתעסקה
ס* [ג] במי תלתן או במי בשר או בקילור אדום קצת תולה בו האדום:
כד
סא [יא] נתעסקה בתרנגולת תולה בו אדום ושחור וברכומי [לד] לפי שדם
שחייתה אדום ודם איבריה שחור ודם בני מעיה כרכומי:
כה
סב [יז] שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד שאין בו דם אלא בסלע
ונמצא על כל אחת בסלע [יג] שתיהן טמאות:
כו
סג [לח] נתעסקה בדם שאי אפשר שיהיה ממנו בתם אלא בגרים ונמצא עליה
בשני גריסין הרי זו תולה בגרים בדם שנתעסקה בו * ובגרים במאכולת
סד אבל אם נמצא הכתם יותר מבשני גריסין טמאה: הגה לה * יש (כז) מחמירין
ומטמאין בכל זה [כז] ומכל מקום נראה דיש לסמוך אמקילין דכתמים שומעין להקל:

דמוקמינן ליה אחזקה קמייתא, משום הכי מקילין גם צנני בני אדם בזה אחר זה. אבל כאן צכתמים, שכל שאין צו לתלות בשום דבר
הו ספיקא טמא, ואין לך היתר רק אם יש צנני דבר לתלות שמתערב שם צנני אדום, ומשום הכי כאן שיש שתי נשים ויש כאן
סלע יחירה, ואין סבירא לתלות הטומאה בזה אחר יותר מבצורתה, נשאר הדבר כאלו לא היה צנני לתלות כלל. וגם צדרישה [אות יג]
כתב שאין כאן חילוק בין זו אחר זו או צנני אחת, אלא שנתן טעם לזה, דדוקא צמדי דרצנן אמרינן כן, וכאן הוה ראיתי דם גמור
מן המורה. ולא דק בזה בתרתי. חדא, דאף צמדי דאורייתא אמרינן כן בפרק קמא דפסחים לענין שני שצילין והלך באחד מהן בו, ו
וכן בפרק שני דתכונות [כו, א] לענין היתר אשה לצעלה אמרינן סבירא זאת, והטעם, דאוקמא אחזקה היתר שהיתה לפני זה. ועוד,
דכתב דכאן הוה דם גמור מן המורה, הא כאן הוה כתם לחוד, ואין צו אלא מדריגין. ועוד נתן צדרישה טעם להחמיר כאן אפילו בזה
אחר זה, דאיכא למימר דמהצפור בזה על כל אחת כחצי סלע, והחצי השניה היא דם מקורה דכל אחת. וגם זה אינו, דאם כן אמאי
אמרינן בגמרא הטעם בשתי נשים משום דאיכא סלע יחירה, ומאי חזית לתלות בזה אחר יותר מבצורתה, היה לו לומר דתרווייהו טמאות
מטעם שכל אחד יש צנני מהצפור. אלא דבר ברור הוא כל שיש לפנינו לתלות צו תלינן לקולא שנתעסקה בכל הסלע, כמו בכל מידי
שחולין צו לא אמרינן שמה לא צנני מדבר שחולין צו רק מקצת ממנו והשאר מן האשה, הכי נמי כן הוה בכל אחת מהנהו שתי נשים,
אלא דכאן האחת מקלקלת לחצרתה, ואם כן הדרא קושיא לדוכתא מאי שנא מחמץ. והעיקר כמו שכתבתי בסמוך, דהוה כאן כאלו
אין צנני לתלות כלל, ועל כן אפילו בזה אחר זה שתיהן טמאות:

ערך להם להמריק"ש

פניהו בו [נתעסקה וכו']. אם אינה יודעת צנני נתעסקה מולה צנני כחם באיזה שיעור שהיה:

באר היטב

(כד) להתעסק. לזו הוה כולה מתא כשוק של טעמים, ט"ז [ס"ק טז]:
(כה) נשים. כתב הג"ח הויל שצאן לשאול כחתם שמהן טמאות, והט"ז
[ס"ק יז] חולק עליו וסבירא ליה דאפילו בזה אחר זה גם כן שתיהן טמאות
(ובנקודות הכסף ס"ק ו מסכים לדעת הג"ח, ע"ש צאריכות):
(כו) מחמירין. ולדידהו אפילו נתעסקה בצגרים ונמצא עליה כגרים ועוד
טמאה, כדליתא בדבריהם מן הש"ס להדיא, ש"ך [ס"ק לה]:

אוצר מפרשים

מדרבנן, מקילין בשנים בזה אחר זה. ועוד י"ל דטעמו דהרמב"ם דמיקל בשני בתים
הוא כמו שכתב הרב המגיד פרק ב' מהלכות חמץ דין י"ב דוראי אחד מהן בדוק,
ועל כרחק דשבויה נמי היינו טעמא דמקילין במחבואה אחד, אף על גב דבלאו
הכי מחמירין בספיקה. ואם כן ליתא להאי טעמא שכתב להחמיר בכתמים כיון
דבלא תליה ספיקא אסור, דלא גרע מחמץ ושבויה, אלא כמו שכתב הדרישה
[אות יג] דאפשר דשניהם טמאים, ועל כרחק צריך לומר כן לדעת הרמב"ם שמיקל
בחמץ אפילו בבת אחת, ואי איתא דכתמים שוה לחמץ, וכמו שכתב הנקודות הכסף
[ס"ק טז], לא הוה לן לטמאות שניהם אפילו בבת אחת. אלא על כרחק דכתמים גרידי,
ולא כנקודות הכסף. ועיין בספר סדרי טהרה [ס"ק מן]:
(יד אברהם)

מחצית השקל

(שׁוֹעֵץ פֿעיף כג) נתעסקה כו' או במי בשר או בקיטור כו', כצ"ל: (שם פעיף כד) אדום ושחור וכרכומי כו', עיין ט"ז סוף הסימן [ס"ק מא] דפשוט דאם לא נתעסקה אלא בדם בני מעיים שהוא כרכומי, שאינה יכולה לתלות בו מראה אדום ושחור, ולא אמרינן תתולה בו גם מראה אדום ושחור רק כשנתעסקה בכל התרנגולת, ולא במקום מיוחד בתרנגולת: (שם פעיף כה) שתי נשים כו' שתייהן טמאות. עיין ט"ז ס"ק י"ז שכתב דהב"ח הביא בשם התוספות דדין זה היינו דין דשני שבילין (בפרק קמא דפסחים י, א) אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן הלך, ^(הוא עומד) הוי ליה ספק טומאה ברשות הרבים דספקו טהור, ואם היו שנים, אחד הלך בשביל זה ואחד הלך בשביל זה וכל אחד מהן אינו יודע באיזה מהן הלך, אם באו לשאול בזה אחר זה שניהם טהור^{ים}, דלכל אחד הוי ליה ספק טומאה ברשות הרבים דספקו טהור, אבל אם באו לשאול כאחת שניהם טמאים, דהא תרומיהו ליכא למימר דטהורים, דהא תד ודאי טמא, ומאי אולמיה דהאי מהאי, ולכך שניהם טמאים, ומשום הכי נמי הכא דוקא בבאו לשאול כאחת אמרינן שתייהן טמאות, אבל בבאו לשאול זה אחר זה שתייהן טהורות. אבל הט"ז תולק דלא דמי לשני שבילין, דהתם טהרה התורה ספק טומאה ברשות הרבים, אלא דכי באו לשאול בבת אחת הואיל ואין אנו יכולין לטהר שניהם, דהא אחד ודאי הלך בשביל טמא, (דמאי) [ומאי] אולמיה דחד מחבריה, צריכין אנו לטמא שניהם, מה שאין כן בזה אחר זה מטהרין לכל אחד בפני עצמו, דכל אחד הוי ליה ספק טומאה ברשות הרבים, אבל הכא לענין כהם לא הוי ספקו טהור, אלא שהקילו תו"ל לתלות הכתם בכל מידי דשייך לתלות בו, ואי"כ הכא בשתי נשים שנתעסקן בדם כסלע ונמצא על כל אחת כסלע, שאי אפשר לתלות בדם העסק שלא היה אלא כסלע, וכיון דאי אפשר לתלות במידי, אף בבאו לשאול בזה אחר זה שתייהן טמאות, דמידי ספקא לא נפקי, וכל ספק בכתם יותר מכגרים שאין לתלות בשום דבר, טמאות. ועיין בנקודות הכסף [ס"ק ו] שהסכים עם הב"ח, ע"ש: (ס"ק זה) ייש מחמירין כו'. מן הש"ס ^(הדיא) דמחלוקת המחבר והרב הוא במאי דאיתא בגמרא דף נ"ט ע"א בעי רבי ירמיה נתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד מהו, תא שמע נתעסקה במועט אין תולין בו מורבה, מאי לאו כהאי גוונא, לא, כגון שנתעסקה בכגרים ונמצא עליה שני גריסין ועוד. אי הכי מאי למימרא (פירש רש"י ד"ה מאי למימרא הא אפילו תלינן כגרים בצפור אכתי פש ליה גריס ועוד), מהו דתימא שקול כגרים דם צפור ושדי בי מצעי וזיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא, קא משמע לן, עכת"ד הש"ס. ודעת המחבר כיון דדחינן הפשטות הוה לה אבעיא דלא איפשטא, ונקטינן לקולא, הואיל וכתמים דרבנן, ומשום הכי מצריך שיהא הכתם יותר מכשני גריסין. אבל דעת הרב דמאי דדחינן הפשטות דהויא בעלמא הוא, ואי"כ הפשטות נשאר קיים דטמאה. ומשום הכי כתב הש"ך דליש מתמירין לאו דוקא בנידון שכתב המחבר שנתעסקה בכגרים ונמצא עליה כשני גריסין טמאה, אלא לדירהו אפילו נתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד גם כן טמאה, דהא אינהו פסקו האבעיא לחומרא, והאבעיא הוא דהוי בנתעסקה כגרים ונמצא עליה כגרים ועוד. מיהו גם מה שכתב הש"ך נתעסקה בכגרים, אינו רוצה לומר דוקא נתעסקה בכגרים, דהרי כתבו התוספות שם בד"ה נתעסקה דג"כ בנתעסקה בפתות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד, דהוי בכלל לא אומריא וכמו שכתב בסעיף שאחר זה בהג"ה, והיינו ג"כ טעם המחלוקת המחבר והרב בסעיף שאחר זה בנתעסקה בפתות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד, והמתחבר אזיל לטעמיה דפסק האבעיא לקולא ומשום הכי כהאי גוונא טהורה, ולדעת הרב דפסק האבעיא לחומרא משום הכי נמי כהאי גוונא טמאה:

הגהות רעק"א

(יב) (שׁוֹעֵץ פֿעיף ג) דרך פי האמה. פירוש, שלא נשעת הטלת מי רגלים, כך הו"ל בנמקור הדין בתשובת הרשב"א [נח"י סימן קסא] שהביא הג"י [עמוד קנא ד"ה כתב הרשב"א]: (ג) (שם פעיף כג) נתעסקה בדבר אדום. ואם נתעסקה בצנצנ אדום, יש לענין דלכאורה אסור, דאפשר לזכר ע"י העצרת ו' סמינס. ואף דלין אנו בקיאים, הוי ספק מחמת חסרון ידיעה. ועיין מנחת יעקב [נחומת השלמים] (סימן זה ס"ק כ"ח) (כט-ל). ואף צנאצד יש מקום לאסור, כמו שכתב ביאלא בזה בתפארת למשה [על ש"ך ס"ק סא], העתקתי לקמן [ס"ק כא] (ש"ך ס"ק ס"א), וי"ע: (יד) (שם פעיף כו) ובגרים במאבולת. בתשובות מעיל גדקה (סימן כ') כתב דדוקא צמאכולת דשכים טועא וגם רגיל להיות במקום זוהמא, תלין דמודמן לרם שנתעסקה, ונדמה לכחם אחד. אבל בנתעסקה בשני זמנים בכל פעם ופעם כסלע ומנא"ה כחם שני סלעים, אפשר דלין תולין להקל לומר דאחרמי זה צנצ זה:

(יב) (שׁוֹעֵץ פֿעיף ג) דרך פי האמה. פירוש, שלא נשעת הטלת מי רגלים, כך הו"ל בנמקור הדין בתשובת הרשב"א [נח"י סימן קסא] שהביא הג"י [עמוד קנא ד"ה כתב הרשב"א]: (ג) (שם פעיף כג) נתעסקה בדבר אדום. ואם נתעסקה בצנצנ אדום, יש לענין דלכאורה אסור, דאפשר לזכר ע"י העצרת ו' סמינס. ואף דלין אנו בקיאים, הוי ספק מחמת חסרון ידיעה. ועיין מנחת יעקב [נחומת השלמים] (סימן זה ס"ק כ"ח) (כט-ל). ואף צנאצד יש מקום לאסור, כמו שכתב ביאלא בזה בתפארת למשה [על ש"ך ס"ק סא], העתקתי לקמן [ס"ק כא] (ש"ך ס"ק ס"א), וי"ע: (יד) (שם פעיף כו) ובגרים במאבולת. בתשובות מעיל גדקה (סימן כ') כתב דדוקא צמאכולת דשכים טועא וגם רגיל להיות במקום זוהמא, תלין דמודמן לרם שנתעסקה, ונדמה לכחם אחד. אבל בנתעסקה בשני זמנים בכל פעם ופעם כסלע ומנא"ה כחם שני סלעים, אפשר דלין תולין להקל לומר דאחרמי זה צנצ זה:

רא"ש שם [פ"ח סימן ח] שפסק לחומרא, כפשטא דברייתא במועט כו', ושינויא דחריא כו', עיין שם. וזהו שכתב [נהגה] ויש כו':

גליון מהרש"א

יו"ד סימן פ"ז: [יא] [שם פעיף כד] נתעסקה בתרנגולת תול"ה בו. היינו בנתעסקה עם כולו, אבל אם נתעסקה בשמיטה לצד אינה מולה כי אם אדום, ט"ז סוף סימן זה:

נקודות הכסף

דהא איכא מנייהו דלינה צאלא לישראל, יש לומר דלין הכי נמי, דלדעת המוספות שייטעם צכהאי גוונא מטהרין לכל חדא וחדא כיון צבאו בזה אחר זה, והא דלא חילקו בש"ס בנך היינו משום דלא חלם אלל לאשמעטין עיקר דינא צבכתם כולן עמאלות. ואפשר לזה כיון הר"ה צבדק הצית שהשיג על הרשב"א בזה. וזה שמילקין סוף חמץ ושצילין להך דהכא, לא ממוור, וכמו שצבאר. גם מה שהשיג על הדרישה שכתב דדוקא צמדי דרבנן אמרינן הכי כו', דלא דק, דאף צמדי דאורייתא אמרינן כן צפסחים לענין שני שצילין והלך צבחד מהן כו' וכן צפרק צ' דכמוצות לענין הימר אשה כו', הוא לא דק, דהאי יעלה על הדעת לומר צאיסורא דאורייתא הכי, והא לא שרינן ליה אלל משום ספיקא לקולא, וספק דאורייתא לחומרא הוא, ואדרבה כולה סוגיא דפסחים שם מוכח דדוקא צדרבנן אמרינן הכי, והכי מוכח מפירוש רש"י שם שפירש אהא דקאמר צש"ס צנור אחד של חמץ ולפינו שני צמים צדוקים ואחא עכבר ושקל ולא דיעין לא להאי עייל לא להאי עייל, היינו שני שצילין כו', פירש רש"י [ד"ה אם נשאלו ח"ל, אם נשאלו כל אחד צפני עצמו טהור, ואין צימ דין יכולים לטמאו, דנקיימא לן ספק טומאה צרשות הרבים טהור כו', [ד"ה צי ויהיה] וגצי צמים נמי אם צאו לשאלו זה לעצמו וזה צפני עצמו אמרינן ליה לכל חד צי אחא חייך לצדוק, דיכיון צדיקת חמץ דרבנן תלינן לקולא, עכ"ל, אלמא דדוקא צמדי דרבנן תולין להקל משום ספק דרבנן לקולא, וכן גצי שצילין דספיקו צרשות הרבים טהור, אבל לא צאיסור דאורייתא, והא נשאלו כל אחד צפני עצמו טהור, ואין צימ דין יכולים לטמאו, דנקיימא לן שם צש"ס. ויצי זה מוכח דהכא נמי תלינן להקל, דכי היכא צצמחץ תלינן להקל משום צדיקת חמץ מדרבנן, כלומר דמדאורייתא צצייטול צעלמא סגי, ורבנן הוא דלאצרכיה צדיקה, הכא נמי מדאורייתא אפילו אם תמצא כחם צגופה טהורה עד שמרגיש שינא דם מצברה, ורבנן גורו על הכחם היכא דליכא למלמי צמדי, הלכך היכא צצאו לשאלו בזה אחר זה טהורות:

יורה דעה קצ הלכות נדה

תורת השלמים

[כה] שתייהן טמאות. אפילו נתעסקו בזה אחר זה. והטעם, כמו שכתבתי לעיל ס"ק כ'. וכחם הצ"ח דדוקא צבאו לישראל צבת אחת, אבל בזה אחר זה מטהרין שניהם, וכמו צשני שצילין כמבואר צפסחים דף י' [ע"א]. והט"ז [ס"ק ו] האריך להשיג על הצ"ח צדין זה, וספק צבכל ענין שתייהן טמאות. והש"ך בנקודות הכסף [ס"ק ו] מופס עיקר צדצרי הצ"ח, ודומה כל צדרי הט"ז. וכן נראה עיקר, צצכתמים שומעין להקל. ועיין מה שכתב הש"ך צסימן קי"א ס"ק י"ט: [כן] ומכ"ל מקום נראה דיש לטמורא אפוקי"ין. וכן בנתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד, גם כן יש לממון אמקילין בזה, דחד טעמא הוא, דמאי לי צנמצא כגרים ועוד ולא נתעסקה אלל צפחות מכגרים, או נתעסקה צכגרים ונמצא עליה כשני גריסין, צצמרווייהו יוכל לצרף אליו דם מאכולת. ואף דכחצ הרצ סתם צסמון דין כ"ז דיש מתמירין, לא קאי רק אם נתעסקה צפחות מכגרים ונמצא עליה כשני גריסין, אבל צנמצא עליו כגרים ועוד, ודאי דדעמו להקל כמו צדין זה. וכן כתב המעדני מלך דף רפ"ו ע"ב [צדרי חמודות נדה פ"ח אות לד], והוא פשוט:

אלא בבאו לשאול זה אחר זה שתייהן טהורות. אבל הט"ז תולק דלא דמי לשני שבילין, דהתם טהרה התורה ספק טומאה ברשות הרבים, אלא דכי באו לשאול בבת אחת הואיל ואין אנו יכולין לטהר שניהם, דהא אחד ודאי הלך בשביל טמא, (דמאי) [ומאי] אולמיה דחד מחבריה, צריכין אנו לטמא שניהם, מה שאין כן בזה אחר זה מטהרין לכל אחד בפני עצמו, דכל אחד הוי ליה ספק טומאה ברשות הרבים, אבל הכא לענין כהם לא הוי ספקו טהור, אלא שהקילו תו"ל לתלות הכתם בכל מידי דשייך לתלות בו, ואי"כ הכא בשתי נשים שנתעסקן בדם כסלע ונמצא על כל אחת כסלע, שאי אפשר לתלות בדם העסק שלא היה אלא כסלע, וכיון דאי אפשר לתלות במידי, אף בבאו לשאול בזה אחר זה שתייהן טמאות, דמידי ספקא לא נפקי, וכל ספק בכתם יותר מכגרים שאין לתלות בשום דבר, טמאות. ועיין בנקודות הכסף [ס"ק ו] שהסכים עם הב"ח, ע"ש: (ס"ק זה) ייש מחמירין כו'. מן הש"ס ^(הדיא) דמחלוקת המחבר והרב הוא במאי דאיתא בגמרא דף נ"ט ע"א בעי רבי ירמיה נתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד מהו, תא שמע נתעסקה במועט אין תולין בו מורבה, מאי לאו כהאי גוונא, לא, כגון שנתעסקה בכגרים ונמצא עליה שני גריסין ועוד. אי הכי מאי למימרא (פירש רש"י ד"ה מאי למימרא הא אפילו תלינן כגרים בצפור אכתי פש ליה גריס ועוד), מהו דתימא שקול כגרים דם צפור ושדי בי מצעי וזיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא, קא משמע לן, עכת"ד הש"ס. ודעת המחבר כיון דדחינן הפשטות הוה לה אבעיא דלא איפשטא, ונקטינן לקולא, הואיל וכתמים דרבנן, ומשום הכי מצריך שיהא הכתם יותר מכשני גריסין. אבל דעת הרב דמאי דדחינן הפשטות דהויא בעלמא הוא, ואי"כ הפשטות נשאר קיים דטמאה. ומשום הכי כתב הש"ך דליש מתמירין לאו דוקא בנידון שכתב המחבר שנתעסקה בכגרים ונמצא עליה כשני גריסין טמאה, אלא לדירהו אפילו נתעסקה בכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד גם כן טמאה, דהא אינהו פסקו האבעיא לחומרא, והאבעיא הוא דהוי בנתעסקה כגרים ונמצא עליה כגרים ועוד. מיהו גם מה שכתב הש"ך נתעסקה בכגרים, אינו רוצה לומר דוקא נתעסקה בכגרים, דהרי כתבו התוספות שם בד"ה נתעסקה דג"כ בנתעסקה בפתות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד, דהוי בכלל לא אומריא וכמו שכתב בסעיף שאחר זה בהג"ה, והיינו ג"כ טעם המחלוקת המחבר והרב בסעיף שאחר זה בנתעסקה בפתות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד, והמתחבר אזיל לטעמיה דפסק האבעיא לקולא ומשום הכי כהאי גוונא טהורה, ולדעת הרב דפסק האבעיא לחומרא משום הכי נמי כהאי גוונא טמאה:

ביאור הגר"א

[לא] (ליקוט) [פעיף ב] מי שרגיל כו'. כמו שכתוב שם [נדה] ס"ו א' הוראה דם כו' ואם יש לה מכה כו', ואין לה מכה גדולה מזו לתלות בה, רשב"א ושר"ת ח"י סימן קסא. ובתוספתא פרק ב' דובים [והלכה בן שכבת זרע אדומה טהורה ^[ז] והאשה תולה בה, בדר הבית [בכ"י עמוד קנא] (ע"כ): [לב] [פעיף כג] בבה צבריים אטורים כו'. ממה שכתוב שם [נדה נה, בן] אמר רב נחמן בר יצחק והא (דרדורקת) [דרדורקת] כו', ופירשוהו כהאי גוונא: [לג] [פעיף כג] בפי תל"ת כו'. מדרפליגי בית שמאי ובית הלל בסוף פרק ב' [נדה ט, אן], אלמא אדום הוא ותולין כמו בקילור, ראב"ד [בעלי הנפש שער הכתמים סימן ג הלכה ין ורשב"א [תורת הבית הארוך בית ז שער ד כב, א; הקצו כא, בן]: [לד] [פעיף כד] צפי שדם כו'. הרא"ש שם [נדה פ"ח סימן ח] בשם רבינו תנאנא: [לה] [פעיף כו] נתעסקה כו'. בעיא דרב ירמיה שם [נדה נט, אן], והוא הדין בכהאי גוונא, וכמו שכתוב שם לא כגון דנתעסקה כו', משמע דוקא כהאי גוונא, וכמו שמבאר [שריען] והולך אבל אם כו'. ופסקו הבעיא לקולא, דכתמים הולכין בהן להקל. ועיין

רא"ש שם [פ"ח סימן ח] שפסק לחומרא, כפשטא דברייתא במועט כו', ושינויא דחריא כו', עיין שם. וזהו שכתב [נהגה] ויש כו':

^[1] שו

הדפסה ברזולוציות מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
אבודרהם <מהדורת קרן רא"ם> - ג אבודרהם, דוד בן יוסף עמוד מס: 138 הודפס ע"י אוצר החכמה

סה. טור [עמוד קנ] צטס
הרשב"א [שם] מהא
לדינמי בסעיף דלעיל
[אות גא]:

סו. שם
הרמב"ן [א] [הלכות נדה
פ"ד הלכה ב] לדעת בית
יוסף [עמוד קנ ד"ה ומ"ש
הרמב"ן] מהא לדינמי
לעיל [אות גא] מטעמא
דאמרין שקול דם
העסק שדי זי מנעי זיל
הכא ליכא שיעורא חיל
הכא ליכא שיעורא וכו'
[וכן הוא נמשך] שם דלעיל
ז"י [שם]:

סו. צרימא שם דף ג"ט
ע"א וכו' ינאי,
הרמב"ן [הלכות נדה פ"ד
הלכה י] והרשב"א [מורה
הבית בית ז שער ד כב, א]
והר"א [נדה פ"ה סימן
ח] ואף על גב דצרימא
אימא נמצא עליה בגדים
ועוד וכו' כתב הר"א [שם
דלעיל] הדין שני
גריסין:

סח. טור [עמוד קד] וכן
כתב הרשב"א צמורה
הבית [הקצ' שם כב, ב]
ופשוט הוא:

סט. שם [טור עמוד קה]
צטס הרמב"ן [שם פ"ד
הלכה גא] וכן כתב
הרשב"א צמורה הבית
[בית ז שער ד טו, א]
ממשה דאמר לה רבי
עקיבא שמה יכולה
להגלגל וכו' וטעמה, שם
דף ג"ח ע"ב, ולא
הצריכה להציא הכתם
לפניו ולגלגל המכה
ולהוציא דם [בעלי הנפש
שער הכתמים סימן ג הלכה
י, רמב"ם והרמב"ם];
מגיד משנה אישורי ביאה טו,
זו צטס הרמב"ן [י]:

ע. משנה דף ס"א
[ע"ב] וס"ב [ע"א]:
עא. לדעת הרמב"ם שם
[אישורי ביאה] צטס פרק
ט' [הלכה ז] והרשב"א
[מורה הבית הארץ בית ז שער
ד טו, א; הקצ' שם] והר"ב
המגיד [שם] שהוכחו
דיוקות הסמינים צמשה
להמירה אפילו לצעלה:
עא. צ"ב עמוד קו
ד"ה ענין:

עב. עובדא צהיה
איתתא דאמא לקמיה
דריב ינאי שם דף ג"ח
ע"א, הרשב"א צמורה
הבית [בית ז שער ד כב, ב]:
עצ. רשב"א בתורה
הבית [שם] [ופשוט מקומן
סעיף לח]:

עג. משנה שם דף י"ד
ע"א וצרימא [ה] שם
[רשב"א צמורה הבית הקצ'
בית ז שער ד יח, א]:
עד. לדינמי לעיל בסיומן
קפ"ג [אות ד]:

עה. כשינא דרבי יורא
צלישא קמא [שם] רשב"א
שם; מגיד משנה אישורי
ביאה ד, יח צמשה הרמב"ם:

צו מהורה. היינו כשהעסק שנתעסקה צו שהוא פחות מכגרים
הוא כל כך כמו היעוד, כגון שהיעוד הוא חצי גרים, לרין להיות
שנתעסקה בחצי גרים, נראה לי פשוט: **צז** וכן אם נתעסקה
בו, והמעדני מלך דף רפ"ו ע"ב [דברי תלמוד נדה פ"ה אות לד]

והדרישה [אות יד] והצ"ח [עמוד קג
ד"ה ומ"ש הרמב"ן] השינו על זה,
לכא מלך דמטהר צהא כיון
דאיכא ציתרון מהעסק שיעור
כתם, דמאי שנא זו מנתעסקה
צגרים ונמצא עליה כשני גריסים
ועוד, דאמרין צט"ס [נט, א] דלא
אמרין שדי דם העסק צי מנעי
חיל הכא ליכא שיעורא חיל הכא
ליכא שיעורא, אלא היא טמאה,
וכן כתבו כל הפוסקים והטור
[עמוד קנ] והמחבר בסעיף שלפני
זה, והכא אמאי נימא שדי העסק
צי מנעי, ומה שינא לו להצ"י
[עמוד קג ד"ה ומ"ש הרמב"ן] כן
מהרמב"ן שהביא הטור [עמוד קג],
נוסחא מוטעת נדמנה לו. ומה
שלמד כן מהרשב"א [מורה הבית
הקצ' בית ז שער ד כב, א], אינו נכון,
עכ"ל. ודברים צרורים הם:

צח האשה שמצאה בו! אף
על גב דלעיל סעיף כ"ו טעורה
אפילו אינה מעוכה צו, שאני התם
דנתעסקה צגרים, מה שאין כן
הכא. והכי אימא צט"ס [נדה
נט, א]: **צט** והוא מקבל
טומאה. אבל אם אינו מקבל
טומאה טעורה, כדלעיל סעיף י,
דאין לחלק צין כתם לדם, דכיון
דלא הרגיש שינא מצורה טעורה
מדאורייתא, ורצון הוא דגורו,
וצדבר שאינו מקבל טומאה לא
גורו. וכן כתב דרישה (סמ"ה)
[אות טו]: **כו** אם יודמן
שתעבור בו, רצונו לומר, שינא
מקום צין רגליה נגד אותו מקום,
וכן כתב צפרישה [אות מו]:

(כט) **צ** האשה שברקה עצמה **צב** בעד
(פירוש סמרטוט, מענין וכבגד עדים כל צדקותינו
ישעיה סד, ה, ערך ערך עד) **צג** אפילו טיפה בחדל [מב] בין
עגול בין משוך טמאה **צד** ולא עוד אלא אפילו נמצא על הכתם (כ) [מב] מאכולת

הלכות נדה פ"ד הלכה כח] שאין לסמוך על דיוקת הסמינים אלא לטהרות, אבל לא לצעלה. וקשה ממה שכתב רש"י סימן [קפ"ו] [קפ"ו]
דטהרות חמירי מצעלה. ולא קשה מיד, לפי מה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

עכ"ל. ומה שכתב צ"י צסימן קצ"א [עמוד קנג] ד"ה כתבו הגהות מיימון [הא' כו', עיין שם:
(יט) אם יודמן שתעבור על המקום. פירוש, שמקום צין רגליה יודמן שם צמקום הכתם: (כ) מאכולת מעוכה בו. הטעם,
שאותו מקום צדוק הוא אצל מאכולת, ועל כן חמור העד מחלוק, דצמלוקת חלין צמאכולת כל שאין צו כגרים ועוד, אבל עד זה שהיה
צדוק לה קודם הקינוח וקיים להו לרצון דאין שם מאכולת, ודאי שם זה מגופה היא, ומאכולת מעלמא אמת **צז** צעוד שהוא רצופה **צח**:

(יח) נתעסקה בפחות בו! זהו דצרי רש"א [מורה הבית הקצ'
בית ז שער ד כב, א] צטור [עמוד קנ] שפוסק לקולא, [ו] צגמרה
[נדה נט, א] [דלוה] [הוא] זה צעילא ולא איפשטא. ומה שכתב אחר
כן וכן אם נתעסקה בפחות מכגרים בו, הוא על פי גירסת צ"י

[עמוד קג ד"ה ומ"ש הרמב"ן] צטור
[עמוד קג] צטס רמב"ן כן, ונתן
טעם להיתר זה, דאמרין שדי
הפחות מכגרים של העסק צי
מנעי, חיל הכא ליכא שיעורא כו',
אף על גב דצגמרה דמינן האי
סצרה, היינו צנתעסקה צגרים
ונמצא שני גריסין ועוד. ואין זה
נראה, דמה לי כגרים ונמצא שני
גריסין ועוד, או פחות מגרים
ונמצא שני גריסין. גם מה שכתב
צ"י דמדצרי הרשב"א [שם] נראה
כן, אינו נראה כן, דהא לא טייהר
הרשב"א אלא פחות מגרים ונמצא
גרים ועוד. והעיקר כגירסא
צספרים מדויקים [של הטור]
והרמב"ן טייהר צנתעסקה כגרים
ונמצא עליה שני גריסין **צב**. ודבר
זה הולך הטור לכתוב, אף על פי
שכתב כצו שהרשב"א טייהר
צנתעסקה בפחות מגרים ונמצא
כגרים ועוד. משום דאפשר לומר
דלהרשב"א אפשר דנתעסקה
כגרים ונמצא שני גריסין טמאה,
דאין לך לטהר אלא אחר שתאמר
שכל העסק שנתעסקה נדבק זה
ולא נשתייר שום דם צאותו ענין
שנתעסקה אלא הכל צא לכאן,
ומשום הכי לא נשתייר רק כגרים,
ואין כגרים ועוד צעין, וזה אינו
סצרה טובה כל כך, דיותר יש צד
לומר דנשתייר צאותו עסק גם כן
קצת, ולא נדבק זה רק גרים
פחות משהו, ואם כן יש על
חלוקה כגרים ועוד. אבל הרמב"ן
טייהר גם צזה, דצצירה ליה דכל
העסק דהיינו כגרים נדבק זה,
ואין כאן רק כגרים מזוממם, על
כן טעורה, אבל צנתעסקה בפחות
מגרים ונמצא שני גריסין ודאי
טמאה היא, ולא אמרין כלל שדי
צי מנעי, כן נראה לענ"ד. בבור
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן
[עמוד קנ] כתוב צטס הרמב"ן

יורה דעה קצ הלכות גדה

מחצית השקל

(פ"ק לו) טהורה כו'. שנתעסקה בחצי גרים כו'. ר"ל, ותולין חצי גרים
 בדרם העסק, וגרים המתיר בדם המאכלות. אבל אם נתעסקה ברביע
 גרים והכתם כגרים ומחצה, שאם תולין רביע גרים בדם העסק עדיין
 מנשאר יותר מכגרים, דליכא למתלי במאכלות וטמאה נהג"ה, וצריך
 לומר כוונת הש"ך לפי מה שכתב בס"ק ל"ז בשם המעניני מ"ד
 והב"ח, אבל לפי דעת המחבר עצמו גם ככהאי גוונא טהורה, מיד
 היתה בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כשני גריסין, ודו"ק, ע"כ
 ההג"ה מהרב הגדול וכו' מהור"ר שלמה הכהן נ"י מו"ץ דפה ווילנא:
 (פ"ק לו) וכן כו'. השיגו על זה כו'. ר"ל, דמה שכתב המחבר וכן אם
 בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כשני גריסין טהורה, אזיל
 לטעמיה בב"י שיצא לו כן מהרמב"ן שבהאי הטור, ואע"ג שדם העסק
 פחות מגרים, וא"כ עדיין נשאר יותר מכגרים דליכא למתלי
 בהם במאכלות, הוה ליה למימר דטמאה, וזיל הכי טהורה, ואע"ג
 שכתב במצעי, זיל הכא ליכא שיעורא אוכל ליכא שיעורא, דשע"ר
 דלא קאמרינן (הכא) [הכין] כ"ש שם רג לסלקא דעתך אמינא אבל לא
 שיהיה האמת כן, היינו בנתעסקה רק גריסא ונמצא עליה כשני גריסין
 ודועד, אבל בנתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כשני גריסין, גם
 לפי האמת אמרינן אותה סברא. ואף שאין סברא לחלק, הודחק הב"י
 לחלק מפני שמצא כן בטור בשם הרמב"ן. אבל המעניני מלך והדרישה
 וההב"ח השיגו על זה: (פ"ק דה) האשה כו'. דלעיל סעיף כ"ז כו' מה
 ששאין כן הכא כו'. ר"ל, דלא נתעסקה בדם כלל, ואם היינו תולים בב'
 כנסים א"כ גם כשהוא ג' גריסין יכולין לחלות בג' כנים, ואין לדבר
 ספק ואין לו כן שיעמא, לכן אין תולין רק כנס אחת, אלא אם כן
 מוכיח בה אז תולין בשני כנים, דבכנה כנסת תולין הואיל וכנה
 ממעוכה בה והוי ליה בנתעסקה בדם כשיעור כנה, ובכנה אחת בלאו
 הכי תולין כיון שאינו כגרים ועוד מה שנשאר לאחר שתולין בכנה

המעוצה, והוא ליה ככל כתם דעלמא שאין בו כגריס ועוד: (פ"ק ע"א)
דשאני כתם דהוי רק מדרבנן, ומשום הכי הם אמרו שיטמא כתם והם
דס' דטמאה מדאורייתא אין לחלק בין דבר המקבל טומאה או שאינו
כדס' ככהאי גוונא אינה טמאה רק מדרבנן, ושייך לומר הם אמרו והו
מעוצה טמאה. דאמרין בש"ס [נה] דף י"ד ע"א וניחוש שמא דס' ממ
אין שם מאכולת, והדס שעל העד ודאי מגופה אחת), ואיכא דאמרי ו
איכא בינייהו דאשכח מאכולת רצופה (מעוצה על העד), להך לשלש
מאכולת, ודאי מאכולת זו לאחר הקנינה מעלמא אתי, והדס שעל
כשביל שנכנסה המאכולת לשם והמקום דחוק לה נתמעכה, וי"ל דדס'
מקום בדוק הוא, ומשום הכי כתב המחבר דאפי

פתחי תשובה

(לה) **בעד הבדוק**, ראיתי בכתבי הרב הגדול מהר"ר דינאל ז"ל [חמודי ודינאל תפ"ח] שסתפק אם בדקה קצת מן העד וקצת העד לא בדקה, ובדקה את עצמה ממקום הבדוק, וכעת נסתפקה שמה ניתק מעל ידה ממקום שאינו בדוק ומצאה פחות מכגריס, מה דינה. ודעתו נוטה להקל, אך אם לא בדקה היטב רק דרך העברה, בזה מותרת בדאי, עד כאן דבריו. עיין מה שכתבתי להלעל ריש סימן קפ"ג [סי' אן]. (לו) **אפילו ביפה**, נעיין בתשובת נודע ביהודה תניינא י"ד סימן ק"א ובתשובת חמדת שלמה י"ד סימן כ"ד מה שכתבו בזה):

גליון מהרש"א

[כז] ויש מחזירין וימטמאין. המעמיד מנך [שם] והדרשה [אח"ת] והז"י [שמד קג ד"ה ומ"ש] והש"ך [ס"ק ג] והט"ז [ס"ק יח] השיגו על הכ"י הזה, וכמנעו לליכא מאן דמטער בהא, ובטור יש נוסחא מוטעת, עיין דברייהם בצורק: [כת] האשה שמצאה על חלוקה. מה שכתב הש"ך בה ס"ק ל"ח ח"ל, אף על גב דלעיל סעיף ט' י"ז כ"ו, הוא טעות סופר, ולא נמצא כלל בסעיף ט' מזה כלום, וז"ל סעיף ט' וכו'. אבל דברי הש"ך בהם הם פשוטים ואף למוסרי [כט] ואם אינה מעבירה עליו מנא **מספק**. כן כתבו הרשב"א [תורת הים הארוך בית א שער ד דט, א; הקדש שם] והראב"ד [בשנות], והשיגו על הרמב"ם [אסורי ביאה ט, לז] שמשמע מדבריו דטעורה מספיקא. והאגד משנה בפרק ט' מהלכות אסורי ביאה [שם] כתב דגם דעת הרמב"ם להחמיר מספק, דכיון דאפשר לנזור אם הוא דם או לצב אין זה נקרא ספק, עכ"ל (משמע דהיכא דאי אפשר צדיקה כולי עולמא מודו דהוי ספק דרבנן ולקולא, וכן הוא דעת הרשב"א והראב"ד). וכל עולמא פטור להמעיין צדיקהם, ודלא ככ"ס [אף עמוד קד ד"ה כתב הרשב"א]. והוא דבסעיף ל' אין צריך להקדוהם, היינו כיון שיש דבר לתלות בהם. ועדיף מספיקא, ועיין בקוטרם הספיקות ס"ק מ"ה, ובחלק ראשון [מנחת יעקב על תורת חטאת] כלל (נ"ח) [נט] ס"ק ח': [ל] **מפני שאין אנו בקיאים בצאת משומותם**. לפי מה שכתבתי בס"ק כ"ט, אם כן נראה דנעשו כיון שאי אפשר צדיקה, יש להקל בספק אם הוא לצב או דם. אכן הלבוש [ספי"ק ג] כתב דיש להחמיר מספק, וצ"ך לומר דהוי כספק מקורן ידיעה. ועיין בחלק ראשון [שם] כלל פ"ה ס"ק מ"ה, ובקוטרם הספיקות ס"ק מ"ג: [לא] **אם יודמן שתעבור על החוקים שנמצא בו הדם**. פירוש, שמכין מקורה נגד אותו מקום: [לב] **מבחייל מעוביה טמאה**. שזוהו מקום דקור הוא אכל מחטות, וצודאי המחטות לנאח שנתמכה נפלה על העד:

הוא כו'. בדע"ז כו'. דכל שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כהם. ואף
 ירו ג"כ דברים שאינם מקבלים טומאה אין מקבל כהם, אבל במציאת
 מקבל טומאה. ועל זה כתב דליתא, ואין לחלק בין כהם לרם זה, דגם
 אמרו, דכיון דלא הרגישו כו': (שו"ע ב"ק פ"ג) האשה כו' מאכלות
 ולולת הוא, אמר רבי זירא אותו מקום בדוק הוא אצל מאכלות (דודאי
 דק הוא אצל מאכלות (שאין מאכלות יכולה לכנס שם). מאי בינייהו,
 דאמר דדוק הוא, הא מעלמא אתאי (כיון דקים להו לרבנן דאין שם,
 ודאי מגופה אתאי), להך לישנא דאמר דחוק הוא, אמרינן דבמת
 ועל העד דם מאכלות הוא. וקיימא להו כלישנא קמא דרבי זירא דאיתו
 נמצא על הכתם שבעד מאכלות מעוכה טמאה:

באר היטב

(כז) שהורה. ה"ו"ן [ס"ק יח] והש"ך [ס"ק נ] השיגו על זה ופסקו דלס' ונמסקה בפחות מכברים ומנאל עליה כשי גרייס טמלה (דאף דאמרינן דהעסק בא לכאן נשאר עדיין שייעור כהם), ואף הרמב"ן עצמו לא טייהר אלל נמסקה בכגריס ומנאל עליה שני גריסין, עכ"ל [ט"ו שס:] (כח) מעובה. אף על גב דלעיל מפה כ"ו טהורה אפילו אינה מעובה וכו', שאלי הכס דנמסקה בכגריס, סוף שאין כן הכא, ש"ך [ס"ק נח:] (כט) יודמן. פירוש, שמקום צ"ן רגליה יודמן שם במקום הכס, ט"ו [ס"ק יט:]

אוצר מפרשים

שמבואר מדברי האחרונים, והיו ספק דרבנן. ועיין במנחת יעקב [נתינת השלטה
(י"ד אברהם)]
כ"ב (ש"ס) **שאין אנו בקיאים וכו'**. וכל ששן שאין לסמוך בששן
בדיקה בכתמים, או בשפשוף כתמים ברוק כשרוקקת על הכתם וחלף והלך לו
ואומרת שהוה סימן שאינו כתם, וכמו שכתב הרב דבר שמואל סימן כ"ו, ודלא
כחבר שליט הגבורים [שבעות ב, ב אות א], ע"ש באורך, הגה"ח כתב כי לא דא
קדוש:
כג (ש"ס ס"ף א) **האשה שבדקה עצמה בעד הבדוק לה כו'**. ר"ל, שבדקה ולא
ראתה בו שום דם מאכולת כלל. אבל אם בדקה עצמה בחלוק שהיא לובשת ול
בדקה בחלוקים מקודם אם הוא נקי מפס מאכולת, ואחר הבדוק שהיא בדם
פחות ממקור, אינה טמאה, דאף על פי שבדקה חלוקה קודם לעצמה, ולרשב"א
[נתינת היתר הקצרת י"ט שער ד, יח, ב] הוי בחזקת בדוק לעולם, מכל מקום כיון דאין
מלך כל סדק שאין עליו כמה טיף דמים ומן הסתם הוי יוצא מחזקתו נגד ד
מאכולת, והוי כעד שאינו בדוק, ולכן ששן בו כגורס ועוד תלינן בדם מאכולת
שהיה כבר בחלוק, כן כתב בספר סדרי טהרה [ס"ק נה]. והכל לפי ראות עיני
המורה, ע"ש: **ועיין בסדרי טהרה [ס"ק נז]** היכא ולא שמשש קודם שבדקה
עצמה, או שהיא טמאה ודאי, ונפקא מינה דחברתה יכולה בתלות בה כמו שכתוב
ס"פ מג. אבל כשהיא טמאה מספק, כגון במשמש מקודם, אז לא נוכל להקל
מספק לתלות בה אחרת, כיון שאין ברור דהדם בא מגופה. והביא בשם הרמב"ן
[תנודשי בה י"ד, א ד"ה וליחוש] שאף אם הוא מקבא את עצמו בעד הבדוק ורע תמיש
נמא אף פחות מכגורס טמאה, ולא תלינן במאכולת, כיון שהשכבת ורע לחא
מאכולת בא עליה:
נד (ש"ס ס"ב) **בעוד שהוא בגופה** ^[17]. ומה שכתב בש"י ס"ק כ' ומאכולת מעלמא
אחי בעוד שהיא בגופה, הוא טעות סופר, וכן צ"ל בעד שהיא מעוברת, וכפירוש
רש"י [י"ד, א ד"ה רצופה] בעד שהיא רצופה דבגופה בדוק הוא אצל מאכולת:
נע"ב [פ"ב]

ציונים לרמ"א
עם ציונים מהש"ך

(ג) רא"ש (נהל פ"ח מימן)
 [ח] וטור (עמוד קנ)
 ובלבד חסודות (דברי)
 חסודות שס אול לר) כתב
 נדעת הרב דהבא חסודות
 כולל עלמא וכמו שכתבתי
 [בש"ק] בס"ק ל"ח:
 (ג) בית יוסף (עמוד קג)
 "ה כתב הרשב"א (ורן)
 נבנת הרשב"א (מורס)
 שער ד' כג, טו, א)
 דברי עצמו בדרכי משה
 אול כה (וכן הוא ברא"ש)
 פרק האשה (נהל פ"ח מימן)
 [ח] ורשב"א (מורס גני)
 חסוד שער ד' (סג, טו, ג)
 חסודות (נהל פ"ח מימן)
 [ח] רש ד' (סג, טו, ג)
 [ח] רש ד' (נהל פ"ח מימן)

בְּקֻדּוֹת הַכֶּמֶף

וְהַיְיָקָר (שם ס"ק יח) וְהַיְיָקָר
בְּגִירָסָא בּוּן. כִּזְכֵּר קִדְמוֹהוּ
בְּלֵל הָאֲחֵרוּיִם זֹה, כְּמוֹ
שֶׁכְּתַבְתִּי זֶש"ךְ ס"ק ל"ז:

הגהות והערות

[א] צנור שפנינו האוס
 ו'הורמז'ן עינר צנעקא
 נגריס, וכן הוא צדפוס
 שניסן וכת' שפנינו
 חולס דין זה צו"ע הוא
 ויגרת הצ"י צנור שגס
 ו'הורמז'ן עינר צנעקא
 נפוחת מנגריס, חו היא
 ש"ח הצ"י צנור וניין
 הנהוה והערות אות דל על
 טור מהדורת מ"
 [ב] ע"ה הערה לא:
 [ג] צו"ע שפני המורת
 שלמים דפסן צנעוה
 צנעקא דפסן צדפוס
 קן הניור גס מנה דפ"א:
 [ד] ע"ה תוספת ה"א
 דל, ע"ה צ"ה מאל:

ז"ע בכוונתו, ואולי ז"ל
וגמרא:
[ד] כן הוא בדפ"ר. וזדפ"א
הנוסח "צעוד שהיא
הגופה", ועל זה הגיה
הסדרי טהרה ס"ק ז ובעני
הצובה, אומר מפרשים
ס"ק ק' כד דל"ל צעד שהיא
מעוכה, וכן הוא בדפ"י שם
ד, א ראה צעד שהיא
רלופה צד:
[ז] עיין הערה לו:

17

סדרי טהרה סימן קצ ס"ק לט

(לט) ויודעת שלא נזדקרה. וצ"ע בנמצא על חלוקה לבדה אפילו אי נזדקרה נמי תלינן, דהא אי אפשר לבוא מן המקור, וכמו שכתבתי לעיל [ס"ק לג ד"ה ולפענ"ד] בשם הרשב"א, וזה דלא כתשובת עבודת הגרשוני [סימן כג]. ואפשר דהכא נמי אמרין דתרי קולות לא מקילין, דנימא כיון דלא נמצא אלא על חלוקה ודאי מעלמא אתיא וגם לתלות תחתון בעליון, כולי האי לא אמרין, דהא לשאר פוסקים סבירא להו דאפילו בלא נמצא אלא על חלוקה ובחגור ולמעלה אפילו הכי טמאה אם לא עברה בשוק של טבחים, וכמו שכתב בב"י כאן [עמוד צו דיבור ראשון]:

סדרי טהרה סימן קצ ס"ק מ

(מ) שאני אומר. וצ"ע אם למעלה מן החגור מצאה הכתם בחלוקה ולמטה מן החגור נמצא על בשרה, אם זה הוא כמו בשנמצא על בשרה וחלוקה שתולה אם עברה, אם לא, כיון דלא ראתה הכל במקום אחד, וגם בלא עברה אם תולה התחתון שעל בשרה בעליון שעל חלוקה, דכיון שנמצא למעלה מן החגור על חלוקה ודאי עברה ולא אדעתה וניתז למעלה על חלוקה ולמטה על בשרה, וצ"ע:

חוות דעת ביאורים סימן קצ ס"ק יב

(יב) אין בו כגריס. ואם היא על בשרה לכאורה יש קולא להרמב"ם [איסורי ביאה ט, ו] בסעיף (ג') [ו] דסבירא ליה דאפילו פחות מגריס אינה תולה במאכולת וטהורה, וצ"ע:

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן קצ

(סעיף י"ז) אבל אם אין בו כגריס ועוד. ואף לדעת ה"א לעיל ס"ו מ"מ כיון דנאמר דלאו מגופה הוא שוב י"ל דדם כנה הוא ואין ראייה דנתעסקה. אח"כ ראיתי שכך כתב בתפ"מ וכו' עוד דאם שלמעלה מהחגור בבשרה לחוד ושלמטה ג"כ בבשרה לחוד דתולים זולת אם שלמעלה על חלוקה ובשרה ושלמטה על בשרה לבד. וכ"כ בעבה"ג (סכ"ג). ונ"ל דאף תוך ג"י לספירתה תולה תחתון בעליון כיון דהעליון ודאי אינו מגופה ידעי' דבא מעלמא הוי כאלו ידענו שנשפך דם על החלוקה ולא ידעין כמה דפשיטא דגם תוך ג"י תלינן. ועדיין צ"ע לדינא:

(ציון מ"ו באר הגולה) עי' לקמן סכ"ג. במחכ"ת הגדול דינא דהתם אינו דומה לזה. דהתם ידיעי' דנתעסקה באדום בזה אין תולין בו שחור אבל הכא דלא ידעה משום עסק אלא דמוכח דנתעסקה ולא אדעתה י"ל דתלי' כי היכי דנתעסקה באדום ולא אדעתה ה"נ נתעסקה בשחור ולא אדעתה. והכי איתא להדיא בסוגיא לחד שנוייא והכי פסקו הרבה פוסקים. אבל הר"ח והרא"ש פסקו דגם הכא אין תולין שחור באדום והובא מחלוקתם בטור. אבל ההיא דלקמן סכ"ג היא ברייתא ערוכה ואין בזה חולק. ועי' בלבוש דפסק כהר"ח והרא"ש: